

9(c) 18

P-32

Pygy telegejnин proletarlarъ polgas
tarlatkan arattarъ, kattъзъцар!

Revolutionary Arat

№	Фонда
	Описи
	Р. №

№ 6

TARN TK ORGANЬ
КЫЗЫЛ—1937

№ 6

Revolutuq АРАТ

TARN TK-NYN
AJ SANÝNDA
YNER SETKUULY

1937 г.
NOJABR AJ

№ 6

Oktavrnyq 20сы ојиңда ARN TK tezisteri

Pygy kizi teregettoñin caa ambydraleyip sýrgaldaq oruuñ azylkan, pygy telegejniq sosialistiq revoluzunun egezi polur Uluq Oktavrnyq sosialistiq revoluzu tiile-eninden peer am 20 сýldyq oju poop turar tur. Po 20 сýldyq işinde SSRE-nin arat conu Lenin, Stalinnyq komunistiq bolşevik natyngä polgas sovet cazaanga aşastadyp algaş, tus curtka angý cok sosialistiq niittiledi turguzup, SSRE-nin azyl-agyjyñp pygy adylarlaq pyryny-pile sosialistiq sistem poop tiileen.

Uluq Oktavrnyq sosialistiq revoluzunun accy xavyjaz-pile 1921 сýlda tus ulus poop togunnaan pot-ergeliq Týva Arat Respublik polza, SSRE-nin xa-tuňma iziç tuzalamasızınga tajanyp algaş, anti-imperialistiq, antifeodaldaq nasional revoluzunun xyrrezin tiilelgeliipile corudup, podunun tuskaj togunnaan pot-ergezin yrgylcy rýzbdýp, arat tymennin azyl-agyjy, kultur polbaazralyñp xereen xun pyryde-le purungaar sajzradyp tepşidip turar.

Oktavrnyq 20сы polgan ojunda Tývapçı arat conu polza, po-

dunun pygy azylb tynner temdeq-levi-şaan, pygy telegejniq arat con-paň-pile pir teŋe po xynny onza eøryşkylyq raýrlap erttirer uzurluq.

Kapitalistiq orannarnyq pajdalý

Po 20 сýldyq turguzunda kapitalistiq orannarnyq pajdalý et-cazaapnyq polgas politiktyq talaz-pile kancaar-taa aaj-cok өskerilgen tur. Kandylq janzylq өskerlişkin-neril teer polza:

1. Et-cazaapnyq talaz-pile koncuq өskerilgen. Telegejnin imperialishtiq tajyň toozulgan soonda 1928 сýldyq sœely, 1929 сýldyq egezinge cedir kapitalistiq orannarnyq pydyrylgenin pydyryp un-dyryr cyyly, tajyň murnunda pydyryp turgan cyylderiniq xemseengé cedir өzyr turgan.

1929 сýldan egelees, kapitalistiq orannarnyq azyl-agyjy et-cazaapnyq xapx sambyralyngä (krizizinge) tabarışkan polgas olartnyq pydyryp yndyryr cyylderin 1927-1928 сýldarga tømejleerge, ыланыja 1930-

1931-1932-1933 cildarda kancear-taa aaj cok kudulap patkan.

2. Kapitalistöq orannar pir talazında et-cazaanıı samı̄brałından uştunarııı podap, iji talazında pottarııı ezelekci politiin pottandırar teeş turup peerde janzıı pyry-nyn temisseleri kancaar-taa aaj-cok tı̄nzaan. Kandıoq temisseleril teer polza: Tus-tus kapitalistöq kyryne-lernin pottarııı arazında adaan temisseli kancaar-taa aaj-cok ulgadı̄p tı̄nzaan. Olar polza, kriziske tabaşışkaş oon uştunar argazın ti-lep, kzy picce ulustarnııı curtturn ezelep algaş, oon əmyneezi-pile temgi samı̄brałından uştunup, ol curtarnııı arat connarııı tarlap, ol curttarnııı rajlaan azyqlap alı̄r te-ş, temissezir turar ol tur.

İspannyň iştinde faşistinq ujme-
encilerinden ol curttaq arat conunga
kørgyzyp turar aýбыl xoraňyq су-
ylderin cizek poldurup sanaarga
тындық tur: 1937 сýldын egezin-
ge cedar 417 emcini өlyryp şiiit-
ken, oon angýda paşkylarň 100, ty-
rymcüler 182, em kylýrlar 97, in-
zenerler 32, telefoncular 19, paş-
typsýlar 26 kizini өlyrgen polgaş-

teerbecci faşistardan carlıp yner teen kizilerni şuut şüdip əlyryp turgan. Cizee: Uluq cançynnarnıñ iştinden 50 kizi, picce cançynnar polgaş şeriqlerden 200 kizini poolap əlyrgen. Oon angıda tańıppıñ aýy-ıly-pile pygy arat condan amızıñ ęşkыnnyr kogaraan ulustun sanın erengeji-pile kœrge 300 muñ azъoq poop turar tur.

Amerikte Endi Rajdenъ 99 сыlda разъярап шиitken coruktu ap көryner, 99 сыл iштinde xerek uzu-runda kizini разънга шiidip olurt-turdan turzuk 99 xar nazylaar ki-zi tep сүве polza, perge tur. Ol coruk cyny айттыр turарь ol tize, faistiyn tyrzok kalcaa coruun аյт-kan jozuluq xereccizi ol tur. 100 сыlda разънга шiider tep piziirge ша-la jancыq poorga caugьs сылбъ ku-duladьp съtkань kесky-le tur.

Germanga faşistçöq Gitler erge tutka-la 3 cıly polganından peer aazylap turganınp ap kɵerge, tıyp-dıq poor tur: Pygy Germannınp iştinge 3-le cıly iştinde 300.000 ki-zi razılınaan, cyq-le 10 kezek pa-zınga 26.300 kızını razılnap tur-gan, pygy Germandan 10-10-nun ol ışkaş razılnar par polgaj, onu podap kɵryner.

Gitler syoq-le разънга шииткес, oon-pile ulustun xereen kelderedip turar ebes, ol разънpar algan ulus-tarnын parыk nuruuzun өlyryp төndyrer mangыs tur. Paza German-nын Gitler faistiyn cazaанын araattan tarlaşkынънга udur arat tymenden temissezip turaғынън pergezin-ge kizi podun рөдү өlyrtyner соруктар хөj poop turar polgan tur, po тугајьнда todargaj medeeden ap көөрge. 1936 сыйдын iштinde Germannын 57 Uluq xoorajlarынга 6280 kizi podu амьзынънга сettinip өlyrtyngen, 1937 сыйдын 2 ajda 27 xarльq Nejengart tep kizi kadaj-

pile kadъ yш саş уруун өlyrgeş, со०ынде поди өly pergen, оон соонда 44 харъоq Jana Maus төр ки-zi kadajын 12 харъоq oqlu-pile kadъ өlyryp kaaş, поди өlyrttyne pergen, paza Germannың Berlin xoorajnyң саңында 37 харъоq pir kizi, 30 харъоq kadajы-pile 7-9 харъоq 2 уруун kattaj өlyrgeş, оон соонда по-ду өlyrttyne pergen, paza po сылдың 3 ajda 27 харъоq Karl Burgat төр kizi kajdajы-pile 5 харъоq уруун өlyryp kaaş, поди өlyr төр turda oon ezi kөrges, амьзындан arttaryp algan, paza po сылдың 4 ajda Spremberg төр cerge 1 xere-ezen kizi 3 харъоq oqlu-pile 6 харъоq уруун suq-ce oktapkaş, поди suq-ce хальр өly pergen. Po сылдың 7 ajda 34 харъоq pir kizi iji уруун xorannap kaaş, paza поди өlyrttyne pergen, paza 8 ajda Bydenberg төр cerge 39 харъоq azylsın kizi azylындан yndyrtkeş, 10-10 харъоq ijis iji уруун kadajы-pile kadъ өlyrgeş, поди paza өly pergen. Sternberg төр cerge 26 харъоq xereezен уруоq 1 харъоq polgaş 3 харъоq iji уруу-pile kadъ xorannanyp өly pergen. Sopazija төр cerge 29 харъоq уруоq xereezен 3 polgaş 6 харъоq 2 уруу-pile kadъ suq-ce хальр өly pergen tur.

Po polza, faistiyoq Hitlerin aar perge tarlaşkыпьнга arat tymen teskezip amьdьraaгынън argazъ cok poop kelgeninin xaraazъ-pile perge pajdalga tabarzъp turar ol tur.

Japonnum araattan teq imperialisterinin ezelekci tezvuccilerinin Kьdattың arat tymeninge uzuraşтыръp turar jozu curum cok, tyrzok karges pajdalындан todargaj kөstyr tur.

1936 сүйдә cyoq-le 6 aj turguzunda 24.442 kizini өlyrgen, 15.628 kizini paľqlaan, 10.552 kizini pa-зыпнаан. 01 razъынап algan 10.252

kizini anaal-a salъp yndyryp turar сүве ebес, хатын koncuq aar perge, jozu curum cok tyrzok kilincektiq pajdal-pile өlyryp turar. Cyl ti-ze: ol palgaştyq cerge uurgaj kas-kaş, kiziniq cyoq-le paazъ kөstyr kыldыr xemgeş, oon soonda şaqdaalar-ның ызъrar ыттарын ol kizi-ce ьda-laptarga, ol ыттар temgi kөstyp olurgen kiziniq paazъn cazarlap өlyrer tur. Oon-taa өске. Xөj jan-zy аյыlda tabarzъстыръp turar.

4. Et-cazaanың samъralындан uştunup, podunun ezelekci politiin pottandыrar teeş, kapitalistъq kyrynelnин camdyzzы, SSRE-ni cok kыllыр alza төр kancaar-taa aaj-cok kызаныръp turarlar. Olarnың ol kызанышкыпъ polza, sovet cazaat toktaap turup egeleerinden tura-la turup turgan polgaş am po yjede ulam-na тьңzъp turar. Olarnың ol politii kazan-taa kyysselbes polgaş харъп pygy telegejinin arat conu ol ezeerkek kargystarga сылса харьб peeringe kazan-taa pelen polgaj.

Et-cazaanың samъralындан uştunup, pottarыпьц ezelekci politiin pottandыrar teeş, kapitalistъq orannar тајыппып peletkelin koncuq şapкыпъ-pile corudup turar. Taјып peletkelinin talazъ-pile en-pe murnakcь polgaş oon кырсыксызъ poop turar kyryneler polza, сөен cykte Japonnum тајыпzъrak imperialisteri, раçып cykte Garman-pile Italinin faistiшar poop turar. Japonnum imperialisteri 1931 сүйде Man-suurnu ezelep algaş, aңaa-taa рек-реjin songu Kьdattь ezelep algaş, oon tam pygy Kьdattь ezelep alыr teeş, podunun ezelekci politiin yrgylcylebi-şaap kelges, хатын am po yjede Kьdattың iştirinde хаппъоq тајыппы kalcaalъ-pile corudup, kьdattың arat tymeninge kancaar-taa

аај-сок улуқ хора когаралдың аյъын тавағыштырь тур.

Japonnun imperialisterinin ezelekci politii polza, сүңгілек саңғыс Көдатты езеlep algaş, oon-pile arasoksap kaar teen ebес, харып көдатты езеlep algaş, oon tam Mool, Тывань езелеер teer podalgalың polgaş SSRE-се xaldaарын подап turar tur.

Germannың faşistarъ pottarынъ ezelekci politiiin pottandыrar tees, Ligi-nastың kezигynynden унур, telegejnin кырьнда тајынъ coruktu kamgalaan keree-xemceelerni шуут yrep, imperialistiq ezelekci тајынън peletkelin .koncuq şarkылы-риле кылар, харып тұмбына Ispannyң arat tymeninge udur тајынъ егелеп corudup turar. Сыл tize, Germannың faşistarындан Ispanda faşistarga шерілі-pile-taa polgas шерінин cemzek xerekseli-pile yrgylcy tuzalabы-шаан podunun ezelekci karғыс pajdalын kөргизyp turup turar polgaj.

Japon, Germannың faşistarъ үшкәш Italiniň faşistarъ paza-la Abissinni ezelep algaş, am харып cer orttuzunun талажъ teer talajъ podunun ergezinge kiirip албаскап, paza Ispannyң faşistarынга шерілі-pile polgaş шерінин janzъ pyry cemzek xerekseli-pile tuzalap, тајынъң аյъын өөскүдүp turar tur. Po faşistъң ýş kyryne polza, pottarынъң arazында тајынъң evileldiқ харылзаазын turguzup algan polgaş тајын көркесьяларъ poop, ezelekci тајынъ ында, тұнда egelep turar.

Imperialistiq тајынъң peletke- lin kapitalistъң orannarnың şarkылы-pile peletkep turarынъң xereccizi polza: faşistъң Germannың 1937 сүйде шерілі bydzedi 12 miliart 500 million mark polgan, kyryne bydzedilniň cartтык xuu сыйызын

ezeleen, Anglinың — 277 million 700 мун дolar.

Japonnun — 1 miliart 400 мун иен, Italinyң—6 miliart 639 milion liter polgan, ынсаңастан ол kyrynelerniň bydzediniň улуқ nuruузун шерілге xereqlep turar.

1937 сүйде Germannың kurgaоcer үшкәнин саны 900 мун кизи, Italinyң—750 мун кизи, Japonnun —375 мун кизи, Franzың— 628 мун кизи, Amerikta—385 мун кизи poop turar. Cer-le ынсаң kapitalistъң kyrynelerniň тајын peletkelinge соrudup turar pygy xemceqlerin маңаа todargajy-pile sanap-taa сеipes poor tur.

Kapitalistar caa-тајынъң peletkelin șak ынсаар peletkep turzataa kapitalistъң orannarda азылсын polgaş taraaccын arat tymennerinin revolustuq şimceeşkini kancaar-taa aaj-сок kalbarып turar tur. Азылсын polgaş taraaccын arat tymenner pottarынъ амьдіral pajdalъ xun pyry torajittap паксыrap turarынъ хамык uzuru, kapitalistъ жоzu сүrumda сүбе tur ebес-pe ter сүveniň uzurun pilip, medereli өsken тұдум olarnын kapitalistarga, faşistarga udur revolustuq хүрэzi xun pyryde-le ulam-na өзүp kalbarып turar. Ынсаңаш ам по yjede kapitalistъң orannarnың iştirinde аңызын temisseli koncuq kyştyy-pile corup turar. Oon camdьk kol-kol раяттарда xereccilerin маңаа todargajlaarga polza; ezeergek kargystarga udurlanыr тугајында 1936 сүйде Franzыңын азылсыннагынъ kancaar-taaa aaj-сок улуқ шимceeşkini polgan polgaş ortta 1 milion 500 мун xire kizi kirişken. Curtun conunuң faşizmga-la udurlanыr kezekterin поттарын-се xандыдьр ap turgaş, azыл төлөбіrin 8-15 xууга cедir өстүрген, pydyrylge eelerin азылсыннанын erge азынга tuzalыq kolektif-

tiq kereelerge adын salыр кылдыр тұруғузуп, pir cedi xонук иштінде 40 шак азыдаар тугајында tyrymnyq poop, 2 cedi xонукта şeleezinin төлешибін алғы-шaa şe'eeler tyrymnyq poop, oon-taa eske cyyl-derni cedip algan.

Ol cyl teer polza, Franzynып арат tymeni padunun komunistiçи namынга paaştatkaş, faşizmga udur ulustun cangыs fronduzun turguskaş, tiilep cedip algan azыль ol poor tur. Franzynып proletarlarынъп ol tiilegezi polza, pygy telegejnin proletarlarынға, ыланғыja Ispannyн maadыrlық temisselci pygy arat conunga koncuq uluq yleger turzulga polgan.

Ispan curttunda faşistar polza, Germannып, Italiniñ faşistarынъп шуut tuzalamсызын algaş, Ispannyн demokratтық respubliin uzutkap tyzyrgeş, faşis jozunu turguzup, arat tymenge xoralық tarlaldbы таварыштарын oraldazыр turar. Paza olar ындық polza-taa, Ispannyн maadыrlық temisselci arat conu, Ispannyн araatтан teq taşistarы-pile 2 сылды eccizinde тьş sok, pottarynъп амьтьнъ хаяйра cok maadыrlық-pile temissezip, Ispannyн komunistiçи namынъп paaştalgazь-pile ol faşistarnың саар tiilep turar turlar. Ispannyн arat tymeninin ol maadыrlық şimceeskinin pazar sorulga-pile German, Italiniñ faşistarы polgas Japonnuñ imperialisteri pottarynъп arazында seriq ebilelin turguzup, xaryn camdьktarы тьгъяj Ispannyн faşistarынға шуut xol kirip pottuq tuzanы kөrgyzyp turar coruk polza, oon əncyk тұркаş, telegejniñ kырынга yptelgeniñ imperialistiç тајынън tyrgeni-pile көрсүр, ыланғыja SSRE-ge xaldaaarынъп əncyyun tilep turary ol tur.

Ol tugaјында xerecci polur сүве cyl teer polza, German, Italiniñ

faşistарын kytkyly-pile Italiniñ kala-caa ыт-ең faşis teerbeccileri, tele-gejinin sadың xaryzaazынън tyrymnyq jozugaar corup coraan SSRE-nin cin таңыр paroxottaryn kan-dың-taa үзүр сыldagaan cokka talaj-ce kiir idipkeni paza pir todar-gaj xerecci poor tur.

Kыдаттың arat tymeni podunun komunistiçи namынга paaştadыр algaş, Japonnuñ ezelekci imperia-listeringe udur revolustuq şimce-eskini am po yjede pygy kыdatta kancaar-taa aa-j-cok kalbargan tur. Kыдаттың sovet казактық keziinin kузы ulam na өзүр, oon yleger turzulgazь pygy Kыdattың arat tymeninge k-styp, imperialistiç caa-tajынға udur, paza Kыdatta Japonnuñ faşistиçи imperialisteringe udur ulustun cangыs fronduzunun kузы ulgadыр. Kыdattың pygy arat conunun setkil sagыzь kattыzьр, Japonnuñ tajыnzырак ezelekcleri-pile kyştyq temisseldi corudup turar. Oon-taa eske kapitalistiçи orannarda polgaş kolonij curttarda xамык азылсын arat tymennernin revolustuq medereli өзүр, revolustun şimceeskinin yrgylcy corudup, tarlakcь idegetter-pile eres temisseşpi-şaan turup turarын manaa sanap-taa cet-pes tur.

Po ystynde cizekterden ap ke-erge, kapitalistiçи, faşistиçи orannarda, pir talazында telegejni kyş-pile pulaazыр turgaş, kattap ylezirinin imperialistiç тајынъп kancaar-taa medee cok şapкын-pile peletkep turar polgaş iji talazында imperialistiç тајынга udur, faşizmga udur азылсын connun revolustuq şimce-eskini өзүр, paza тајынга polgaş faşizmga udur ulustun cangыs frontuzunun xeree kancaar-taa medee cok kalvarыр turar tur.

Бңcangaş pot-pottarynға udur-lanşkak iji kyştyn iziq temisselli-

nin ујези поор түр. Imperialistiq тајынга udur polgaş тајын coruktu kamgalaan kыş polza, sovet sosialistiq respubliktaрның cazaапын corudup turar тајын politii polur tur. Kapitalistiq orannarn ң iштіnde azылсын arat connar, SSRE-ni imperialis, faşis ари ң тајыптын xaldaашк пындан ерестii-pile kamgalaр turar.

SSRE polza, ol arat connarnын тајынга udur polgaş faşizinga udur cangъs frontuzunun kancaar-taa aaj-cok ръзъq сөленизи поор turar tur. Бнсangaş, imperialistiq тајыптын упур keer coruunga pir talazънда telegejnin azылсын tymeninin revolustuq şimceeşkininin kyzykoncuq өlymnyq хагъын perip turar polgaş iji talazънда sovet cazaапын тајын politii ulam-na kyştyq poop, telegej kырънда ulam-na kalbarttъr turar tur.

SSRE-de sosializmның тиilelgezi

SSRE polza, kizi tөrelgettеннин амьдараынъпcaa ујезин азылкан, Uluq Oktabrny sosialistiq revoluzunun 20 сыл polgan ojunun ујезинде telegejnin 6 kezeenin pir kezeende angъ cok sosialistiq niitilgeni pottandырган, SSRE-nin ulustun pygy azыl-agъylarында sosialistiq azыl-agъylar pyryн tiileen.

SSRE-nin xөj saja-saja azылсын arat tymeni polza, pygy murnakcъ kizi amьttappын kyzep coraan temisseli polur kancaar-taa aaj-cok mөнгө cыrgaldыq өөгүшкүlyq, хостуq, kulturluq амьдraldь cedip ap turar.

SSRE-nin arat tymeninin po 20 сыл iштіnde pygy ebileldin kommunistiq namы polgaş sovet cazaапын paaştalgazъ-pile xуrezip tiilep algan pygy sosialistiq tiilelgezin Stalin-

пын Uluq yndezin xoojluzunda tyrumeydyp ръзъктырган. SSRE polza, et-yletpyr talazъ-pile po уjede pygy telegejnin kырънда kancaartaa aaj-cok mөнгө kyştyq, yletpyrnyn curtu polgan, *uluoq-uluoq et-yletpyrleriniň kыль yndyrer paraanъ* 1913 сыlda 11 miliart төг. turgan polza, 2 tugaar 5 сыл planын kyysseldezi-pile 1936 сыlda 80 miliart 900 milion төг. cedir өsken, am po 1937 сыlda uluoq-uluoq yletpyrlernin kыль yndyrer paraanын 97 miliart 500 milion төг. cedir өstyrp turar. Бnсangaş, 1936 сыlda-la SSRE polza, *et-yletpyr talazъ-pile Evroftuň kырънда 1 tugaar, telegejniň kырънда 2 tugaar cerni ezeleen.* (Cangъs-la Ameriktyн adaanda turar tur).

SSRE-nin et-yletpyrynyн iштіnde murnap turar adыrъ polza, *maşina kыль yletpyr* polur tur. Maşina kыль yletpyrnyn yndyrer paraanын 1913 сыlda 748 milion төг. turganындан 1936 сыlda 20 miliart 764 milion төgerik cetken. 1937 сыlda 25 miliart төgerik cedir өstyrp turar.

Iji tugaar 5 сылдын planын kyyssedip turarъ-pile kadъ SSRE-nin maşina kыль yletpyrynde caa-caa adыrlarъ xөjy-pile nemeşken. Olarnын iштіinden съssaan - maşina pydyrer yletpyrnyn өskenin keerge, 1932 сыlda 23 mun aftonobil төр ciik съssaan yndyryp turgan polza, 1936 сыlda 137 munnu yndyrgen, am po 1937 сыlda 220 munnu kыль yndyryp turar tur. Po съssaan - maşinalарын шынай polza, kaý-taa - kyrynelernin kыlganындан тудаşpas поор turar. Бnсаarga, SSRE Gruzovik төр сүyk съssaапын yndyrer talazъ-pile 1932 сыlda *pygy telegejge 4 tugaar* cerni ezelep turgan polza, *1936 сыlda iji tugaar*

cerni ezelep turar. (Саңғыс la Америктың adaanda turar). Көдее азыл-агынъп машиназын кылър yletpyrler talazъ-pile polza, *kombajyn terekmasinany pydyrerin* koncuq kalsabarttъr turar. 1932 сүйде 10 мун комбајын кылър turgan polza, 1936 сүйде 42.600 комбајын кылър poop өсken polgaş oon-taa өске sanap cetpes хөj janzь машиналар pydyrer yletpyrler polza, kancaar-taa aaj-cok sajzьraan. Paza uluq-uluq yletpyrlere xereqleer sajgylgaan kyzyнyn talazъ-pile SSRE polza, koncuq kyştyq oran polgan.

Temir ajmaanъ yletpyryny talazъ-pile SSRE polza, koncuq kyştyy-pile sajzьrap turar, 1913 сүйде Orus curttunun ezildirip turgan *soju* 4 milion 216 mun toon turgan polza, 1936 сүйде 14 milion 400 mun toon poop өсken. Po-la сылдар iştinde ezildirip turgan *kañ* 4 milion 231 mun toon turganындан 1936 сүйде 16 milion 400 mun toonga cedir өсken. Paza ol-la сылдара кылър yndyrge *prokat* terekpeletkeen temir 3 milion 660 mun toon turganындан 1936 сүйде 12 milion 454 mun toon cedir өсken. Po 1937 сүйде polza, temir ajmaanъ yletpyry 16 milion toon *soj*, 20 milion 200 mun toon *kañ*, 15 milion 600 mun toon *prokat* terekpeletkeen temirni кылър yndyryp turar.

SSRE-nin pygy et-yletpyry sajzьraap-pile kадь orannын kamgala-nы kyzy kancaar-taa aaj-cok ul-gatkan. Uluq Kыzly şeriq polza, telegejinin kытнга tiilettirbes xaja teq mөge kyştyq şeriq polgan.

SSRE-nin sosialistъq curittunun kызьгаарын imperialis, fasistardan polgaş өске-taa tajzьnnarnын kыzanыşkын xaldaşkыннан padъ kamgalaan, Lenin—Stalinnын teori-z-pile ръзъq сепсөqlettingen, хөj saja arat tymen-pile tuduşkak tex-

nik talazъ-pile koncuq kyştyq şeriq polur tur.

SSRE-nin transport sөөrttylegeninin sajzьraapын kөorge, temir oruktuн şejylgen xemcee 1913 сүйде 58.549 kilometir turganындан, 1936 сүйде 85.080 kilometir cedir өсken. 1913 сүйде Orus curttunun temir oruk-pile sөөrtken cygy 132 milion 400 mun toon turganындан, 1936 сүйде SSRE-nin temir oruk-pile sөөrtken cygy 483 milion 200 mun toon poop өсken.

SSRE-de cyyl-pyrynyн sadьqын парап xylgezi 1932 сүйде 47 miliart 800 milion tөgerik turganындан, 1936 сүйде 122 miliart 500 milion tөgerik cedir өсken. SSRE-nin pygy sadьqындан мөлсүккү xii sadьqын şuptuzun шуut yndyr kыsskan,

SSRE-nin sosialistъq kөdее азыл-агынъп өзүүшкүнү, sosialistъq kөdее азыл-агынъп 243.700 sappыq Uluq-uluq kolxostarda pygy tar-aassыnnarnын 93 xuuzu kirgen. SSRE-de kolxos азыл-агыларын niitti tarыlgazынъп şely pygy şeldyn 99,1 xuuzu poop turar, SSRE-nin sosialistъq tarыlgы şelynde 4323 uluq-uluq sovxostar par, paza 5617 машина-traktor stanzылар, pygy kolxostарын парък şuptuzunun taraazzын traktor-pile tarыp xандыгър turar. SSRE-nin tarыlgы şelynde 4 cys 50 mun азыq traktor, 121 mun азыq kombajynnar азылдап turar.

Kөdее азыл-агы jda sosialistъq mal азыл-агынъп өзүлдеzi; 1932 сүйде turganынга tөmejleerge 1936 сүйде өskeni — U ны тьյыстъq mal 39,3%, хөj polgaş өshky 41,5%, хаван 2,6% poop өsken tur. bnscaarga taraa kulturu 1932 сүйден 1935 сүйге cedir 28,6% өsken, ыlangyja 1937 сүйде SSRE-nin sosialistъq kөdее азыл-агыларын хөj saja kolxoscu arat tүmeni polza,

Улуқ Stalinнин „*cookku kelir ys, tert сылдар іштінде сылдың-на 7-8 miliart puut taraa көлбір аль-ыбы*“ тег 1935 сүйдә аյткан sorul-gazын cедип ap turar. Сыл teerge, по 1937 сүлдің taraazын paaş udur sanap kөрге, *7 miliart puut xire poop* turar. Po polza, kan-caar-taa aaj-cok uluq tiilelge polur tur. Oon ынаj SSRE-de taraапын ynyş tyzydy koncuq eлвек saagaj poop sajzъraan. Saanda 1913 сүлга cедир Orus curttunga pir ga cerden 7 sentinerden (pir sentiner 6 puut polur) kөвеj taraa ap cer-le ședa-вајын turgan polza, 1937 сүйдә SSRE 1 ga cerden 11 sentiner az-ыq taraa alьr polgan tur.

SSRE-nin ulustun pygy *orulga-zы* 1913 сүйдә 21 miliart tөgerik turganындан 1936 сүйдә 86 miliart tөgerik cедир esken.

Po pygy өзүүшкynner cyny kөrgyzyp tur tize, SSRE-nin pygy az-ы-agыжы yrgylcy-le өзүр, cangыs cerge-le өзүүшкyn cok сыдър сылдар kapitalistъq curttarnы azyr turatы ol tur. Manaas pir cizek kыldы SSRE-pile kapitalistъq curttarnы yletpyrlerinin pydryer paraапын төмөjlep kөр polza, SSRE-nin ylet-pyrynyн yndyrer paraапы 1929 сүйдә turganындан 1936 сүлга cедир 3,8 kattap өзүр ulgatkan turda, kapitalistъq curttarnы yletpyrlerinin yndyrer paraапы 1929 сүйдә turganында tennezip cetpeen, xарып 95,4 xii poop turar tur. Ыnсаargы pir eves SSRE-nin yletpyrynyн yndyrer paraапын 1913 сүйдә turganында төмөjleerge polza, 7,3 kattap ulgadыр esken. Po pygy sos-ialistъq tiilelgelerni cедип aльгапын xaraazъ-pile SSRE-nin pygy az-ысын arat tymeninin material kul-turu kancaar-taa aaj-cok өзүр өөр-үшкүlyq, сыргалдыq curttalgansы cедип ap turar. SSRE-de az-ысын tym-

enniң material pajdalып өзүр tur-арып ap kөрге, pygy az-ысын al-бан хааксұttarnы сыlda alьr *şalyң* telebiri 1924—25 сүлдара orttuzu-pile pir kizee-le 450 tөgerik turgan polza, 1936 сүйдә 2776 tөgerik cедир esken, SSRE-de az-ысын arat-tarnы *şalyң* telebiri өзүр turatы-pile kадь olarnы xereqleer aaş-cem polgaş eske-taa xereqlel par-aannagaылын өртtee yrgylcy-le ciigeп turar. Cizee: Kөdee azыл-agыдан yner produktu paraarnын өртtee 1933 сүйдә turganында podaarga, 1936 сүйдә 57 xii ciigeen tur. Xoorajlarda az-ысын tymeninin *cyyl-pyry xereqlel sadы* 1932 сүйден 1936 сүлга cедир 3 kattap esken. Xej-niittiniң cемnelgezinin xyyl-gezi 1932 сүйдә 4 miliart 900 mi-lion tөgerik turganындан, 1936 сүйдә 8 miliart tөgerik cедир esken. Kөdeenin cyyl-pyry sadының sa-arylgazъ, 1932 сүйдә 12 miliart tөgerik turganындан, 1936 сүйдә 21 miliart teg. cедир esken. Po pygy өзүлдeler cyny kөrgyzyp tur tize, az-ысын arattarnы aaş-cem, kultur-luq et-xereqleli uluu pile өзүр saj-zыrap turatы ol tur. SSRE-nin az-ысын tymeninin et-materialы po xire өзүр sajzыrap turda xарып kapitalistъq curttarda az-ысын arat tymeninin pajdalы koncuq pagaj, az-ы coktaar coruk xөj, tilenci, aş-cutun аյыльында tabarzыр turar, az-ы coktarnын сапын 1936 сүйдә cyq-le peş kутуnenin pyryн eves materialындан ap kөрге, Amerikte 10 saja 100 mun kizi, Anglide 1 saja 8 cys mun kizi, Germanda 3 saja 300 mun kizi, Franzыda 1 saja 500 mun kizi, Bolşada 1 saja az-ыq kizi poop turar tur.

Kapitalistъq curttarda az-ысыn tymeninin kыlgan az-ылын орттum-ak şalyң telebiriin 1929 сүйдә turganында төмөjleerge uluu-pile

кызырылган, Америкте 82%, Германды 79%, Италида 82%, Жапонда 82% поор турар. Азыссын түменнин шалыңы кызырылып кадынан капиталистар полза, оларның херео-леер ааш-сем, ет-парааптың өрттөн улуу-pile улгаттары турар. SSRE-нин арат түмениниң *kulturunuң өзүлдөзин* ар көргө, еге cada șkolalarы, руғун ебес орттумак șkolalar polgaş орттумак șkolalarda раза өске-тәа pygy surguulda өөреник-цилер саңы 1928—29 сыйдарда 15 милион 8 мун кизи турганындан 1936—37 сыйдарда 38 milion 335 мун кизи cedar өсken, ынчана SSRE полза ниitti өрттөнгө өөренир șkolalarnың өөреникцилерин сан талазы-pile pygy telegejde 1 tugaar cerni ezelep турар. Teedi өрттөнгө өөренир șkolalarnың өөреникцилери 1928—29 сыйдарда 178 мун кизи турганындан 1936—37 сыйдарда 551 мун кизи cetken. tus-kañ өрттөнин орттумак surguuldarьында 28-29 сыйда 206 мун кизи турганындан 36—37 сыйдарда 769 мун кизи cetken. Oon ыңај *nom saңы, klup, teadъr, uruoqlar* жасылашы, кизи позуур разыннар, кыр-арттыс, тұстаныр cerler, kino teadъr-лар паза өске-тәа kulturluq cerler kancaar-taa aaj-cok өзүр турар 1914 сыйда klup polgaş кызыл-булуннар 222 турган полза, 1936 сыйда 80 мун 946 cedar өсken. Paza улустын кадыны kamgalaарынъ херее улуу-pile өсken, сүq-ле 1936 сыйда emnelgelernin carыlgazынга kyryne bydzedinden yndyrgen төгерик 5 millart 800 milion cedip турар тур.

SSRE-de азыссын арат түменини material, kulturu yndezini-pile saj-zыrap төпшесеş, caa sosialistъoq texnik sajzыrap, kyş-азыл полза, curttun xyndylyq херее поор kelgeni-pile кадыn Stalin paşкының аյтканы өшкәш ро .уjenin en-ne амьыл pol-

gaş астыгыр тиiletpes şimceeskini polur" staxanofcularның şimceeskini өөскүр, kalvarып турар, staxanofcularның улуq şimceeskini polza, SSRE-нин pygy et-yletpyry, көдее азы-агылары polgaş kultur tur-guzuuskununuң хамык adыrlарын xaara tutkan sosialistъoq carыstын ystykky cadazы поор турар тур. SSRE-de staxanof şimceeskini kalvarып sajzыraap-pile 1936 сыйда SSRE-нин pygy yletpyry сыйдын planын 4,5 xii, temir oruk sөөrttylgezi 6 xii, k/a машина тудуушкуну 42,3 xii азыр kyysetken. Раза pygy et-yletpyrnyn produksu pydyryyşkynynyn өөвдеени 22,4 xii, temir oruk sөөrttylgezinin 23,7 xii, тудуушкун азыльын 27,4 xii, sovkostarnын 34,9 xii өсken, по полза, staxanof şimceeskini kalvargany-pile кыры азыльын өзүүшкүнү polgaş xyn азыльын xemcee өзүр турары ol тур. Cizeeleerge полза, 1935 сыйда Donbastын xемyr-taş uurgajынга pir eelceqde 8 тоон xемyr-taş kazar турганындан 1936 сыйда 13 тоон xемyr-taş kazar pol- gan. Ынсарага tus-tus staxanoftular polza, ol xemceeqni oon-taa азыр турар тур. Staxanofcularның паастыңсыз Aleksej Staxanof төркизи полза, 1936 сыйда pir eelceq iştirinde 321 тоон cedar xемyr-taş kazыр perip турган, по yjede Donbasta 14.000 staxanofcular полза, pydyn сыйда кыры азыльын normazын 200 polgaş 300 xii cedar азыр kyyssedip aigan, Uluq Stalinga аյткалын cedirip, pygy SSRE-нин staxanofcularынга polgaş азыссын арат түменине кыждырып kиrip турар тур.

Oon ыңај SSRE-нин хамык yletpyr, transport polgaş өске-тәа азы-агы, kultur cerlerinde хөj азыр pydyiyp, азыльын normazын азыр kyyssedip турар staxanofcular kon-

suq xøj polgan. SSRE-niň kődee azyl-agýjynda staxanof şimceeşkini uluu-pile kalbargan. Cizee: Maşinatraktor stanzalarında 1935 сýlda 1 traktor ortumaa-pile 427 ga cer carar turgan polza, 1936 сýlda 474 ga cer carar polgan, ынсаarga SSRE-niň sosialistyq kődee azyl-agýjynda traktor-pile 1500-ten 2000 ga cedir cer carar azýldaan staxanofcular xøj poor tur.

SSRE-niň sosialistyq azyl-agýjlarý өskeni-pile kadý oon arat tymeni polza, kizi amýttappyn tœgyzynge kazan-taa késtyp kœrveen koncuq uluq tiilelgelerni pygy telegej kÿrynga cedip ap turar, SSRE-niň maadýr uzudukcularý eþter: Ckalof, Bajdukof, Beljakof, Podopryjanof, Gromof suqlar polgaş oon-taa өske uzudukcu maadýrlarňn, paza erttemden azýlcýlarnып kuzypile 1937 сýlda SSRE polza, koncuq uluq caa tiilelgelerni azýtkan polgaj, cyl teerge: kizi amýttappyn kazan-taa raýp Uzar-xeme-pile xonup kœrveen perge oraný polur **Sangu poljus** tep, pœmbyrzektin en songu uzunga SSKE-niň uzarxemelin raýp xondurgaş, ýnda SSRE-niň tooş kÿrynga coruur erttem şincilel stanzazyn turguzup, songu poljastu tiilep algan. Paza Moskvadan songu poljus kÿryň tavaryp Amerikke cedir cerge tyspejin uzup cetekeş, ol arazynyn caa oiuun azýtkan. Po tiilelgelerni moon mur-nunda kaý-taa kyryneler kandýqtara kizi amýttannar cedip alýr teeş yrgylcy oraldazıp turgan polza-taa, kÿş cedip cadaan, peige cyylde polur tur.

Oon ынаj SSER polza po сылып caa, Moskva-pile Volga-xemnin arazynda 128 kilometir kurgaq cerni kazýp turgas, Uluq puga yndiyup, paroxot coruur koncuq uluq oruktu azýtkan. Moon mur-

nunda Ak talaj-pile Paltij talajnyň arazynda 227 kilometir kurgaq cerni kazýp pugalaş uluq paroxot coruur suq oruuñ azýtkan polgaj. Uzununuň talazý-pile telegej kÿrynda ol pugaga ceder kandýqtara puga çok polur tur. SSRE-niň telegej kÿrynga tiilep algan өske-taa onza tiilelgeleri koncuq xøj polur tur.

SSRE-niň arat tymeni podunun komunistyq bolşevik namý polgaş Sovet cazaaptyq paaştalgazý-pile coraaş, SSRE-de sosializmnyň turguzuñşkununga xora cedirip, SSRE-ni German, Japonnuň faşistarýnga sadarýn oraldaşkan troskijcýsý cyzyn-paazyn xoralaksýlarnýn sýlsa şaap xarýylaan. Pygy murnakcýsý kizi teregettenin karzý tajzynnaraý polur, Troskij, Zinovijef, Buxarin, Kýkofтар polgaş olarnып idegetterinden SSRE-niň sosialistyq azyl-agýjynda xora cedirip, oon nam, cazaaptyq raştyçýlarnýna kyzanýp, SSRE-niň sosialistyq curtun German, Japonnuň faşistarýnga sadar tep turganýn SSRE-niň azýlcýn arat tymeni polgaş es Ezofka paaştatkan İstikki jaamýdan erestiq ileredip, ulusun şyygyzynyn kadýq şaaşyzýnga onaastyrlyp turar SSRE-niň azýlcýn arat tymenni polza, Uluq Oktabr revoluzunun 20 сы ојунун Uluq raýrynda **SSRE-de sosializmnyň pygy tiilegezin** tynneپ, azýlcýn arat tymennin **azýldaar, tystanýr, eerenir** ergezin xandýryp, SSKE-de pygy arat tymennin pyryn demokrat jozuzunun tiilegezin pýzylqalaan, pygy kizi teregettenin teegyzynge koncuq uluq caa cogaal polur Stalinňň teegylyq yndezin xoojluzun 1937 сýlda xyleep alganýn temdeqlep eritip iurar.

Oktabtryň uluq raýryň SSRE-ge jozulap ertürip turar yjede Sta-

Шының yndezin xoojluzunda аյткан uluq төөгүлүгү сүйл polur pyryn demokrat jozuzun pottandyrar SSRE-niň Teedi Сөвyleliniň songuldazын 1937 сýldын 12 айныň 12-nin xynynde кылъп corudar tep, SSRE-niň **хөj saja-saja** азысын tymeni kancaar-taa aaj-cok рајыrlap cyskaalыр turar yjezi tabarzъr tur. SSRE-niň хөj saja-saja arat tymeni polza, teedi сөвylelibistin pir tugaar teleezinge pygy азысын arat tymenniň şylgaraan ugaappыq рaaşкызь Uluq Stalinnyň songuur-pis tep, uluq timitti yndyryp, өөрүр pajırlap turar.

SSRE-de sosializmnyň pyryni tilleen coruu polza, pygy telegejinin parъын-taa, сөөн-taa cygynyň xамык азысын massazыпни idegemciliq puzyrelin xandыгър turar „SSRE-niň yndezin xoojluzu polza, SSRE-de pottandyrър kaan cyyl-derni өске curttarga paza cer-le, pottandырган turup polurun xereccilep turar cogaal polur tur“—tep еш Stalin cugaalaan polgaj.

Stalinnyň caa yndezin xoojluzu polza, SSRE-de азысын tymennin **хөj** сýldarda temisseşken xyreziniň polgaş olarnың kapitalistىq kuldanъышкынга udur temisselinin tiilegezinin tynneli polur tur.

SSRE-niň yndezin xoojluzu polza, kapitalistىq curttar polgaş kolo-nij curttarnың азысын taraaccыппаар, faşizmnyň araattan tarlaşkыннага, kapitalizmnyň kuldanъышкыннага polgaş imperializmiň xannыq caatajыннага udurlanыр, тајвыň curttalga teeş, SSRE teeş, sosializm teeş xyrezip turar temisselin cepseqlen-dirip turar tur. „SSRE-niň caa yndezin xoojluzu polza, faşis jozulыq, cerlik araattan corukka udur am temissel corudup turar kizilernin şuptuzunga sagыş tuzalamсызь polur polgaş pottuq tetkimci polur“—tep еш Stalin yndezin xoojlu төле-

bileliniň тугајында podunun ilet-kelingе cugaalaan.

Oktavnyň Uluq рајында SSRE-niň arat tymeni polza, kommunizm teeş, temisselinin caa-caa cediişkinnerin тиilep алыъ-pile Leninnin komunistىq bolşevik на-ть polgaş sovet cazaan, paza podunun şylgaraan ugaappыq рaaştyңсызь паşкы Stalinny tolgандыр paza kattap sýrъj ebileledezip turar tur.

Oktavnyň 20 сýl ojunda TAR

Oktavnyň Uluq revoluzunun inurnunda Тъваның arat tymeni polza, kaaş cys сýldarnың iştinde taştykkынъ ezelekciileri polgaş iştikkinin feodaldaрынъ аartarlaşкынъ га xemididip, азық соvalaңtarlaşды keryp, olarnың kulu poop coraan polgaj.

Karacangыс Uluq Oktavnyň sosialistىq revoluzunun ассы-хавыя-азъ-pile Тъваның arat tymeninin pottarынъ iştinden revolustuq xurezi өөскүр, imperializmge polgaş feodalizmga udur nasionalдын revoluzun өөскүдүр yndyrges, taştykkынъ ezelekciilerin tus curttan yndyr sывыгър, iştikkinin feodaldaрынъ erge-cagыrgazын tyzyrgeni-pile 1921 сýlda Тъваның arat tymeni podunun arat cazaan turguzup, tuskaj togunnaan pot-ergezin tokta-adыр algan.

TAR-ның arat tymeni, Uluq SSRE-nin tuzalamсызьнага тајапышаан podunun nasional revolustuq cazak, памынъ изиқ udurtulgazypile coraaş, am 16 сýl polganypile Uluq Oktavnyň 20 сýl polgan uluq рајытын koncuq өөрышкүлүү-pile седиишkinnerin түннер erttirip turar.

Uluq Oktabr revoluzunun оғлу polur Тъва Arat Respublikтын arat tymeni polza, SSRE-niň изиқ tuzalamсызь-pile ertken 16 сýldын turguzunda podunun nam polgaş

cazaanga paaştatkaş, nasional revoluzunun murnunda saldyngan sorulgazyn kvyssedir talazý-pile týkka uluq tiilelgelerni cedip algan. Ro arazýnda orannyn tuskaj xamaarýş-pas pot-ergezin ulam rýzýdýr, nasional revolustuq cazakka udurlangan feodal-teokrattar polgas cyzyn-paaazyn kontrevolustuq idegetternin udurlanyşkylyp urgylcy canýş-sýňş cokka sýlca şap, orannyn Iştinde feodaldyn politik ergezin kazýp, feodaldyn xerengizin xavyrgaş, kalbak arat tymennin et-materialyn sajzýradýr kelgen.

Tývanýn imperializmge polgas feodalizmga udurlangan nasional revoluzunun temisselin udurttup turar, arat tymennin politikiq manlaý—TARN polza, nasional revoluzunun xereen cõp udurtkaş, feodal-dyn tazýlyn erestiq tura tyrttýr paza olarnyn tuzalakçalarý polur patyyn yzeldiç idegetter-pile eres xyrezip, arat tymennin azyl-agýj, amýdýral-kulturun kedyryp, arattýn çyrgalý polgas oon erge şoleezinin xeree teeş, pygy kyzyn salýp, paza orannyn kapitalistyq ebes orukce ajaar şilciirinin suurun salýr tugaýnda uluq tiilelgelerni cddip alganyp-pile pistin namyvys Komunistyq Internasionaldyn kyzeer ereliq salýv namy polgan.

TAR-pýñ arat tymeni Oktavnyň Uluq revoluzunun 20 сы polgan onza ojunda, orannyn imperializmge polgas feodalizmga udurlangan revolustuq kyrynenin pygy corudulgazyn purungaar xanyladýr, xereldiç kzyz tugin urgylcy өry kedyryp, pygy telegejnin revoluscu arat tymeninin imperializm, faşizmga udur cangýs frontuzunun xereenge erestii-pile turzup turar polgas telegejnin arat tymeninin adazý polur Uluq SSRE-ge şuut tajapýp, ra-

za pistin naýraldyq MAR-pile xatumtalýq iziç xaryzaazýn ulam-na rýzýdýr turarýn paza kattap şýngy, tiilelgeliç-pile po xynge ajtyr temdeqelep erter uzurluq.

Tývanýn arat tymeni polza, Uluq Oktabr revoluzunun 20 сы polgan onza uluq raýtyngä nasional revolustuq cazaapyn polgas arattýn revolustuq namyyn paaştalgazý pile Uluq SSRE-den TAR-ga azyl-agýj, kultur, politik talazý-pile kergyzyr turar xa-tumtalýq kezeede uttundurbas iziç tuzalamsyznya tajangaş, orannyn tuskaj togunnaan xamaarýş-pas pot-ergezin urgylcy-le rýzýdýr, curtun azyl-agýj, kulturun sajzýradýr, arat tymennin materialdyq rajdalyn kedyrer tugajýnda uluq cedişkinni poop sajzýrap turarý margyş çok polgaj.

Tývanýn arat tymeni, nam, cazaapyn paaştalgazý-pile Uluq SSRE-nin accy-tuzazyna tajangaş, podunun nasional revolustuq kulturun xeqzyder talazý-pile uluq cedişkinni cedip algan. 1930 сýlga cedir týva tylga pizik cok turgan polgas mool pizik pilir ulus tura-la 1½ ijik-pe 2 xuu turgan, ol pizik pilir ulustun uluq nuruuuzu-la feodaldar, tyzumetter polgas teedi lamalar poop turgan polza, 1930 сýlda arat tymennin podunun týlynyň kyrlynya, piziin egelep cogaatkanýndan peer am po yjede arat tymenniň týkka uluq nuruuuzu podunun piziin pilir polgan, cyq-le pizikke өörenze coguur nazylýq arattar polza, 1937 сýlda Oktavnyň 20 сы ojun raýrlap turar yjede kolduunda piziktiç polgan.

Arattarnyn şkola nazylýq ırıq-larynyň şkolaga өörenip turarý, 1926-27 сýldarda cyq-le 1,2 xuu turgan polza, 1937-38 сýldarda 55 xuu poop esken.

Po yjede týva týldyn kyrlynda parlap yndyrgen xamyk nom tep-

terlernin sanь 180-den тькка ашкан.

Nasionaldьn uran cogaalь, uran teadьn xeree sajzьrap turar. 1935 сыlda uran-teadь surguulun azьtкан, oon azьын ulam-na yrgylcyledip turar. Paza curttuq iştirinde cugaalaar kinonuq azьk tuzazып arat tymennin orttuzunda telgeredip turar, paza arat connun talazьndan kulturluq curttalganyп xereen-ce xyn-pury-le teşip kirip turarъ uluq polgan.

Respubliktyн iştirinde yrgylcy ynpur turar solun setkyylder 1936 сыlda 4 turgan polgaş kezekterinin sanь 13.000 turgan polza, 1937 сыlda 5 parlanga par appargan, kezekterinin sanь 20.000 xire poop esken.

Arat tymennin kadыып kamgalaar emnelgezinin azьk tuzazып arat tymenge cookşulatkan. Po yjede uluq emnelgeler 10, emnelge salvьrlarъ 5, сајь көзүр coruu emnelge salvьrlarъ 8, aptek ter шиурлуq cerlernin sanь 7 polgan, emnelgenin talazьndan nasional kaadьlar ulam-na kөbydedip turar.

Oktavnyq 20 сыл polgan ojunga, nasional kulturnun xereen ulam-na xapладыр, arat tymennin pizik pilikti picci pilir coruuн cидип, pizikke şынарьq өөтөнir coruuн yrgylcyledir polgaş şkolalarын sajzьradьr, arat tymenden şkolalarын azьынга ekki tuzalazъr, pottaryнып үриq-taryны xejy-pile şkola-ce xandьdьr peer coruk ton negeldeliq tur.

TAR-da хамьк şkolalar polza, pottaryнып өөредилge сылып програмын toldur kyyssedir tugaјında şыңgyь oraldazъr uzurluq, paza cogaal parlanganyп azьын ulam-na kalbarttъr, solun setkyyldernin cagyldalarын am-taa kөbydedirin, pa-

za oon şынарьп sajzьradьrъ temdeqleer xerek.

Тьвапын revolustuq nam, caza-andan 1933 сыlda polgan ARN TK-пън II tugaar onza plenumunu, Ulustun III tugaar onza Picce xuralы polgaş VIII tugaar Uluq xuralы, paza TARН-пън 10 tugaar Uluq xuralын төөгүlyq toktaaldарын kyyssedip, orannын pydryrykcy kyşterin pedider polgaş ыланьja orannын azьl-agыjып kol yndezini polur mal azьып sajzьradьr tugaјında pygy xemseqlerni corudup turar. Orannын azьl-agыjып kol adьrь polur mal azьlън xөqzyder tugaјında xиunun polgaş xөj niittiniq pot idepkej sonuurgalынга таянър, arat tymennin kirzilgezin kalbartkanып xaraazь-pile respubliktyн таънып razъ сыл-сыlda өзылделиq poop turar. 1930 сыlda respubliktyн таънып raazъ 1.034.262 пааш turgan polza, 1936 сыlda mal raazъ 1.185.940 turgan ынсаarga, 1937 сыlda 12.631.24 пааш cedar өsken tur. Oon nemеzip өskeni 1936 сыл-pile 1937 сыл-да tөmejleerge 6,5 xii polur, pir ebes 1930 сыл-pile 1937 сыл-да tөmejleerge polza, maldыn өskeni 22,3 xii polgan.

Maldыn cem suuru polur sigen peletkeli суq-ле тьва connun 1936 сыlda 3020959 риut poop turganындан 1937 сыlda 3.363.940 риut polgan, өskenin ertken сыла podaarga 11,35 xii polur polgaş camdьk kozuunnarnып medeezi cecce ebes tur.

Mal azьыпны тузалаксъзь ролur cer tarlyga azьы ulam-na kalbarъr turar polgaş сыл-сыlda-la şыnarъ sajzьrap turar, respubliktyн pygy tarlygazьып şely 1930 сыlda 14944 ga turgan polza, 1925 сыlda 30 134 ga cetken, 1937 сыlda 31.714 ga cedar өsken, oon

nemeşkeni polza, 36 сылга төмөж-
leerge 5,24 хин полур,pir евес
1930 сылга төмөжлеerge polza 112,2
хинрооп өсken tur, paza cer tar-
ыlganyp azylýn sajzýradýr, oon
şölyn şýnarzýdýr kalbarttýlynp-
ce hamýk kyşty salýr uzurluq.

Respubliktyň par turar kyrekonom-
nomnary polgaş ylegerliq stanzy
polza, kyrynege uluq tuzaný kergyzyr,
pottarýnyň azyl-agýjyn ulam-
na rýzýdýr turar polgaş arat ty-
mennin mal, tarylga azyl-agýjlarýn
kulturluq sajzýradýtyng uluq tu-
zaľqerler poop turar.

Moon songaar kyrekonomnar-
nyň azylýn ulam sajzýradýr, myn
syldyň istinde kÿlyp kyyssedir
azýldarýnyň planyn toldur kyyse-
dip, uk cerniň kaadýrlarýn rýzý-
dar tugajynda caa-caa xemceqler-
ni corudup, cer-le kyş-azýldýr ry-
dyrykcy coruun ekki pedider xe-
rektiq.

Po yjede arat tymen pottarý-
nyň azyl-agýjyn sajzýradýtyng
kancaar-taa aaj-cok idepkej kicce-
elin salýr turar-pile kadý camdýk
cerlerde CAE, paza k/a-agýj artel-
deri polgaş MAE cergeliq pödyyn
kattýskannar turup, kadýnyň azyl-
darýn pottarýny ekki turazý-pile
kÿlyp, azyl-agýjyn östyryeringe ry-
gy kyzyn salýr azýldap turar. ын-
cangaş, moon songaar pottarýny
organizas turguzuun ulam-na rý-
zýdýr azyl amýdýralyn östyryp,
cook kavýzýnda arat conga pottaq
ylegerin yrgylcy kergyzeri neget-
tinip tur.

TAR-da curttaq turar sovet xamaattýlarý-pile týva arat tymennin
araçynda xa-tumtanyp internasionaldyq xagyzaazý ulam-na rýzýr
turar. Sovet xamaattýlarý polza,
týva arat tymen-pile kadý TAR-
nyň tuskaj togunnaaptyng kyzanyp
udurlangan iştikki taştykkynyp

kontrrevolustuq idegetterinin udur-
lanýşkyňça qadýq xagyb re-
er corukka idepkejliq kirzip kel-
gen. Paza týva arat tymennin azyl-
agýjyn sajzýradýr coruunga uluq
yleger cizeen kergyzyr turar. Sov-
et xamaattýlarý polza, arat ty-
mennin azyl-agýjyn uluq tuzaný
kergyzyr kelgenin cizeelep ap kœ-
erge, ertken syldarda curttuq iş-
tinge xoralýq cuttun ajýyly poop
turgan yjelerde sovet xamaattýlarý
polza, arattarnyň malýn kÿş ertki-
ze cedir azýrap perip, sigen, savan
cizektiq mal cemin arat tymenge
cedirip perip turgan polgaş oon-
taa өske sanap cetpes xa-tumtan-
nyň iziq tuzalamasýzyn kergyzyr
turgan polgaj.

TAR-da sovet xamaattýlarý-pile
týva arat tymennin arazýnda xa-
tumtanyp internasionaldyq xagy-
zaazýn moon songaar ulam týp-
zýdýr turgaş, TAR-nyň tuskaj togun-
naan pot-ergezin kamgalaatýnya
kezeede canqys být-pile pelen tu-
rarýn po xyn týp-zaazý-pile temdeq-
lep algan turar uzurluq-pis. Uluq
picce sœök ыlgaar pytpes coruktar-
pile kezeede eres xyrezir.

Oktavnyň 20 сы ojunga ora-
nywyňtyň azyl-agýjny kol adýy
polur malwyňtyň azylýn ulam saj-
zýradýrywyňty týnper tangyraqla-
vý-şaan po syldyň cut ajýylyndan
malýdý murnu-pile ekki kamgalaar
tugajynda malýn cemin, өdekkýştaan,
odarýn ekki peletkeer, pa-
za sook kÿş kazan-na kelir irgi
tep manap olıgwaýyn, şaq erttede par
turgan kyşty ebiledeeş, murnu-pile
eldep cyyldyn peletkelelin ujgu-
syldyň cokka peletkenip egeleer
polgaş malga xora cedirer suzyn-
paazyn aarýqlar, poryler-pile eres
temissezir, paza mal azylýnyň tu-
zalakcýz taraap ekki azaap, pe-
letkep alýr polgaş kelir syldyň ta-

тыла азынга амбыгастан екки пеletkenip turgaş, тарыганың азын өстүрер соңук polza, хамык арат түмен polgaş нам, areve кезигүнеринүң cugula sorulgazъ ol polur tur.

TAR-ның азыл-агынъ, kulturunun xereen өстүреринге cugula cepsee polur, nasionalдың akşazын 1935 сүйдә yndyrgenden peer po yjede orannын iştinde sanx-хөөнүн xeree ulam-na ръзър, uluq cediishkinniç polgan. Arat tymennin azyl-agynъ polgaş kulturu sajzьrap kөdyrylgene-pile kadъ, kyrynenin төзебиле ulam-na өзүр turar. 1935 сүйдә kyrynenin төзебиле 2673500 акша turgan polza, 1936 сүйдә 3573708 акша cedar өсken, çok polza, 33,8 xuu polur. Ыncaarga 1937 c. kyrynenin төзебиле 3663267 акша polur, onu 1936 сүйгэ podaarga 2,6 xuu өсken tur. Paza arat con-nun azык orulgazъ сыл-сүйдә-la көбүдеп pottaryny et-ekonomu xyn pyry-le ръзър sajzьrap turar polgan.

Kөdee azyl-agynън uzun xüssäalыç ceelizinge kyrynedен perip turgan акша, 1936 сүйдә 465000 turgan polza, 1937 сүйдә 614000 акша cedar өсken. Onu xuulap podaarga 32 xuu polur tur. Ulustun VIII tugaar Uluq xuralы polgaş TARН-ның 10 tugaar Uluq xuralының ajtibyşкынын jozugaar ceelinin kol podalgazъn xuunun polgaş xөj niittinin azyl-agynън pot sonuur-galын өстүрүп sajzьradынга поттуоq xemceqlerni ap, uk azyl-ы со-окшаткан turar polgaş ыlangъя ulustun azyl-agynън kol adыръ polur mal azylын өстүрерин-се uqlандырган. Uluq SSRE-ниң xa-tumma iziq tuzalamсызын xaraazz-pile TAR-da arat tymennin et-xereqlelin xandyrъr, curttun pydrykcy kyşterin ulgattыrar talazъ-pi-

le azyl-agynън pir cugula adыръ polur sadыръыц азыл polza, kan-caar-taa aaj-cok uluu-pile sajzьrap turar, po yjede respubliktyң kayttaa puluniqarыnda arat tymennin xereqleer cyzyn-paazын paraannarы elbekshiliç polgan. Orannын iştinde paraan saarыlgazъ uluu-pile өзүр turar. Cizee: 1932 сүйдә paraan saarыlgazъ 5.540.500 акша turgan polza, 1936 сүйдә 10.090.000 акша cetken, am po 1937 сүйдә 10.150.000 акша cedar өзүр turar tur.

Moon songaar arat tymennin xereqlelin xandyrar sadыръыц азылын ulam sajzьradыр, kooptuq азылнга mergezeen kaadыrlar-pile uk sadыръыц азылын xandyrarын ulam тиңзьдар. Paza xiuuccularын xural-suqlaazын yrgylcy kыль, olarnын orttuzunga kooperastың kultur mas-salыç азылын xyn - pyry telgeredir xerek.

Orannын pydryrykcy kyşterin kөdyryp, curttun iştinge cyyl-pury et-xerekselder polbaazьradынга polgaş ustibyş azylыn sajzьradынга cugula холбашкан ustibyşтын азылын хөөзидер тугајында нам, cazaktan uluq sagыş salыр kelgeni-pile po yjede ustibyşтын pydryylgeleriniң sanь көбүдеп turar polgaş orannын iştinge camdьk paraannarы pydryryp turar appargan. Ustibyş kooperazыны artelerdi polgaş pydryylgeleriniң kыль yndyryp turar paraannarы 1933 сүйдә 360 мун акша turgan polza, 1937 сүйдә 1 milion 11 mun акша cedar өзүр turar.

bncangaşтыц curttun iştinde cyyl pyry pydryrer yletpyr cerleri polur pulgaar zavodu, ыjaş tiler zavot, tuujiw kыль cer, kidis idik kыль cer polgaş oon-taa өске pydryylgeler өзүр turar.

Moon songaar ustibyşтыц evi-lelderi polgaş pydryylgeleriniң azyl-

160 yrgylcy sajzradyp, curttun iştinge pydyryp yndyrer cyyl-pyry uran kыъоңын et-paraannarыn kөbydedip, paza orannын iştirinde an, paňk polgaş tus, paza oon-taa өске төвьштөң azыldarnын şıpnaryn sajzradyp tugajında ustıvış art-telderinin kezigynneri polgaş hamyk nam, areve kezigynnerinden cugula sagış salыr uzurluq. Blangya orannыn azyl-agыjынга polgaş respubliktyн taškaar yndyrer cyyl-derge koncuq cugula orannыn azыkpajlaa polur appırynpа azылын ekki organizastap, anç arat tymenden uk azыlga kalvaa-pile kirzir polgaş elyrgen an tiinин сөвү-pile azaap, oon şıpnaryn sajzradyp coruktun tugajında hamyk nam, areve kezigynnerinden arat tymennin iştiringe, massalыq tanьдылga azылын kalbarttıp corudarы cugula.

TAR-ын iştirinde Taq yletpyrynyн azыль сыл-сыда-la өзүр, тывьзь ulgadyp turar. 1936 сыlda taq yletpyrynyн сы planын 116 xii kyssetken polza, 1937 сыlda 8 aja ga cedir 101,7 xii azыr kyysetken. Moon songaar taq yletpyrynyн azылын ulam sajzradyp сыldын planыn azыr kyyssedir tugajında hamyk peletkel azыldарын төңзедар polgaş taq yletpyrynyн talazынга nasional kaadırlarыn kөbydedir. Paza kyş-azылынын curumun xyn-pyry rızdıryp turgaş, podunun mur-nunda saldьngan eres sorulgalarын pyryn cedip alýr uzurluq.

Po yjede orannыn tuskaj to-gunnaan pot-ergezin rızdıraşынга polgaş respubliktyн azyl-agыj kul-tur xөçzyldezin şakrynnandıratын- ga cugula negettiner transport polgaş oruk tuduunun xereen sajzradyp talazы-pile uluq cediikkinnerni cedip algan. SSRE-nin ынапыштөң iziq tuzalamсызб-pile curttun iştirinde aftomaşınanып transporttunun

polgaş suqnum transporttun sajzradyp, transporttun tuskaj texniktiq kaadırlarы kөvydeп, uk azыldын organizastыq pajdalыn eleen-ne rızdıryp kelgen. Transporttun xereenge arat tymennin kirzilgezi yrgylcy kalvagyp turar appargan.

Curttuн iştirinde pygy transporttun sөөrtken paraanı. 1932 сыlda 7965 toon turgan polza, 1936 сыlda 22 mun 568 toon cedir өsken. bıncıarga 1937 сыlda 20000 cedir өзүр turar tur. Transporttuн сиң tazylga azылын ulam-na sajzradyp, sөөrttylgeniң pot өrteen ciigedir, maşinalары polgaş kыvar, caar materialdaryn kamnyq edileer, tuskaj eritemniq colaaccy, septekci polgaş өske-taa kaadırlarы peletkeerin төңзедар, paza pydyrylgeniң hamyk azылсын, alban хааксytтарыны setkil sagызын transporttun azылын sajzradырып-се ebiledeer uzurluq:

Oruk tuduunun talazы-pile po yjede respubliktyн Tozu-pile Tere-xel po iji kozuunnardan angыda pygy kozuunnarnын arazыnda maşına manqaar`oruk-suurluq polgan. Blangya 1937 сыlda pygy arat tymen polza, cazaktyн toktaalын parımdalap, kozuun tөpteri-pile sumular arazыnda-taa oruktaryn aştalar tugajında eleen azыldары corudup egeleen. Moon songaar-taa polza respubliktyн iştirinde oruk sajzradyp corukka arat tymennin kirzilgezin ulam kalbarttırь cugula.

Curttuн iştirinde poşa, telefon, telegraf, radio xarylzaazыны azыль cleen kalvagyp, arat connuq xarylzaazын төңзедар tugajında yrgylcy sagış salыr azыldap kelgen, paza moon songaar xarylzaazын azылын ujgu, olut cokka sajzradyp, arat con-pile cook poldurup olarpын negeldezin xyn pyry kадык xandyryp turar uzurluq. En ылан-gya respubliktiq ырак kozuunu po-

lur Tozu kozuunu polgaş Tere-xel kozuunun харылзар talazъ-pile xandъrарын onza cugulalap көргөш, ol iji kozuun-pile şaqı yrgylcy xarылзар talazъ-pile azылын tyrgen kyysseidir tugajыnda xarылзар azыldakсыларын murnundan uluq azыldarnы kылъ xerekтиq.

Oktabrny 20сы оиunga ARN-ның хатык kezigynneri polza, orannы kapitalistъo eves oruk-cе ajaar silciirinin suurun peletkeer sorulganы kyyssedirin-се polgaş feodalizmнын arttышкынын eres uzutkaatын xyrezin-се arat tymenni paastap ebiledeer uzurluq.

„TAR-ның nasional xostalgalyq revoluzun tiilelgeliq telgeredirinin xereen xandъrарын cugulazъ polza, pygy nam kezigynnerinin politik piliin polgaş kultur tepsilgezin pedider tugajыnda mogaq şylaq cok azыldaarыnda polur“ tep ARN-ның 10 tugaar Uluq xuralыны toktaalыnda аյткан polgaj. Po sorulgalarы kyyssedirde namnyң xureeleniniq istinde sagylga curumun ulam-na ръздыр, feodal tarlakсы idegetterniq saldar xaldamынга xandъыр polgaş namnyң şып şugumundan хазыр peer сузyn-paaзын cajylyышкыnnarga udur eres temissezip, namnyң kezigynneriniq revolustuq seremcilelin ulam тъңздыр, namnyң хатык kultur massalыq azыldарын şynarzьдыр, nam съrydышкыnnагын azыldарыn ulam тъңздыр corudar koncuq cugula polur tep negettinip turatыn po xyn tiriq şыngъызъ-pile ulam-na ajtъp kyyssedip ertireri negeldeliq tur.

Namnyң soon salgaar ebileli polur Areve polza, arattын аньjak eskenin revolus jozuzu-pile kizizidip, nam, cazaktын хатык azылагыj, kultur tugajыnda salыr corudup turar sorulgalarыn kyyssedi-

ringe tuzalazъ talazъ-pile koncuq uluq cediikkinniq polgan. blangъja Oktabrny 20сы polgan Uluq raýtyның уjezinde arevenin VI tugaar Uluq xuralы сылgaş, TAR-da аньjak өskennin iştinge corudup kelgen azыldарыn tynnep, аньjak өskennin iştinge moɔn songaar corudar xatыk azыl sorulgalarыn ajtъp şiiptirlep, paza nasional revoluzunun xeree teeş, pygy azылын ulam şыngъы uqlандыгър corudar tugajыnda аньjak өskennenre paza kattap todargaj azыl-xemceqlerni şiiptirlep perip turar polgaj.

Arevenin хатык kezigynneri polza, arevenin VI tugaar Uluq xuralыны toktaal şiiptirlerin eres kyyssedip, arattын arevecci аньjak өskennenrin kizizidip polvaazъradы azыldарыn paza engiin аньjak өskennenrin orttuzunga arevenin saldarыn ulam-na тъңздыр cookşuladыr coruk cugula tur.

TAR-ның xereezen arattary polza, Oktabr revoluzunun ассы хавыяазъ-pile тъвылган nasional revoluzunun уjezinden peer er ulus-pile tөmej ergeliq arat poop, pottaryn politik kulturun kөdyryp, ulustuq azыl, politik, kultur xereenge kirzип kelgen. TAR-ның xereezен arat tymeni pottaryn politik kulturun yrgylcy өryledip, ulustuq azыl-agыj, kultur xereenge kirzirin тъңздарын Oktabrny 20сы оиunga temdeqleer polgaş nasional revoluzunun xyrezin ulam kalbartтынга par turgan kyzyn salыr, түркап ergezin kытга таа perbes tep sorulgazыn cer-le uttup polbas.

TAR-ның iştinde azысын, alvan хааксы massаны kizizidikci massalыq ebileli polur profes organizasyнын azылын sajzьradыр, хатык pydyrylge cerlerinin kyş-azылын cırumun pedider polgaş pydyrylge-

nin planын toldur kyyssedip, azысын tymennin orttuzunga kultur massalыq азылды kalbartтыр corudar coruk polza, хамык profes kezигиннери polgaş uk organizastarynyң kol sorulgazь polur polgaş azысын, албан хааксыттың kyzyn ekki азылдан сөр kamgalaar.

TAR-ның хамык arat tymeni polgaş ыlangыя, nam, areve kezигиннери polza, orannын tuskaj togunnaan pot-ergezin ulam ръзьдьр, oon tajzynnara polur feodal-teokrat idegetternin czyzyn-paazыn kontrrevolustuq udurlanышкып-pile eres temissezip, revolustuq polit seremicileldi kөdyrer polgaş nasional revolustuq cazak, namыn tolgandыr ulam-na sъryj ebilelezir uzurluoq.

Arat tymenni revolustuq ergizi polur, cazak - сағырганын ataldарын yrgylcy pedidip, revolustuq xoojlu tyrymnerin şыңгыз сағыр curuktun uzur utkazыn arat conga kalbaa-pile nepteredip, tanыштарар coruk polza, харын nam, areve organizastaryny oon tusus kezигиннеринин sorulgazь polur tur.

TAR-ның tuskaj togunnaan pot-ergezin ръзьф kamgalap turar arattын Revolustuq seriinin tajыссы kyzy ulam-na тъңзир, arattын revolustuq seri polza, nasional revolustuq czyzyn-paazыn kontrrevolustuq tura халышкыннarga kadьq харынь perip kelgen. Шеріq-pile arat tymenni xarыlzaazs kancaar-taa aaj-cok ръзаан, arattыn revolustuq seriinden janzы-janzы erttemniq kadыrlарны peletkep yndyryp turar coruk polza, koncuq uluq cedişkin polur tur.

Oktavtyn 20 сы ојунга arattыn revolustuq seriinin syr kyzyn

ulam ръзьдьр, orannы kamgalaar kуzybysty тъңзедарын temdeqleer uzurluq-pis. Paza orannы kamgalaar corukka xөj niittini ebiledep turar OKTE-nin azылын ulam sajzьradьр, oon kezигynyne arat tymenni xөjy-pile xандыrar uzurluq-pis.

Хамык nam, areve organizastarы polgaş cazak-saғырганын, xөj niittinin organizastaryny iştinde azыldap turar kaadыrlar, ol cerleriniq azыldарын sajzьradьр, pottaryny azыldарыны arga texniinge eörenir polgaş kaadыr poop ръзьыны oraldazыr uzurluq. Paza kaadыrlарын azыldap turar organizastarы uk kaadыrlarga tuzalaqьр, kaadыrlары onaашкан azыldарыны arga texniinge eoredip ръзьдар тугајында coguur xемсеqlerni ap, olarnы negeldezin ej-şaanda yrgylcy xандырат uzurluq.

Oktav 20 сы ојунда pygy telegejinin arat tymeni polgaş Ispan-нын maadыr temisselci arat tymeni-pile setkil sagыzьвьстык kadьр, olarga maadыrlыq tuzalamсывьстык ulam kalbartтырыны azылын corudup, curttun iştinde RTO-nun uzur utkazыn arat tymenge ulam nepteredip, oon kezигиннеринге arat tymenni xөj-xөjy-pile xандыdar polgaş RTO yyrlerinin azылын sajzьradьр revolustuq temisselcilerge tuzalamсык акса хөрөнгівисти съргын көбыdedip, paza RTO-nu massalыq organizas poldurarыны kol sorulgazын cedarip alыr uzurluq.

TAR-ның arat tymeni telegejinin revoluscu arat tymeni-pile kadь imperializmge polgaş faşizmga, olarnын ханыңcaa tajыптын аյынна га udurlangan cangьs frontunu talazынга kadьq-pile turzup, telegejinin arat tymeninin adazь polur Uluq SSRE-ni imperialis-faşis-

tarnyň xaldaaşkynýndan kamgalas-
aňynda kezeede pelen poop, oran-
nyň antiimperialistiq, antifeodal-
dyyq nasional revoluzun ulam ti-
ilelgelii-pile corudarabyysty Uluq
Oktabrnyň 20сы polgan onza

Uluq raýtyngä temdeqleer uzur-
luq-pis.

Uluq Oktabrnyň sosialistiq re-
voluzunun 20сы polgan onza oju
telgerezini!

Јароннун саа xaldaaşkъпъ polgaş Къdat ulustuŋ temisselinin саа уjezi

Јароннун ezelekcileri Къdat-се саа uluq тајп xaldaaşkъпън egelej pergen. Къdattып șeriqleri ja-ponnun xaldaaşkъпънга роо се- sekтиq udurlancыр turar. Къdat ulus-taa xөлзеп хайпъ-la pergen. Șy- nьnda-la Japon-pile Къdattып тајпъ тьncaga cedir poop kөrveen xemeeq-pile egelej pergen.

1937 сүлдүң 7 айны 7-de Jap- onnun тајпсýlarъ Lykouzjao тep xooraj-се xep-xeneritten xaldap ki- ripterge Къdattып 29 tugaar șeriil- niñ 37 tugaar divizi șerii olarga maadыrlыq eres хатынь pergen. Jароннун тајпсýlarъ polza, kyş түрттүр рyzьqolanыр alыпнга caj şoleenniç yjeni azъqlap alыr teeş, paza xөj-niittinin sanal-onalыndan

podunun саа тајп corudulgalarъ- пыпън plannarын сазыrar teeş, Lyko- uzjao-xoorajga polgan coruktu „tuş poop polu pergen“, „tuş cernin eptereli“ тep mege xиurmak jozu- pile caflaan. bncalza-taa oon soon tarыj polgulaan xerek кында șын- пыпъq суylider Къdatta Jароннун xaldakсь coruunun саа xaldaaşkъпъпън alыs ыlap podalgazып ecci- zinge cedir ileretken.

Kъdatka jароннун тајпсý- larъпъq саа xaldaaşkъпъ sупуң изурundan polganы?

Imperialistiq Jароннун tergidep сагыръ turar angylaryпыпън ke- zeede podap kelgen podalgazъ pol- za, Къdatka olarnып ezelel tarlalyn turguzar polgaş Къdat ulustu py- ryny-pile kuldanыр alыr podalgazыq. Jароннун imperializminin Къdattып talazъ-pile xaldakсь corudulgal- arыпъпъ tөөgyzyn moon adaanda tөrt kol yje-cadaga хиваар polur.

Pir tugaar yje-cadazъ polza, 1895 сүlda polgan Japon-pile Къdattып тајпъндан egeleeş, 1914—1918 сүldarda polgan telegejnin imperi- alistiq тајпънга cedir polur. Ol yje- enin turguzunda Къdattып podunun polgaş oon erge-сагыргазынга са- гырттыр turgan tebiskeerlerin Japon Kъdattan рылаap algan, ol cerler polza: Ry-Ky, Formozu тep orttu- luktар, Peskadornun orttuluktар,

Kvantun mozuzunda turgan konses, Kөrej suqlar polur.

Iji tugaar yje-cadazъ polza, telegejinin imperialistiq тајыпъп ујезинден egel-eş, 1931 сүлдиң 9 айның 18-те Mukden-xoorajga polgan corukka cedir polur. Ынсаарда Japonnun imperialisteri Sjaocou polgas Sindao теп cerlerni, Къдатка turgan Germannың ынсаардагъ konsezin ezelep algaş, podunuң şeriöllerin Sinan теп xooraj-се тेरшиткеş, 1915 сүлдиң janvar айның 18-те Juan Şikaj теп kizige 21 cyyl ne-gelde теп cybezin salgan, pir ebes emi jozugaar kyyssedip corutkan polza, Къдаттың şynap-la Japonnun koloniji poldurganъ ol polur turgan.

Уş tugaar yje-cadazъ polza, 1931 сүлда Mukden-xoorajga polgan coruktan egeleeş, po сүлдиң ijyl теп 7 ajda Lykouzjao теп xoorajga polgan corukka cedir polur. Ol 6 сүлдиң iştinde Japonnun imperialisteri cœen-songu cyktyn 3 mozuzun (todargajlaarga Mancьпъ) polgas Iştikki Mooldun teviskeerinin camdъyzып (Zexe теп mozunu сумы-pile paza songu Caxarnың 6 kozuunnarып) pylaap ezelep algan. Japonnun imperialisterinden Mancь-pile Zexe mozularny ezelep alganъ polza, et-cazaa polgas ulus-tere talazъ-pile Къдатка uluq şan-syq polgan.

Tөrt tugaar yje-cadazъ polza, Lykouzjao-xoorajga Japonnun xaldaas-kyly-pile azыттыпър turar. Ol xaldaas-kylyппың şuu pir tugaar sorulgazъ cyl teerge,—Къдаттың songu cygynyn 5 mozularып (Хевеj, Ca-xar, Sujuan, Şansi, Şandun теп cerlerin) ezelep alыr sorulgalыq. Ol 5 mozularny ezelep alыrga polza, Japonnun хаапыпър pygy төөгүзү keryp көрвейен koncuq pajlak ciq ettiq koncuq telgem pajlak telgiir-

liq cerler polur tur. Ыncalza-taa Şanxaj-pile Nankin coogu ынсаар corudup turar Japon şeriöllerinin tajыn corudulgazъ cuyu xereccilep tur tize, Japonnun xaldakсыları songu cyktyn mozularында podunun tajыn corudulgazъn corudarы-pile къзыгаарланып soksavaјын tur ar turlar.

Mancь-pile Zexe mozularny ezelep algan soonda Japonnun imperializminiq amby tajыn corudulgazъ cogum cuy polurul teerge, Kъdattы pyryн sъyrrar tugajыnda polgaş Indijni, Indij Kъdattы, Filippinni, orttuluktarыn, Indonezini, Australini, paza pygy telegej kъvьnга japonnuң хаапыпър eze-lel сагыргазъn turguzar kыldыr tiilep caalap alыr sorulga-pile SSRE-ge, Songu Amerikti, kattышkan stattarынга, Anglige udur „uluq tajыn“ peletkeer tugajыnda Tanaka-ny ezeergek kargыs planыn kyyssedip turarыnъ, caa cadazъ polur. „Pygy kъdattы tiilep alыrda en paaştaj Mancь-pile Mooldu eze-lep alыr ergе sok cugula, ынсаар-га pygy telegejni tiilep alыrda pygy Kъdattы сумы-pile ezelep alыr ergе sok cugula“—tep Tanakапын podalgazъn яроюнun faşistъq та-jыпсы idegetteri am pottandыгър kyyssedir teeş, oraldazър turarы ol turlar.

Ispanda German, Italiniň faşis-tъq xaldakсылагыпър poo cepsektiq azыk xaldaas-kyly-pile polgaş oon tajыmь-pile pygy Evropta cyvenin pajdalы tьkka pergedep cidiqlenip turarы, Abissin-pile Ispannyң talazъ-pile-taa, Kъdattың talazъ-pile-taa faşistъq xaldakсь coruktu Anglinin cazaandan şыпьнда-la xerekseves toobas politik corudup turarы. Ameriktin kattышkan stattarынcazaanып manap olurar podalgazi, tajыn кырсыксылагынга Ligi-nastын

kyş сепрејин тураръ, Japon, German, Itali suqlar аразында ебilel turguzup тураръ polgaş adak soonda, Sosialistىq Internasionalдыq kar-gыs seremdiq yzeldiq udurttukcilarьndan Kominternanыn sanalып сөршесеевејин tadagalzaапынын ur-zuu-pile pygy telegej proletariadьnyн faşizm polgaş тајынга udur ыл-ap тајыңсъ еbileldii-pile хөделir coruu түңсага cедir cok poop тураръ polza, amь pygy telegejinin pajdalыnda, Japonnuq faşistىq тајыңсъларының ezelekci plannагын pottandbaryarыn ciigedip turar polgaş Kыdatta Japonnuq caa xaldakcь coruuн tetkip turar kol parьmdaa cyyldér ol tur.

Japonnuq azылсын connarынъ аразында тајынга udur polgaş faşizmga udur podal-sagъzъ өзүр, kyş azыл-pile kapital-xөрөнгинин аразында, pomeşikter-pile cer tyreeziletingen taraaccыnnarnын аразында epterel-temisseldiq coruktar ulam өзүр, saq-xөө talazъ-pile perge-deeskinner tьnзър, curtu et-cazaa polgaş тајыппын talazъ-pile pyryн yrelir corukka taarъstyrar faşistىq тајыңсъларынъ cerlik araattan ышкаş kargыs tyrzok politiinge picce xөрөngittennernиң xomudaldыq taarъspas coruu ulam-na өзүр turarъ polza,—Japonnuq podunuq pajdalыnda, kurgaq cer кынга Japon podunuq xaldaşkынън tyrgededi-ringе oon тајыңсъларыn otturup turar kol parьmdaалыq cyylder ol tur. Faşistىq тајыңzbrak idegetter polza, Kыdat uluska udur тајыппын cerlik araattan ышкаş kargыs coruuн corudup turgaş, şovenistiq coruktu кырсыр, Japonnuq podunuq istikki pajdalыndan arat connun podal sagъзын carttкtкtyр, revolustuq şimceeşkinni polgas faşistarga udur sagъstiq kandьq-taa kyşterni kam-хаяяra cok pazar teeş, onza perge

coruktu turguzарын oraldaz ыр turar.

Japonnuq тајыңzbrak idegetteri polza, Kыdat ulustuq Japonga udur ulam-na өзүр turar şimceeşkinin pazar sorulga pile Kыdat-ce podunuq xaldaşkынън tyrgededip turar. Ol idegetterni salыp turar sorulgazъ cyl teeige, nasionalдыq төр Nankin cazaan puza şaap, Japonga udur nasionalдыq саңgъs frontuzunuq сығыр saldyнp turar kyşterin polgaş Kыdat ulustuq udurlansыşkынън udurttup paşatar сүве cok poldurar polgaş onu tedit yrep, Kыdattы podunuq koloniji poldurup alыr teeş, саңgъs frontunun kol kirzikcilerin — Kыdattын gominдан патын polgaş komunisىq патын сылса pazar sorulgalыq.

bndьq-taa polza: рьzar paak xoraльq xaldakcыlar po udaada' сазъp turlar!—tep idegep cugaalap polur. Am Kыdat polza, Mançыn japonnar ezelep ap turar yjede oon turganъ ышкаş ebes, Kыdat ulus Japonnuq тајыңsъ idegetteringe erestiq udurlansыştyнga pelen—ol tugajыn cookta-caa Nankin cazaapын паазъ polgaş Kыdattын şeriiniq kol komandylakcыzь Can Kaj-şinin medeqleli-taa xereccilep turar. Lykouzjao-xoorajga polgan coruktu тајыть-pile 7 айып 17-de Gulin-xoorajga podunuq cugaazынга Can Kaj-şinin cugaalaapъ polza, „Lykouzjoga polgan coruk moon songaar ulam kedereer polza, Kыdattын амьзы ijik-pe өlymu“ tep ajittыq tur teen, oon 7 айып 30-de Japonnar Peezin-pile Tjanzinni ezelep alganын тајыть-pile „Señtral nys“ tep solunnuq pizikcizinge oon cugaalaapъ: „curt polza, tyşkyyrlыq perge yjede turup turarыn, pistiң podubustuq амь-тъньвъs tugajыnda сүве poop turarыn kөргөш, pistiң uluzubus şuptu ec-

еizinge cedir саңғы кизі ьшқаш temissezir" teen. Къдаттың șeriqleriniн polgaş agaar șeriinin camdьбыз Japonnun xaldakcьlarынга udur Şanxajda, Xancouda, Nankinda, Nancanda, Хевејде polgaş Caxarda nasionaldьын kamgalanыр тајыпн coruda pergennер. Къдат ulustun xoradaaşkyнын polgaş oon xaldakcьlары pile erestiq temisselge pelemin ыланыja todargaj xereccilep turar cyylider polza, tus curttun Japonga udur ebileldettingen politikiq polgaş șeriq kyşteri poop kөrveen tyrgeni-pile kattыzър egelej pergeni polur. Cizee: Nankin-xoorajga nasional kamgalalыпн konferenzi-xuralы polgan, ol xur alga Nankin cazaandan tus curttun pygy-le aldarlyq șeriq udurttukcularы-pile cergeleştir, Kъdattыn Kъzyl șeriinin paاشтыңсылары ештер Cu De, Maæ Se-dun, Cou En-laj suqlaryn calap oluruşturgan polgaş Gomindan-pile Komunistyq nam polgaş oske taa organizastarnын arazында kadь azıldazыr тугајында eleen cedilgeliq cyylerni cedip algan. Къdatta am niitti nasionaldьын тајзьынга udur temniq temisseziringe șynында la pygy niitti șeriq түрттүшкьыпн coruduip, ыланыja Japonga udur Kъdат ulustun Kъzyl șeriin mobilizastaj pergen.

Japonnun xaldakcь coruun-ga Kъdат poo cepsektiq kyş-pile cedilgeliq udurlancыр şv-daar-pe?

Ol ajttыrьоғда Kъdattын komunistyq namы Мансыга polgan coruktun paаштайгь хүннеринде-le idektadak cok toort xатынь перген. Къdат ulustun koncuq хөj nuruu-zu ol tugajen сөршeerep turar. bndьq polza-taa, Kъdattын politiktin polgaş șeriqnin хөj-le azıldakcьlары „Japondan kortkaş“ paza Jap-

on тугајыпн кизileri tep idegetternin erge xамаартыlgazынга алб-каш. Japonnun xaldakcь coruunga udur poo cepsektiq temissezir teerge, onu сөршeerevejin, хатып anaa yr yjenin iştinde udurlancыр kelgennen. bndьq polza-taa, ol udurlanьшpas tep yzeldin talalakec ларь xyn keer tudum-na евееzep turar. bncalza taa olarnын syldaqlap turar cyyliderin eccizinge cedir ilerediri polza, Japonnun ulam tanzыр turar xaldakcь coruunga ылартыq poo cepsektiq udurlancыркьыпн pottandыrat teeş corudar niitti temisseldin cardыnmas kezii polur.

Japon pile poo cepsektiq temissešeş „Kъdат tiilep şıdabas“ teer yzeldin talalakec ларь суу tep turarsы, Kъdат polza—taştыккы тајзьынга poo cepsektiq udurlancыркьынга am-taa peletkettinmeen, șeriq texnik talazъ-pile polgaş et-yletpyr talazъ-pile koşkak curt tur; pir евес Kъdат Japonnun xaldakc ларьнга poo cepsektiq kyş-pile udurlancыр polza, Abissinnin salымь ijik-pe, azь oon teeredeze taa, Ispanнн salымь Kъdatka cajlaş cok tabarzыr tep turarlar. bnsaagа olar ol тугајында, ezelekceige udur temissezirde pottuq kyşteri polgaş kur xөрengileri раашын talazъ-pile Kъdат polgaş Abissinnin ijik pe azь Ispanнн pezin arazында turup turar koncuq uluq ылгавырыq cyylerni kara өзегеер sagышты-pile tuj razыр хөөр turar turlar.

Şынар-la, Kъdат polza, șeriq-technik polgaş et-yletpyr talazъ-pile koşkak curt poluru todargaj, şak oon uzurundan pisti, kъdattarnы pygy uluq-uluq-taa, pezin piccii-picci taa kapitalistiq curttar sop tarlap turar. Kъdattын ol koşkaan ulustarnын paаштыңсызь I. V. Stalin pir тугаар peş с. l planын түннelerinin тугајында podunuq ilet-

kelinge temdeqleen. Eş Stalin ып-
саарда тұнса teen, cyl teerge, in-
dustrializas cokka, SSRE-nin paj-
dalı polza, „podunun aar yletpyry
cok, podunun seriq yletpyry cok
polgaş cyq-le calgaa ebess le polza,
kym-taa kizi am soktap xemidip tur-
ar atmagь Kedatt'n pajdalı-pile tө-
mej turar ijjik“—teen. Aar yletpyr-
nyň xөqzyldezinin tepeşilgezi pol-
gaş seriqnin texnik cepselge-
zil polza, amga yjenin taj-nınga
koncuq uluq uzur tuzalıbyn Kedatt-
tyň komunistarъ todargaj pilip tur-
ar. Ol ындьызь ындьоq-la, ынд-
q polza-taa, marksistar—leninçiler
polza, albzında pargas, tajyppyn ke-
di paazyn tiriq kiziler şitpirleer
uzurluq tep, tөogy-pile xəpar kөr-
dyngen өske pir şıppıq coruktu
cepseerep turar.

Paazyn azyl cepseqletingen ja-
ponnun imperializminge poo cep-
sektiq udurlancıyr tөleede, Kedat
am erge cok peletkenir uzurluq.
Ыncaarga kancaar peletkeniril ып-
каш? „Kedat tiilep şıdbas“ teer
coruktun talalakcılarъ polza, ol ajt-
tyqıp mynsaar salyp turar, cyl
teerge, Kedat podu oon tajyzyń ыş-
kaş cepseqlenip albas polza, Kedat,
xaldakcıga poo cepsektiq kys-
pile cedilgeliq udurlancıyr şıdbas
tөleede, cyq-le taştıkkıdan poo
cepsek sadıp alır polgaş curttun
iştirinde poo cepsek pydyryyşkynyn
ulgattırar tep turarlar. Kedattyn poo
cepseen caarttıp cepseqleer polgaş
cetpezin cedir cepseqleeri erge-cok
cugula polvaýyn-naan, ындьoq pol-
za-taa, am xirede Kedattyn cep-
seqleniňskini Japonnun cepseqleni-
ňskininge cetpes tur, ыncangaş Kedat,
Japonnun xaldakcı coruunga
udurlancıyr şıdbas teer coruk pol-
za, tazlyq-pile şıp ebess polgaş xor-
alıq coruk tur. Xamıktıq murnun-
da ol cyge ындьoqı teer-

ge, ol talazı-pile Kedat, Japondan
xemceel cogu-pile xozudap сыдър
kalgan polgaş Japonnun cepseqle-
niňskininin tennelinge taamaj cedip
alır arganъ Japon Kedatka cer-le
perbes polgaj. Japonnun xaldakcı-
laryndan koncuq uluq pajlaktyq,
kur-xөrengiliq, telgem şoleen tebis-
keerliq Mancъ polgaş Zexe mozu-
larnы ezelep algan coruk polza,
Kedattyn oran kamgalanıňşkyňp-
ga uluq şansçyqы xaldatkan, ып-
caarga am pir ebess Kedat songu
cygynyn am-taa 5 mozularыn pol-
gaş Şanxaj-pile Nankin rajonnatыn
ыşkynar polza, ooq oran kamgalan-
ып şıbdalı koncuq kudulaanır ol
polur. Kedattyn oranын kamgalan-
ып talazı-pile ap keørge, Mancъ,
Zexeni polgaş songu cyktyň 5 mo-
zularыn ыşkynar cyy polurul? Ol
polza, pygy connun 4-tyn 1 xii
azъып, pygy tebiskeer curttunun 5-
tin 1 xii azъып, temir-taş pajlaa-
nyп 10-nun 9 xiiuzun, pygy temir
oruktarыnyп 3-tyn 2 xiiuzun, xөm-
yr-taş tıvıtynyп 5-tin 4 xiiuzun pol-
gaş pygy xөmyr-taş pajlaanып $\frac{1}{2}$
xiiuzun, pygy tus pajlaanып $\frac{1}{2}$ xii-
uzun polgaş oon-taa өskelerni ыş-
kynar ol polur. Pir ebess Kedat ol
koncuq pajlaktyq mozularыn japo-
nnun ezelekci coruundan turzup
kamgalap ap şıdbas polza, Kedat
podunun conunun koncuq xөj ke-
ziin cyq-le Japonnun cerlik araat-
tan ыşkaş tyrzok kargыs idegetteri-
nin ezeergek tyrymgej tarlasınga,
podunun kalbak şoleen tebiskeer
curttun tajyppyn tajyп corudulga-
zып cilegediringe, podunun koncuq
raj xөmyr-taş, temir-taş tus pajlak-
tarыn polgaş temir oruktarыn olym-
nyq tajyppyn xolunga peripkeni
ol polur ebess, xaryn ciq et suur-
undan polgaş podunun aar ylet-
pyry, seriq yletpyryn xөqzyder-
inge onza cugula yndezin cyylde-

inden kuruqlaanъ ol polur. Ынсан-
гаş oon ынаj: Шанхайп ышкынар
polza, Құдатка сүy polurul? Ol
polza, сүq le et-cazaапын, et ylet-
pyrnyн politktin polgaş kulturnun
en uluq xoorajyn ышкынганъ ol
polur ebes, харып paza tajzynaga
tajыn - strategiin en cugula төвүн
pervi-shaan, japonnuн xaldakcь-т
ынга Jansy-xemniн pygy pajlaktыq
rajonnar n-ce kirex xaalgas azъedyp
perip, Құdат respubliktyн пајessy-
lalы-Nankin xoorajga yrgylcynyn
қызанышыны тurguzup pergeli ol
polur. Pir ebes Құdат ұlus Шанхай-
pile Nankin rajonnaryn kamgalap
turzup ap ş-dabas polza, xaldakcь
ideget Құdattыq cyreen ortta şan-
сыq tabareştyrgans oи polur.

Ыncaarga, taştykkыдан poo cep-
sek sadyp alыr polgaş tuzalamсы
алыr tep coruk polza, po yjede Құ-
dattыq podunun udurlancы kyşte-
rinden polgaş pajlaktarыndan uluu-
pile xamaarзыr tep сувени „Құdat
tiilep ş-dabas“ teer coruktun talak-
sylarынга айттыр kөrgyzer xerek.
Koşkaktarnы polgaş pottarы podun
kamgalattыnnastarnы kыт-taa то-
bas tep coruk polza, pistin yje-
nistin koncuq şыппыq сувези po-
ep tur. Ыncaaga, pir ebes Құdат
Zexe-pile Мансыны soon-tarыj po-
dunuн songu сүk mozularын ыш-
кынгас, podunuq cugula uzur tuza-
lyq Шанхай-Nankin rajonnaryn pa-
za ышкынар polza, Құdат ulam-na-
jadarap koşkaar polgaş ыncaarda
taştykkыdan ceeli, poo cepsek pol-
gaş tuzalamсыны oon-taa eske xе-
birlerin alыr arga ebeş appaar, ха-
тын pir ebes podunun tebiskeer
oran curttunun pyryн pydyn tura-
рын polgaş nasionalдын xamaarыş-
pas coruuн kamgalaar teeş, am to-
raan jozuluq poo cepsektiq temis-
sel corudar polza, temisseldi coru-
dup turgaş, Құdат podunun kur-

xөрengilerinin kysseli-pile-taa paza
taştykkыдан poo cepsek sadyp alь-
тып kysseli-pile-taa caarttynpır
cepseqlenip ap polur. Ol tugajyn
Frankonun faşisttyq yjmeencilerin-
ge udur polgaş german-italiniн
poo cepsektiq xaldaşkyнынга udur
Ispan ұlустың maadыrlыq temisseli-
niн turzulgazs kancaar-taa aaj-cok
todargaj-pile xereccilep turar tur.
Ispannyн tebiskeer curttunum şoly,
Құdattыndan oran cok piccii. со-
nu polza, Құdattыq conundan 29
kattap ebeş tur. Et yletpyr xөq-
zyldeziniн talazь-pile Ispan polza—
Evroptын xozudangaj сыдyp kal-
gan curttarynpyн pircezi polur. Is-
pannyн respublik cazaа polza, fa-
şisttyq yjmeencilerge udur podunun
tajыn corudulgalarыны еgezinde
сүq-le yletpyrccin, taraaccыnnardan
turgustungan, pagaj cepseqlettin-
gen, toktaamal ebes şeriqliq tur-
gan. Ыndыq polza-taa, pygy nam-
narnын polgaş cangys frontunun
organizastarynpy, xamtktын mur-
nunda komunisttyq namпын niitti
kyzyn salganын xaraazь-pile pa-
za pygy telegejniq proletariads pol-
gaş demokrattyq antifaşisttyq kyş-
terinin ep sagыş kattystyrp tuza-
laanын xaraazь-pile Ispan respub-
lik polza, pir сыл turguzunda poo
cepsektiq temisseldi corudup tur-
gaş, сүq-le carttik saja toktaamal
turar şeriqni turguzup şdaan ebes,
харып ol şeriqni amgъ ujenin şe-
riq cepsee-pile cepseqlep şdaan. Ыncaarga,
ыndыq-la uluq ebes Ispan respublik
poo cepsektiq temis-
seldi corudup tura-la, podunun şe-
riin polgaş cugula xereqleettiner
cepseqlenişkinin peletkep ap şy-
dapkan turda, koncuq uluq Құdат
respublik onu cop kырь ş-dabav-
zyl? Respublikcь Ispan, faşisttyq Ita-
li-pile Germannyн kattystykaş xaldap
kirgen kyşteringe poo cepsektiq

kyş-pile cedilgeliq udurlancıp turda, koncuq xəj Kədat ulus çan-
gıbs Japonnun xaldakçılarınpıq şeri-
qiq kyşteringe poo cepsektiq kyş-
pile cyge cedilgeliq udurlancıp şy-
dabazyl? Bncaarga xarıq Japonnun
xaldakçıları polza, şeriqi-texnik ta-
lazı-pile artıkk poordan paşka, oon
eske, tiilelgeni xandıryp alıtynda
erge-cok cugula peletkel polur cy-
ylder talazı-pile Kədat ulustun na-
sionaldıq kattışkan kyşteringe cet-
pes polgaj.

„Kədat tiilep şıdbabas“ teerlerinin talalakçıları polza, taştıkkı xaldakçılarga koşkak udurlanışkan tudum-na, Kədattıq əlyim-cidimi ulam ebeeş polur tep turlar. Bnidıq polza-taa, Japon-pile Kədattıq pottarınpıq xarılzaa pajdalarınpıq marginş cok təəgylyoq şıppıq rarymdaa cyylideri olarnıq ol cıldakтарınpıq pyryny-pile puruu şaap turar. 1895 cılda Kədat ulus Japonnun xaldakçısı coruunga poo cepsektiq udurlanışkınpıq corutkan. Bncaarda Kədat tiilettirgen polza-taa, cyqı-le tıkkıa uluq ebes tebiskeerin ışkıngan. 1914—1919 cıldarda Kədat ulus Japonnun xaldakçısı coruunga erestiq udurlanışkan, oon xaraazı-pile Japonnun imperializmi Kədatka 21 cyyl kincilep tarlaar negeldezin kyysetirip cadap kaan. Bnidıq polza-taa, 1931 cılda Mucken-xoorajga polgan coruktuq tajlımyı-pile Nankin cazaası udurlanışpas politik corudup turgan; oon urzuu-pile Japon coldak xuussaa iştirinde pygy Mancınpıq polgaş oon taraazı-pile Zexeni paza ezelep algan. Ol polza, səəlgı 100 cıldıq iştirinde Kədat en uluq tebiskeer curttun ışkıngan polur. 1932 cılda Kədattıq 19 tugaar polgaş 5 tugaar şeriqleri Şanxajın proletariadı-pile paza komunistarı-pile kadıb Japonnun şeriqleringe ma-

adırlıq udurlanışkınpıq kərgysken, oon xaraazı-pile Kədat podunıq Şanxaj-xooraayıp Japonnun ezelleskininden kamgalap algan. 1936 cılda Sujuan-Şansi mozularınpıq şeriqleri, Japon—Mool—Mancınpıq kattışkan şeriqleri tep atlıq şeriqlerge maadırlıq ojitur şavıyşkınpıq pergen. Oon xaraazı-pile xaldakçısı idegetter ol mozulardan tyr ojitta tyşpes arga cok polgan. Am Japonnun caa uluq xaldaaşkınpıq tajlımyı-pile Kədattıq murnunda tındıq ajtılıq turup kelgen, cyl tize: cok-polza, nasionaldıq tuskaar turar coruun jozuluu-pile kamgalaar,—**ынсаар полза ам-тып-ниң унер**, cok-polza Japonnun xaldakçısı coruunga udurlanışpas,—**ынсаар полза өlymge тасарзър**. Kədat ulus ystınde aյıtkan iji oruktuq pireezin şilip alır uzurluq; cok polza „Kədat tiilep şıdbabas“ teer coruktuq talalakçılarınpıq toolunga alzıb—ol polza „emin erttir uluq өlymnerden cajlaar“ teen cyve ışkaş, udurlanışpastıq oruu-pile pargas, myn oon-pile şuptu Kədattıq Japonnun ezelekçilerinin өlymnyq kassıqdaldıbışkınpıq pergeni ol polur, cok-polza, Ispan ulustun oruu-pile paar, ol oruk polza, tyr, camdık-cumduk өlym kassıqdaldıq polza-taa, am-taa ışkınpımaan tebiskeerlerin polgaş pajlaktarınpıq kamgalap alır polgaş xaldakçılarınpıq ezelep appargan cerlein paza ulustun xərengizin kattap caalap tiilep alır, Japonnun faşıstıq cerlik araattan ışkaş coruundan azılcınpıq connu ustup pygy Kədat ulustu kul coruktan adıryp kamgalap alır oruk ol polur. Öske səspile cugaalaarga: cok-polza, camdık-cumduk, tyr suurnuq өlym-kacsıqdaldıraňınpıq orttee-pile pygy cübeni tedit caalap tiilep alır, cok-polza, səs kırğınpıq „uluq өlym-kassıqd-

„daldar kyzebes“ төр сорукту өлгүзэ ратындалап сұтқаş, хerek көкүп-га хамык сүбені ышқынар: national хамаарташразын, үлустун ерге шөлеезин, curttun pajlaan ышқынар. Ортааккы оруқ сок.

Къдат тиilej albas teer, „udurlanışkak yzeldin“ talalakcylar polza, pygy telegej talazь-pile-taa хамаарзың ындарлық сүбелер cугаалап turar. Cyl teerge, olarnың sanalъ jozugaar polza, Japonnun xaldakcylarынга poo cepsektiq udurlansынга. Къдаттың таştykkы pajdalы ам xirede taartyspas төр turar.

Биңарга, curttubustu kamgalaar talazь-pile, pistin kyezeeribis jozugaar, Къдаттың таştykkы pajdalы ро yjede ындьоң-la ekki ebes. ындьоң polza-taa, Japonnun pajdalы Къдаттан tecredeer ceri сок. Japonnun xaldakcь coruu cyoł-le Kъdat үлустун nasionalдың tuskaar turar coruunga къзаныр turar ebes, хатып Ameriktiң kattışkan şattarynnyң. Anglinың paza Franzың ege-azынга къзаныр turar. Japon polza, podunun xaldakcь coruu-pile Ligi-nastың tyrymyn, tos kyryne lernin kereeliq xylelgelerin polgaş pygy telegejinin keree-xemceeliq cyylde rin yrep turar. Japon polza, Ispanda polgaş pygy Evropta faşistъ Germanың Italinyң xaldakcь coruunge tuzalap, pygy niitti ep-tajvynың coruuniga къзаныр turar. „Ам сүбенин pajdalы kandың roor тигаты teerge, pygy telegejinin ep-tajvynың xereen kamgalaarы cugula—ol cyl tize, хамыктың murnunda Ispanda polgaş Kъdatta faşistъ ezelekci ler tiilekip pastyratын cedip аль“ (G. Dimitrof. „Faşizm polza caatajын“ төр аттың nomunun 10 tu gaar анында).

Japonnun imperializminin taştykkы pajdalы ulam paksyrap tu-

rarъ polza, Kъdат үлустун temisselin ciigedip turar. Japon polza, pygy telegej talazь-pile kazandan-taa arttlyk yzyktelip carttykkан pajdalda turup turar. Kominternaga udur keree төр аттың ebilelde Japonnun ebilecileri—faşistъ German paza Itali suqlar, Ispanda pottarynyн poo cepsektiq xaldaşkyн-pile xolbaqdaşaan polza, Japonga kөrgyzyр şyadaptar xire şeriq tuzalamсызън, ам ol xemceezi-pile Japonga kөrgyzer şaa сок. Olarnың паյралдың ebiledekizinge kөrerde, olar pottary sañ-xөө pergedeeşkininden picce ebes kassыңdap turar toleede, olar Japonga şeriq ceelizi-taa periip şydaar tellepe-aan. Биңарга, Соен сүкте xaldakcylar polgaş tajyн kырсыкесынга udur Kъdат үлустун temisseli paza: ol ышқаş German, Italinyң faşizmyнga udur Ispan үлустун temisseli polza, cyołle podunun nasionalың tuskaar turaryn polgaş erge şöleezin kamgalaarын xeree polur ebes, хатып demokrat juzu ep-tajvyn teeş, faşizm-pile caa tajyнga udur pygy-le murnakcь polgaş purungaar tepsil gelioq kizi-torelgettennin temisseli nin pir camdyzzы polur pygy telegejinin proletariadы polgaş pygy ak setkildiq, ep-tajvynга turalыq, demokratтың kyстernиң ep sagыş kattyzызкынъ polgaş ынакшылъ polza, Kъdат үлустун talazында furar.

Биңаңаş, Къдат үлус Japonnun xaldakcь coruunga cedilgelii-pile poo cepsektiq udurlansыр şydbas төр. „udurlanışpas yzeldin“ talalakcylarының sagызын Kъdattың iştikki-taa, taştykkы-taa pajdalы cerle şыңзытпас.

ындьоң-taa polza, Japonnun xaldakcylarынга udur Kъdат үлустун temisseli polza, anaa pir pelen ciik xerek teer ijjik-pe azъ Kъdattың tiilelgezi murnu-pile xandyrттына

pergen tep cer-le polbas. Nasionalılınyı xamaarışpas coruuñ kamingalaar teen Kędat ulustun poo cerpsektiq temisseli polza, uluq-uluq koşkak cyyliderge polgaş pergelerege tabarzıp şاشıgar, ol cyyliderni azıp tiileeri Kędat ulustan uluq kyşter salıgyrı negep turar.

Pir tugaar kol pergezi cydel teerge Kędattıq nasional kyşteri ylvania-ka cetpes ebileldettingeninde polgaş cetpes kattışkanında polur. Söelgy ujenin iştinde komunistar polgaş ulus massalarını, paza Go-mindannıq iştinde purungaar tepsilgeliq kizilerni mogaq-şylaq çok temissel corutkapınyı xaraazı-pile curttun iştinde pot-pottar arazında caalazır coruk soksaan polgaş Japonga udur nasionaldyň xamık kyşteriniq tajvıñ kattızzışkyńp egeleen polza-taa, ol kattızzışkyńp pottanışkyńp, taştıkkı tajzıngä poo cerpsektiq kyş-pile cedilgeliq udurlancırga am-taa ylvania cetpes. Pygy kizi-törelgettenniñ 5-tin 1 xiuzu poop turar xej saja kiziň. Kędat ulustu —nasionaldyň cer-le сувеे kyş cettirbes сапгыс етиq күзү кылдыр kattıştıryp ebiledeer polza tiilettirbes kyş polur.

Xaldaksyga udur poo cerpsektiq temissel corudarda iji tugaar kol perge polza, şeriq-texnik talazı-pile Kędattıq sýdýr kalgan pajdalından ynyp turar. Kędattıq şeriqleri öske cernin ezelekileri-pile temisselge amı-typlı xajıra çok, şıdamık kyzımk polgaş japonnuñ toktaamal turar cadaq şeriqlerin san tałazı pile xej kattap azıp turar polza-taa, şeriq texnik cerpseqleriniq talazı-pile podunuñ tajzyńpaga ylvania cetpes. Kędattıq uzar-xemeleriniq sanın kəbydedip, esa uzudukcuların pelekter, paza olar maadarlıq eres coruuñ yndy-

ryp turar polza-taa, Kędattıq ızidar kyzy am-taa cedişpес.

Kędattıq suq şeri polza, santa, şınar-taa talazı-pile koşkak. Suq erikterin kamgalaar toleede, suq şeriiniq kyzyn tıñzıdyp megeleer polza,—Kędat ulustun polgaş Nankin cazaapanı cugula tajyńcь sorulgazъ polur. Xiimik tajyńga kędattıq şeriqleri polgaş conu parıq peletkeldiç eves, ынсаarga kizi eedi ciirler—faşistar polza, Kędat uluska udur am-na xorannaar cyyliderin xereqlep pottandıtyr egelej pergen.

Adak sœlynde, şeriq-texnik cepseqleli koşkaapanı polgaş amgъ ujenin tajyńpaga turzulga coktun xaraazı-pile Kędattıq şeriiniq şeriq-texniktiq cugula xereqlettiner sappıq kaadırlarъ cok. Ol ыşkaş koşkaktarnı polgaş pergelerni tajyńp corudup tura, azıp tiilep ap polurun Ispan respubliktyň turzulgazъ kergysken polza-taa, ындıq cyylider ыlangıja tajyńpın paaştajgъ uyezinde tabarzъ peer.

Japonga udur temisseldi corudarda ys tugaar kol perge суве cyl tize, Japonnun imperializmi polza, tarlatkan ulustarga udur şibişkinner, yreqdeer, megeleer, sadır alı̄r polgaş aajınga kiirip alı̄r coruktarnıñ talazı-pile uluq turzulgalıq. Japonnun şeriq politikiq cazıtl medee xuraar („Onza albanıq kildisteri“ tep) ceri polza, on сыldarnıñ iştinde Kędattıq pygy cugula şeriq-stratektiq polgaş politikiq cerlerinde, paza organizatarynda, oon iştinde politik polgaş şeriqlerin teedi azıldaksyalarınyı camdızıszınyı arazında podunuñ xej sappıq tøleelerin: şibişkinneerin, yreqdekcilerin, өlyrykcylerin, өncyk tıvar cengeelekicerin şurgudup olurttup şıdaan. Ol toleelernin xejy-le polza, en cugula

кеzekке ерестің șансың таварьштарынга ептиң уjeni manap, podunun idepkeliq azы corudulgazын kara-øzegeer am-taa ileretpejin turar.

Adak sөelynde, et-cazaanың съдьр kalganындан, san-xөө talazь-pile jadıbzындан polgaş tus curittu oruk xарыззaa șugumnarynyң kъs-ka pagajындан yнyp turar tөrt tu-gaar perge cyyl polza, Kъdattың seriqlieri, poo cepsek-pile, ook-cem-zek-pile,aaS-cem-pile xandyrтtynar talazь-pile celpester, yzyktelir coruktarga tabarzъr, paza kыş тирттарда polgaş seriqlerni ыңыj peer tyrgeni-pile tazъqлаarda polgaş olar-ның suur - ședalының talazь-pile, oon-taa өске cyylder talazь-pile pergelerge tabarzъr.

Bицаарга, imperialistiq Japon-pile poo cepsektiоn temisselge cart-tyk kolonij Kъdattың cugula-cugula perge cyylderi, koşkak cyylderi koncuq xөj. Uzuru ыndыңың тө-leezинде komunistarnыn polgaş py-gy Kъdат улустун sorulgazь cyl te-erge, ol pergelerni, koşkaktarnы азър tiileer argalarны polgaş ma-adaryшыq eres coruktu тъвар xerek. Ol pergelер polgaş koşkaktardan korgar polza, улустун murnunga kemniq yreliki yylgetkeni ol pol-lur. Japonnun төlee idegetterinden angьda, nasionalдың yzel sagыzь өskерilgen idegetterinden angьda paza ettinip cazattынmas korttuktur, yrdyncekterden angьda-la, am py-gy Kъdattың murnunga „Kъdat, Japonnun xaldakсы coruunga poo cepsektiоn udurlancыр şыdaar irgi-pe, şydasas irgi-pe“ tep olurar ajt-tyшыq turup polbas. Am Kъdattың murnunda kандыq ajt-tyшыq turup turarыl teerge, cyq-le ol poo cepsektiоn udurlancыкыппы kancap turguzarыl, paza ol aar perge polza-taa, nasional-xostalgalыo caagaj

temisselge Kъdат улустун tiilelge-zin kancap xandyrarыl tep ajt-tyшыq turup turar.

Kъdат улустың niitti nasiоналың poo cepsektiоn udurlancыкының kancap turguzar polgaş ooң tiilelgezin kancap xandyrarыl?

Taştykkының polgaş Kъdattың solun parlalgazының medeezinden ap kөorge, Lykouzjao-xoorajga pol-gan coruktun yjezinden egelees, Şanxajda Japonnun seriqlierinin taj-ын corudulgazының egezinge cedar, todargajlaarga avgus аjның 14-ke cedar, Japonnun caa xaldaşкының ga udurlancыкыппы ebileldep turguzar sorulga-pile gomindan polgaş Nankin cazaа moon adaanda arga xemiceqlerni corutkan tur:

1) Kamgalaaşкының төңзөдар polgaş 29 tugaar seriqge tuzalazy teeş Xевеjde, Caxarda, Şandunda 100—150 mun xire kizini mobilizastap turguskan.

2) Nasional kamgalanьшкының pir tugaar konferenzi xitalып сыйыldырган. 3) Cancыn Can Syejjannы (Mancь seriinin раастыңсызын) tuzaalынга kattap egidip turguzar tugaјында tuzaal carlap yndyrgen polgaş cansыn Saj Tin-kaj-ын (19 tugaar seriqnin komandir-in) tuzaalынга kattap egidip turguzарынга pelenin ilergejleen. 4) Py-gy ulustun negelde xомудалыңын jozugaar Sun Sin-lin tep kizini раастаткаш, „nasionalды kamgalaaşкының pygy kъdat xolbaazь“ tep ev-ileldin tutturup pazынаткан 7 udurttukcularыn xostatkan. 5) Şanxaj, Nankin, Uxan tep cerlernin rajon-narynda polgaş өске-taa cerlerde таяндан kamgalanы tugaјында aз-ылдар egeleen. 6) Frontularын komandyлаксыларын tomujlaan: Can Kaj-шini—pygy Nankin şejiinin kol

komandylakcىزъ polgaş Peezin-pile Xankou-xoogajlar arazynын temiroruunda frontuda 1 tugaar şeriqnin komandylakcىزъ kыldыр; Fыn Jujsjan tep kizini—Tjanzin—Pukou-zoorajlar arazynын temir oruk şugumunda frontuda 2 tugaar şeriqnin komandylakcىزъ kыldыр; Jan Sin-şan tep kizini—Şansi—Sujuan arazynын frontuzunda 3 tugaar şeriqniñ komandylakcىزъ kыldыr tus-tus tomujlagylaan.

Gomindan polgaş Nankin caza-anы ol arga corudulgalarь yjenin negeldezinge am-taa cetpes polgaş curltun oran kamgalanyşkыlynyñ negeldeliq xereqlelderin xandыgър şydarabajyn turar polza-taa, suy-taa polza, ьрак ebess ertken yjenin istinde gomindan-pile Nankin caza-anы salyp turgan podalgaz-pile tömejleerge, ol corudulgalar polza, purungaar uluq razym polurun cöpseereer xerek. Cyq le Şanxaj—Nankin rajonnarыnga Japon keep xaldaan soonda gomindan-pile Nankin cazaa Japonnun xaldakcь coruunga cygeer jozuluq udurlancыşkыlyp egeleen gomindan-pile Nankin cazaa olarnын amgь udurltur azıldakcىlar-pile xeveer turgaş, ol udurlancыşkыlyp шуut şыngyzъ-pile, tiilelgeliq eccizinge cedir ebileldep şydaar, şydaravыn cookku kelir yje kөrgyzer. Komunistar pister polza, gomindan-pile Nankin cazaa, Japon talazynын kizileri tep idegetternin udurlancыşkыlyp rytyn yze azъr tiileş, pistin pile polgaş pygy Kьdat ulus-pile kadь Japonnun ezel-ekcileringe udur poo cepsektiq temisseldi tiilelgeliq eccizinge cedir corutkan polza-aar tep izii-pile kyzep tur-pis.

Kьdattып Komunistyq namь ro-dunun talazыndan yletpyrccein aq-yanып polgaş pygy Kьdat ulustun salymnya podu xarbyssalgalыып

ханъзъ-pile сөpseereeş, 1931 сыlda Mançya polgan coruktun en ege-zinden egeleeş, „Kьdattan Japon-nun imperializmin sъvьryp yndyrer“ tep salyp yndyrgen lozunun ръзъ-pile kamgalabы-şaan kelgen polgaş 1935 сыдын avgusta yndyrgen ug-uulga-piziinden egeleeş, Kьdattып songu cygynge polgan coruktun tugaýnda sөөlgү uguulgazынга cе-dir, Japonga udur nasionalдын саң-быs frontuzun turguzar podalgany parымdalap cogaatkan todargaj san-alarnы razym-razym-pile salvy-şaan kelgen, ol sanaldarnы jozuga-ar poldurup kyyssedir polza, Kьdat ulus Japonnun xaldakcь coruunga cyq-le jozuluq poo cepsektiq udurlancыşkыlyp kөrgyzyr şydaar ebess, харъя podunga tiilelge tiilep alыр.

Kьdattып komunistar uguulga negeldeleringe polgaş uguulga piz-ikteringe kandыq-kandыq todargaj sanaldar polgaş negeldeler salyp turarы?

Pireede, „Japonga udurlanyr polgaş toreen curtu kamgalap alыr telleede, gomindan polgaş Komunistyq namьn kadь azыldazыr coruu parымdalaas, Kьdattып Japonga udur pygy namnarь polgaş pelyq-leleri kadь azыldazыr“. Niitti tajzьnaga udur niitti temisseldi politik talazъ-pile cöpseerep alыгып yndezileeş, Kьdattып namnarь polgaş pelykteriniq kadь azыldazыгын turguzar coruk polza, cöpseerezilgenin pygy kirzikcileringe, gomindanga, Komunistyq namga polgaş өske politikiq organizastarga—olarnын politikiq polgaş organizastyq azы corudulgazын kamgalap peer. Ыn-caarga, taştykkышын solunnarыny medeezinden kөрге, gomindan-pile komunistyq namьn arazynда kadь azыldazыr coruu tyrgeni-pile purungaar tepşip turar,—pir ebess

ol şyn polza, аңаа kancap-taa раjyr cedirer. Ындық polza-taa, pygy Қыдат үлустың erge-azъып parьм-dalaas, gomindannың camdьk udurttukcilarынга azъы pile syme kadър sanal kиrer xerek, cyl tize gomin-dan-pile Қыдаттың Komunistyq-namъып arazъında kadъ azыldazъыг согуун kompanы politik polgaş organizas talazъ-pile go-mindanga сагырттыг кылдыр өскertir tep turar teer olar pot-tarynyп aldaqdaldыq oraldazъыш-кыпн шиut erestiq soksadъы. Oon angьда olar paza komunis-tyq nam-pile gomindandan an-gьda, Japonga udur өске politik-tyq pelyqlelderni polgaş organizastarnы сөршегевејин turag şyn eves podalgazып soksadъы erge coc kugula, ol pelyqlelder-pile polgaş organizastar-pile cangъs frontu turguzarynnyп cugulazъын сөршегевејин turaryn polgaş ol-arнып-pile kadъ azыldazърынnyп coruun gomindanga polgaş nankin cazaanga kyş-pile сагырттыг tep oraldazър turaryn шиut sok-sadъы xerek. Tus curttun polgaş ulustun cugula ajtтырып шиitpirlep kyyssediringe Nankinnың camdьk udurttukcilarынnyп ol medi pajdalъ polza, Қыдатта ulustun şençsy kyş-terinden nasionalden Japonga udur cangъs trontuzun turguzar coruktu cyq-le pergededir polgaş songaarladyr tur. Olar myn oon-pile, Japonnun xaldakсь coruunga ыларъып poo cepsektiq udurlansышкынnyп turguzar xerekke saat uzuraştырып turar polgaş ol xaldakсынып xolunda ojnап turar turlar.

ijide, „nasional kamgalanyş-кыпнnyп polgaş pygy Қыдаттың cangъs eptiq respubliinin pygy Қыdat cazaan turguzar“. Am polza, gomindan ol talazъ-pile Nankin cazaan caartтып turguzar tep turar

tep medee par. Ol polza, konciq ekki polgaş anaa cyq-le раjyr cedirer xerek. Ындық polza-taa, xerekti tyrgededir төлееде, cyznpaazып mege хиурмак tooldар-ny polgaş şyn eves pilishkin-nerni tujulunga cedir ciura şavat cugula. Хатыктың murnunda nasional kamgalanyşkыпн pygy Қыdat cazaan turguzar tugaýnda lozun polza, turup turar Nankin cazaan tyzyreri polur polgaş oon ornunga ege-le тырьцај caa cazak turguzar teen сүве ышкаш кылдыр, Japon talazъып kizileri tep ideget-terden taradър turar тоolu polza, тырьцај şyn eves polgaş kandьq-taa parьmdaa sok coruk polur. Ol polza, mege хиурмак coruk tur, сөнгее tur! Am polza, cyq-le Ja-ponnun xaldakсылары polgaş oon тө-леeleri-le, Nankin cazaan tyzyrerin kyzep turar ынаан.

Қыдаттың komunistarы pister polza, gomindanga polgaş Nankin cazaanga tuzalaar-pis, paza olarnып-pile xol-xolubustan tuttuncup algaş Japonnun imperializmi-pile temissezir-pis tep azык cugaalap turar-pis.

Nasional kamgalanyşkыпн pygy Қыdat cazaan turguzar tugaýnda lozun polza, podun ыяар-la nasional kamgalanyşkыпн pygy Қыdat cazaan tep adattynar, ындық cazaaktы turguzar polur, pir eves ынсанmas polza, ol ындық cazak pola albas teen сүве ышкаш кылдыр camdьk ettinip cazaattynmas yrdyn-cekternin cugaalap turar polza, okta şyn eves coruk polur. Ol polza, cyq-le сүвенін таشتыккы хе-вирин parьmdalaar tur! Хатык узур сүвенің адьында eves, хагын utka-zында polur! Turup turar Nankin cazaan polza, shaqda-la nasional kamgalanyşkыпн pygy Қыdat cazaan tep camdьktarnың ынса tep ci-

gaalap turarъ paza ёын евес. Сок, ол ындьоq евес. Nankin cazaа polza, nasional kamgalanъшкыпъп sorulgalarыn kyyssediringe am caa сүq-le picce pacca egelep kirgen. Ындьоq polza-taa, Nankin cazaа polza, тајын уjeziniн polgaş nasionalдын Japonga udur саңgъs fronduzunuн talalakcыlaрьпъп negep turarъ ышкаш, am-taa ындьоq ыlap ёынпъq nasional kamgalanъшкыпъп pygy къdat cazaа polbaan.

Nankinпъq nasional cazaа, na-
sional kamgalanъшкыпъп ыlap ёынпъq pygy къdat cazaа poop al-
ыг uzurluq polgaş poop ёыдаар uzurluq cyylderi polza: nasional xamaaгьspazыn kamgalaar teeş, jo-
zu-turguzuqnu demokratsыdar teeş, massalarып rajdalыn segider teeş,
erestiq temissel corudarыnга taar-
ьштыр podunun politiin өskertkeş,
cazaктын iştinden Japon talazьпъп
kizileri tep idegetterni arъqlap ыг-
адыр, coguur namnarып, рөlyq-
lelde rin q polgaş organizastarnып
azыldakcыlaрьndan Japonga udur
tajыпсъ şbdaldыoq, ыlap at-aldaрьq-
larып, olarnып azыk tuzalып pol-
gaş yzel-sanalып parьmdalap tur-
gaş, cazaктын iştinge kiiriştirer.
Суq-le pygy Kъdattыn ындьоq at-
aldaрьq, тајыпсъ şbdaldыoq cazaan
niitti songulda ergeni polgaş ulus-
ka pygy-niitti demokrattыq şele-
lerni тұрсытын yndezileeş, pygy къ-
dattыn parliamentizin (picce xyrалып)
сывдыrar polza, 400 saja kiziliq
ulustan ol cazakka taaskan, na-
sional kamgalanъшкыпъп xaryssalgalыq, perge polgaş cugula so-
rulgazыn kyyssedip ёыдаар. Суq-le
nasional kamgalanъшкыпъп шак
ындьоq pygy Kъdat cazaа polza, Ja-
ponnun xaldakcыlaрьnга udur py-
gy къdat ulustun koncuq xaryssalgalыq
poo cepsektiq temisselin-
ge pygy seriqнin, kizinin polgaş

et-cazaanып kyşterin mobilizastap
тыttar coruktu xandыgъp ёыдаар.

Pygy politik talazь-pile разы-
natkannarnы top-toraan xostadыr,
uluska udur, demokrattыq jozuga
udur pygy xoojlu tyrymnerni pol-
gaş turzulgalarnы moon ыңaj ылаам
cazap eder, Kъdat respubliktyн уп-
dezin xooluzunun telebilelin tazъ-
ь-pile өskerttir, nasionalдыq yzel-
sagъzъ өskerilgen idegetterden pol-
gaş Japon төleezi idegetterden an-
gъda, pygy xamaattыlarga kalвak
demokrattыq şeleelerni top toraan
тырсыр corudar,—саңgъs sес-pile
cugaalaarga, Kъdattы pygy Kъdattы
ыlap ёынпъq саңgъs eptiқ kat-
тыşkan respublii kыldыr xuuldurar.

Pygy ol cyylder polza, ulus pile
cazak arazыnda pot-podunga ide-
gezir coruun turguzarыnqa tyrgen
azыktы-pile tuzalaar polgaş myn
oozu-pile Kъdattыn nasional-kam-
galanъr kycszyn xөj kattap тып-
зьдьр ръzьqлаar.

Үste, „pygy seriq kezekterinin
pygy-niitti mobilizastaşкыпъп co-
rudar polgaş pygy Kъdattыn Japon-
ga udur kattыşkan seriin turguzar“. Ja-
ponnun xaldakcыlaрь-pile poo
cepsektiq cedilgeliq temissezirde
Kъdattыn pygy seriq kezekterin
pygy-niittizi - pile mobilizastaarып
negep turar, ol тугајында niitti taj-
zьnaga udur kadыпъп temniq kу-
zy-pile тајын corudulgalarыn coru-
darыnqa Kъdattыn рүgy poo cep-
sektiq kyşterin, todargajlaarga, төр
Nankin cazaanып pygy seriqlerin,
pygy mozular seriqlerin, ulustun
Japonga udur kыzyl seriin, Mancы-
нып Japonga udur ulus seriin pol-
gaş oon-taa өskelerni kattыşтыр,
pygy Kъdattыn Japonga udur kat-
тыşkan seriin turguskaş, саңgъs
eptiқ komandylap paaشاar cerliq,
саңgъs eptiқ sagыlga curumnuq,
саңgъs eptiқ xandыgъlgalыq pol-

gaş poo cepseølenlişkinniç, can-
gabs eptiq planlıq turguzarər erge-
cok cugula. Nankin cazaas polgas
Can Kaj şı, ындьој şeriç turguzar-
tynda cyy-taa. polza, egelep kirip
turar. Pis ol razymga xaryn raýy
cedirer-pis. Кызыл şeriç, oon kom-
andıslakcь polgas politik azıldak-
sylară-pile kadb Қыdattyn Komun-
istyq namyyny Tep komitedinge
paaştadyp algaş, podun pygy Қы-
dattyn cañgabs kattışkan nasional-
revolustuq şeriinin kol kezec kyl-
dyp kattıştaytayna podunuq re-
lenin kaaş-kaaş kattap səs kygyp-
ga ebes, xaryn xerek kygynça şyn-
cь setkili-pile şynzitkar paditkar
kelgen. ындьој polza-taa, pygy қы-
dattyn cañgabs kattışkan şeriin turguzar
coruktuq konciq yr saadaan
uzuru çydel teerge, səəlgly cıldar-
nyň istinde, pot-podunun arazyp-
da temissel soksaj pergende, nankin
şeriinin camdık udurttukculară
polgas Nankinny camdık politik
azıldakcylară polza, nasionaldu
cañgabs kattışkan şeriin turguzar
tugajynda lozuñni Japonga udur
ulustuq Kyzyl şeriinin taýncı kus-
cyzyn koşkadyp eveedediringe azıq-
laară oraldazyp turgannar. Cizee-
leerge, Kyzyl şeriinqin en aldarlıq
onza mergezildiq paaştynçylară
polgas turguzukculară ester Cu
De-pile Mao Se-dunnu xalap so-
luur paza Japonga udur ulustuq
Kyzyl şeriinin sanyn eveededip kyz-
yar, Japonga udur ulustuq Kyzyl
şeriinin şaptaryn pygy targalar-
yn tyzyrer polgas olarnı øskeler-
pile soluur paza oon-taa øskelernin
tugajynda negeldeler salyp turgan.
Pygy ol cyylde Japon-pile temis-
sezir temisselin niitti erge azıq-
ga polgas nasionaldu cañgabs kat-
tışkan şeriin turguzaryn xereen-
ge taarsız tur-pe?

Səəlgly medeeden kөorge, Nan-

kin cazaas polgas gomindan pot-
tarınyň camdık negeldelerin sok-
saňkaş, Қыdattyn cañgabs kattışkan
şeriin turguzaryn polgas Japonga
udur frontularda niitti temisseldi
tyrgededir sorulga-pile Кызыл şeri-
inqin komandylap paaştaar azı-
ldakcylarын tomujlaan polgas kyzyl
şeriinqi nasional-revolustuq şeriinq-
niň cañdylarы kyldyr adaan tugaj-
ynda Kyzyl şeriç Nankin cazaan-
dan tuskaj tuzaal algan. Ol polza,
pygy Қыdattyn şeriin turguzaryna
purungaar uluq razym polur.

Ulustuq cañgabs kattışkan revo-
lustyq şeriin turguzaryna paza
pir konciq saat poop turgan suve
polza, Nankinny azıldakcylaryn
cañdylarы cañgabs kattışkan nasio-
nal-revolustuq şeriinqi turguzaryn
azıqlap algaş, cer-cerinde şeriqler-
nin şeriç kyzyn koşkadyrın oral-
dazyp turgannar polgas paza cer-
cernin şeriç udurttukcularyn cam-
dylarы ergi cañcely-pile podunun
şeriqlerin „pottun xөrengizi“ kyl-
dyp kөryp turar polgas podunun
şeriç kyzyn pygy Қыdattyn Japong-
a udur cañgabs kattışkan şeriinge
ylar kattıştaytayn kyzenejin turar.
Am Қыdattyn şeriinin pygy tajyl-
dakcylarında revolustuq pot-me-
dereli ulam uluq-uluu-pile өzyp
turaryn top poigaş cer-cerde ып-
dyoј şeriç azıldakcylaryna azıq-
pile ajttyp kөrgyzer xerek. Ol ta-
jylakcylar polza, olarnы ыдктыq
xyleelgezi teerge, cer-le „podunun
caneppnaryna“ sogurartty sagyrt-
tyr-la turar polur ebes, xaryn
curttun polgas uluzun kamgalaar-
nyň caagaj attyq sorulgalarыn
kyyssediri polur top suveni todar-
gaj pilip turarlar. Ol tugajyn səəlgly
yjede polgan coruktarda 29
tugaar şeriinqin 38 tugaar divizi
şeriinin pajdalb todargaj xereccie-
ler, cyl teerge, Japonnun şeriç-

leringe poo cepsektiq udurlancıysa tugaşaında divizi seriç iştinge tuzaaldan yndyryp kөryner tep podunun seriinin cançınnaş polgaş seriqleri tileerge, ol divizinin komandiri Can Sın-cun tep kizi Japonnun teleesi ideget polur uzurunda, ol tileşkinni tadagalizap kaan kizi tur. Myn 38 tugaar seriç polza, podunun komandiringe şuut udurlangaş, teere cançınnaşında paaştadıp algaş, Japonnun xaldaksılarында udur 38 tugaar divizige polgaş Peezin-Tjanzin rajonunun kamgalalында tuzalamasъ kөrgyzer teeş pottarъ turaz-pile temiszezip kiripken turlar.

Am polza, Kędattып pygy seriç azыldakсыларын хыпар şыlgap kөrde teere yje polur. Pir ebes amgъ yjeniç pajdalыnda кып pir kizi podu yzeli өskerilgen, korttuk polurun ileretken polgaş japonnarga udur temiszezişkinge udurlanışkan polza, ol kizini rъzъq ebes seriç azыldakсыз tur, tóreen curtuunun rъzъq ebes oňlu tur tep pygy niittizi-pile xoradap paak kore pergen turar uzuriňq polgaj.

Tertte „pygy kędat ulustu mobilizastaa“. Japonnun imperializmunge jоzuluňq cedilgeliç poo cepsektiq udurlancыrda Kędattып сүңle canğasъ seriç kуzy ьrakta-la cedişpes polur, kадь temniç temiszeziringe, niitti sorulgany cedip altyńga pygy azыl kыльп şydaar kędat ulustu, piccezinden uluuńga cedir pygy erler polgaş xerezennerni pygy niittizi-pile mobilizastaarъ erge-cok cugula. „Kымда xөj akşa partyl—podun akşan per; kымda xөj poo cepsek partyl—podun poo cepseen-pile xandyr; kымda xlep polgaş ak-pydaa partyl—podun xileviç polgaş ak pydaa per; kым kадьк-şыragы,—podun kuyzyn polgaş şydańı hajyalaba; kым tuskaj

erttemniqil,—podun erttemin azъo-la. Şuptu ulus ьncaar mobilizastanlyb te p avgus aýnyq pirde-le (1935 c.) pistin namdan podunun uguulgazынга salgan podalgazъ polza, pistin uluzubustu pygy niittizi-pile mobilizastaarынга po xyn paaştalga ajtтыşken polur uzurluq.

Peşte, „pygy kędat ulustu pygy niittizi-pile mobilizastaa“. Amgъ yjeniç tajynndan saapыn albs tөzy caalazъp turar cerinden piccile ыlgaldыq apparganыn Japonnun agaar seriinin, cadaq seriinin, suq seriinin tajyn corulgalarъ koncuq todargaj xereccilep turar tur. Bndyqnyq tөleezinde kandъq-taa cerge, kandъq-taa şaqda pistin uluzubus xolunga poo cepseen tudup algaş japonnarnыn polgaş olaryn tөleeleriniç xep-xeneritlen xaldaar xaldaşkyнnaştyнga udur cyq-le kamgalanyp şydaar ebes, xaryn paza caalazъp turar cerlerde pistin seriöleriibiske cugula tuzalamasъ kөrgyzyp turar polgaş partizan tajynын corudup, paza tajzynnyq albs tөzynge, ooni caalazъp turar cerleringe polgaş өskelerge yreqdeer azы corudup şydaar kыldyr, pistin uluzubustu pygy-le par poo cepsek-pile cepseqleer xerek. Am Nankin cazaar polgaş cer-cerniç erge-cagъigalarъ polza, hamкtyn murnunda Şanxajda, Tjanzinde, Peezinde, Xancouda, Uxanda, Sindaoda polgaş curtuoon-taa өske uluq-uluq xoorajlarыnda saja-saja yletpyrcinerni, azысын connu, paza sonugu mozularnyq Sjansu—Cesjan polgaş Fudzjan—Sjansi tep rajonnarnын taraaccыn massalarыn cepseqleer uzurluq. Cyq-le niitti tajyn planыn parьmdaiaş, seriönin tajyn corudułgalarъ-pile cepseqlengen ulus massalarnyq tuzalakсы xөdeliňşkinnerin taarystyrъp şydaar polza, Kędattan Japonnun ezelekçilerin

cedilgeliq sъvvitър yndyrer coruktu xandъrар.

Aldъda, „curttun pygy et-cazaan pygy niittizi pile mobilizastaar polgaş nasional kamgalanъşкыпън ет-cazaapън politiin corudar“. Curttun pygy et-cazaapън, saq-xөөнүң polgaş ciq ettin kur xөren-gilerin niittizi-pile mobilizastaar атсыпън тајьпънга кај xire uluq uzur tuzalъб kымga-taa todargaj. blangъja ol sorulga polza, Japonnun imperializminge udur shaq yje-niñ talazъ-pile yr polgaş xemceeziniñ talazъ-pile koncuq uluq taj-ыпъ corutpas argazъ cok appargan, et-cazaapън talazъ-pile съдър kalgan Kъdattын curttunga koncuq eidiq ajtтыq polur. Nasional kamgalanъşкыпън negeldeleringe polgaş cugula cyyldeinge taarrustыr, curttun pygy et-cazaan mobilizastap organizastaar tugajъnda ol talazъ-pile Kъdattын komunistar, pistin ebilelcibis—gomindan - pile kadъ, am-taa xөjy-pile azildaar appaar.

Cedide, „ulus massalarның edinin pajdalыn xandърър segider“. Kъdattын ulus massalarъ polza, jadъb tyrengi curttap, astan, suq yjerleeskininden, kan-kassыктan polgaş өske-taa jadaraar cyyldeinden съдъп-на saja-sajazъ-pile өlyp turar. Ulus massalarның амьдърал pajdalыn xandърър segider tugajъnda taјъп uyezinde kандъq-taa сuve. cer-le kыldыпър polbas teer xora-льq polgaş xerek cok yrdyncek yzeldi ьradыr ap oktaptar xerek. ьncaarga taјъп uyezinde massalarның edinin pajdalыn xandърър se-gideri perge polvajnnaan, niitti

nasionalдын kamgalanъt temisselin corudup turda, ulus polza uluq-uluq kassыqdaldыq polur. ьндъq polza-taa, niitti nasionalдын ро-cepsektiø temisselin corudup turar tuшta, cyq-le azыcъын connun амь-дьrap turarынга en cugula cyyldeerin xandъrаръ polgaş olartын тъгъяj ьsdattынmas appargan су-yldeerin segideri poldunar ebes, харын шак ol temisseldin erge-azъп jozugaar onu xandъrаръ тъгъяj erge cok cugula polur.

Am polza, murnunda Japonnun et-yletpyr cerleringe azыldap tur-gan Kъdattыц cys-cys muñ azыcъын polgaş alban хааксыларъ nasionalдын тајьпънга udurlanъp moon-daktaatыпън temdee кылдыр, pot-tandыratыпън azылыпън cerlerin шу-ut oktagыlapкаш corup turar turlar. ьндъq polza-taa, azы coktaar tep coruk polza, aш polur polgaj. Ol cys-cys muñ murnakcъ temissel-cilernin амьдъралгазын xandърър polbas сuve-pe? Palvajn kancaar.

Po съын Kъdattын xөj-xөj га-jonnarenda taraacсыннar polza, pa-za kattap kan-kassыктan polgaş taraa унменinden kassыqdap turar. Aştap turarlarga polgaş jadъb taraacсыnnarga en paaştajъb tuzalam-съ kөrgyzyp polbas сuve-pe? Pol-ваjn kancaar. Paza xөj saja azы coktar polgaş xo!duн uran yletpyrc-еин massalarынга paza өskelerge yrgylcy tuzalamсъ kөrgyzeri cugula.

Seste, „nasional-kamgalanъş-кыпъq съыдъшкыпън politiin corudar polgaş azы cok, paza pi-zik-pilik pilbes anъjaktarga tuzalamсъ kөrgyzer“. Kъdatta on-on saja yletpyrcinner polgaş taraac-сыннar pizik-pilik pilbes, ьncaarga, съыдъшкыпън cerleri polza, өөг-енникilernin pottarыпън-taa negel-delerin, kyryneniñ-taa negel-delerin ьrakta-la xandъrваjn turar. ьндъq-

нын төлеезинде сөөлгү сыйдарынъында Кыдатта апъjak өскендер erttemniñ polgaş сыйдышкыпның ekki-ekki aldarlıq udurttukcularын- ga paaştadыр алғаш, nasional-kamgalanышкыпның сыйдышкын соrudar polgaş azыл сок, paza pizik-pilik pilbes апъjaktarga tuzalamась kөrgyzer politik corudar teeş uluq massalыq şimceeskin corudup turar. Ol şimceeskinnin kol utkazъ cyy polurul teerge; 1) төreen curttun kamgalaar teeş, taştykkъ tajzynge udur şiiptirliq temisseziringe апъjaktarnың nasional mederelin pedider jozuga сыйдышкын cerlerin segidip ekkizider; 2) nasional kamgalanышкыпның negeldelerinin polgaş janzъ-pury tuskaj erttemniqler peletkeer talazъ-pile сыйдышкын cerlerin caarttup turguzar; 3) сүве cugaalaaryny polgaş oörenilişkinnin şoleezin turguzar, uluska udur polgaş nasionalga udur podalgalar jozuzunga апъjaktarnы albadap kizizider corukka udur temissel corudar; 4) апъjaktarnы polgaş oörenikcilerni şeriq jozuzunga kizizidip polbaazъradыр; surguul tooskannarga oörenikcilerге polgaş өskelerge azыл тұрсыр.

Кыдаттың komunistyq namы Kыdattың апъjaktaryny polgaş intelligenziziniñ teere kezeenin ol şimceeskinnin tetkip tuzalap turar polgaş Japonga udurlanыr paza төreen curttun kamgalap alыr nasionalдың eangъs frontuzunun programыnda temgi negeldelerni kiirgen.

Tosta, „Japonnun xaldakcylaryny polgaş oon tөleeleriniin pygy xөrengizin хавъrar polgaş Japonnun şibişkinnerin, paza nasionalдың өskerilgen idegetterin sok kыlyr“. Japonnun xaldakcylaryny polgaş oon tөleeleriniin pygy xөrengizin хавъrar coruk polza, pis-tin tajzynnarayvystың Kыdatta et-ca-

zaanың suurun sok kыльр kuriq-ladыг, хавърган xөrengiler-pile tajyn carыlgalarының camdышын тақлаар polgaş Japonga udur tajyldak-sylarga polgaş olarnың өq pylezinin iştinge tuzalamась kөrgyzer. Төp cerde polgaş cer-cerde kyrynenin, şeriqnin polgaş gomindannың nam apparadып, paza өске organizastarnы Japon tөleezi idegetter-pile puzarlattыңганып хөj niitti pilir, xerek kырьнда par şыпның раямдаа polur. Pir ebес gomindan-pile Nankin cazaа Japonnun xaldakcylary-pile рсо cepsektiqliq temissel corudar tep ылартыq şiiptirleen polza, olarlar am pottarыny apparattaryny, ыlangыja olarnың en xаръбсалғалыq kezekterinin japon tөleeleri-pile puzarlattыңганып kөryp şыdap olurar uzur сок. Xaryn ol ындьоq turbiزا, Kыdат ulustuq erge-azъып azъk-pyzar paagъ-pile өskertken idegetter—troskijcylar, Japonnun cazyt medee xuraar cerinin taalgazъ-pile тынсага cedir Şanxajda, Nankindа, Sianda polgaş өске cerlerde pottarыny ureqdekci polgaş şibişkin azъып сүге kezemce sok turazъ-pile соrudup turarы? Kыdattың troskijcylary Japonnun cazyt medee xuraar ceringe azъldap perip turarын хөj niitti pilir polgaş margыş sok şыпның раямдаа polur!

Kыdattың kol tajzyn polza, Japonnun imperializmi ebес, xaryn Kыdattың komunistyq namы polgaş nasionalды kamgalaaryny pygy kыdat xolbaazъ tep ebilel polur—tep, kontrrevolustuq troskijcylor zuunu Japonnun cazyt medee xuraar cerinden шуut ajttыр perveen сүве-pe? „Komunistyq namga polgaş Can Kaj-sige udur temissezir tөleede Japon-pile ebilel“ tep, troskijcylor zuunu, komunistyq namы polgaş gomindannы sok kыльтнда

Japonnun xaldakcylaryн шуут кыј-
гыргань ol polbas сүве-pe? „Суң-
ле саңсыз Japonnun imperializmin-
ge udur евес, xарып oon-pile pir
uоđa pygy imperialistiq kyryne-
lerge udur Kыdattын nasional-revo-
lustuq тајыпн corudarъ cugula“
ter troskijcъ podalganъ Kыdatta
Japonnun ezelekcileringe tuzalaar
tees, Kыdattы Evroptan polgaş Am-
erikten tuskajlap сағатынга uоđan-
dýrvaan ter-pe? Imperializmniү yje-
zinde nasional-revolustuq тајып
coruttunup şeddattynmas teer pol-
gaş Leninge udur puruu yzeldi
troskijcъ jozu-pile nepteredip tur-
arъ polgaş Japonnun imperializmin-
ge udur nasional-revolustuq тајып
tugaýnda Kыdattын komunistyq
namnyq lozununça japon-troskijcъ
teleclernin kalcaalъq xaldaaşkyň,
Kыdatta „udurlanışpas teer yzel-
din“ toolunuñ tugaýnda Japonnun
taalgazын шуут kyssedip turarъ ol
polbas сүве-pe? „Iştikki tajzynä
udur xамаатт тајыпн polgaş taş-
tykkъ tajzynä udur nasional-revo-
lustuq тајыппир uоđa corudarъ
erge cok cugula“ teer polgaş „ko-
munistyq namnyq gomindan-pile
kandыq-taa саңсыз frontuzu turgus-
tunup şeddattynmas polgaş poldun-
mas“ teer troskijcъ lozun, „Kыdattы
кыdattarnыq pottarыnъ xolu-pile
tүileer teen polgaş Japonnun xal-
dakcъ соруңга udur niitti temis-
selge, Kыdattын nasional kyşterin
katıştýrar coruktu kancap-taa cer-
le poldurbas“ teen Kыdatta Japon-
nun politiin ыјат cogu-pile kyss-
sedip turarъ ol polbas сүве-pe?
Ulustun elgen cogaalсыз Ly-Syn-
teerzinden „Kыdatta troskijcylaryn
podalgazынça Japonnun imperiali-
zmi xарып рајыг cedirip turar“ ter
cugaalaanъ koncuq şын.

Sian-xoorajga polgan coruktun
yjezinde japon-troskijcylaryn тө-

leleri teerbecci Can Mu-tao ter
kizige paastadyp algaş Nankin-pile
Sian arazynängä tajып кырсырън ка-
jy poldunar arga-pile oraldazyp
turgannar. Oon komunistyq nam-
pile кызы şeriçinq Japonga udur
саңсыз frontuzun azыk ak setkil-
di-pile turguskan, Kыdattын şeriin-
niq pir teedi komandylakcъ azyl-
dakcьz—nasionaldyq attyq suraq-
lъq maadaryq, сансып Ban I-ce ter
kizini ol-la troskijcъ төlee ideget-
ter өlyryp kaan.

Yzeli өskerlip ojttalaan koncuq
paak xorałyq Xuan Pin polgaş Can
Mu-tao ter idegetterge paaştatkan
troskijcylar caa nam ter nam tur-
guzarынängä polgaş pottarыnъ yreç-
dekei azылып corudarynça Songu
Kыdatta Japonnun сазыт medee xuraar
cerinden aj sanыnda-la 50 mun
dolar akşa ap turar. Troskijcylar-
нын төleezi Can Mu-tao ter kizini
Japon-pile ep-naýral ter сүvenin
töleezinge kiirgen polgaş ol төlee-
ler-pile kadъ Tokio-ce corupkan.
Syj Lyn-şan, Cen Suj-dzja ter
troskijcylar polgaş ханыq өlyryk-
cy Zen Co-sjan (ijik-pe Je-sin te-
erzi) suolalar, komunistyq namga,
gomindanga polgaş Japonga udur
pygy massalыq organizastarga udur-
lanyp suzyn-paazyn xop megelerni
taradyp tees, Şanxajda Japonnun
akşaz-pile solunnar polgaş setkyyl-
derni parlap yndyryp turar. „Tros-
kijcylar ambyňy q kydattarъ polur
xely ertken“ ter cugaalaan, pistin
uluq cogaalсызы Ly-Synnyn py-
ryн şыпын ol pygy xerek kырьнда
şыпныq сүylder ileredip kөrgyspejin
turar tur-pe? Troskijcylar Japonnun
сазыт medee xuraar ceri-pile cu-
gaalaazyp algaş, Kыdattы Japonnun
imperializmi ezelep alъrynängä tuza-
laazyp turarsыn ol pygy xerek kырьн-
да şыпныq сүylder xereccilevejin
turar tur-pe? Troskijcylar polza,

суң-ле комунистъо пампъп тајзь-
нь полур ебес, харып руғы Қыдат
улустун тајзьндағары полурин ол ру-
ғы херек көрүндиң үйнөң суйлдер
хөрөгилеңејин турар тур-ре?

Атбыңың „троскізмъ полза ам-
таштыкъ күрүнелерин сазыт ме-
дее хураар серлеринин таалгазь-pile
азылдарап турар узур рағыпдаа сок,
шүт sodaqlапыр кааркан хоралак-
сылар, yreqdekciler, шибіскіннер, өл-
рыксылар полу перген“ төр руғы
азылсын connuң үлүқ рааштыңсызъ
еş Stalinның сезын ол руғы херек
көрүндиң үйнөң суйлдер руғуну-
pile падыткап турар тур. Қыдат үл-
ус полгаş руғы telegejniң хө
ниитти полза, gomindannың полгаş
Nankin cazaапын, paza tus cerniң
шерің полгаş politik erge-сагырга
серинин Japonнун xaldakсылары-pile
poo сепектиң temisselge қајы хи-
ре шиitpirliin, қајы хире pelenin хы-
нап көрде, руғы Japonнун ide-
getterin полгаş nasionalдың өске-
рілген idegetterin, ылаңдыя japon-
troskijcь faşistъо төлее idegetterni
оларлар канкаар көгүр тұрагынп
pajdalыndan хынап көр. SSRE-нин
cazaa полгаş ulustarы полза, та-
штыкъпъң сазыт медее хураар сер-
лері-pile канкаар temissezirинин пол-
гаş podunun kүrynezinin шерің, па-
за пампъп apparadыndan ol хора-
льоң paak idegetterni канкаар ar-
ыqlap аштап, myn oon-pile podu-
nun oran kaimgalаның şыдалып ру-
зьдэп, pir ебес таштыкъ xaldak-
сылар xaldap kelze, podunun тө-
зынде алб kyzyn xандығатынп
cizeen kөrgyzyp турар тур.

Iştikki politik talazь-pile ystyn-
de аյткан 9 cyyl lozunnar pol-
gaş negeldeler-pile cergeleştir ko-
munistъо nam polžа, „Japonga
udur таштыкъ politiki corudar“
туғајында lozun salgan. Қыдаттың

komunistъо пампъп Төр komi-
tedi polgaş Kыdattың sovet respu-
bliiniң Төр kyyssekci komitedi
1935 сыйдаң avgus ажып pirde
yndyrgeп podunun uguulgazынга-
la таштыкъ politik тугајында tus-
kaj cyyl аյткан, ында сүү teenil
teerge: „Niitti тајзьнга udur tem-
niң temissezir төлееде, Japonнун
imperializmine өзееннің руғы
ulus massalar pile (japonнун азлы-
сын uluzu-pile, kөrejler-pile, for-
mostar-pile polgaş өскeler-pile)
ep-ebilel turguzar; қыдат үлустун
nasional temisselin tetkip tuzalap,
anaa turalap турар polgaş Japonнун
imperilizmi-pile қыдат үлустун ара-
зында тајып corudulgalarында на-
jyraldyң koza-xolvaапын xamaar-
ышас coruун ederttip рағымдалап
турар руғы kүryneler-pile, nastar-
pile ep наjyraldyң xaryzaапын ту-
dup турар руғы-le nastar polgaş
kүryneler-pile ebilel turguzar“—
teen. Ынсарга Songu Қыдатка
polgan corukиң тугајында Қыдат-
тың комунистъо пампъп Төр
komitedi podunun sөөlgү pir
uguulga sanалында Nankin cazaап-
га sanal kiirgen, cyl teerge, Jap-
onga udur idepkejliq таштыкъ ро-
litikti pottandырагын top-toraan
egeleer, ep-tajvynпың руғы telegej
frontuzunga tuzalaar polgaş Japong-
a udur temisseldin xereenge-le
tuza poor сүзyn-paazып сөршесе-
zilgelerni өске curitar-pile carat
—teen.

Taştykkъ-taa, işlikki-taa politi-
kтиң talazь-pile ystynde sanap
аյткан corudulgalarы pottandы-
рып corudar polžа, суң-ле niitti
nasionalдың ыларың poo сепектиң
udurlansыськыпъп turguzar ar-
ганы қыдат үлуска xандыгыр peer
ебес, харып Japonнун xaldakсыла-
тын tiileerin cedip alып xандырат.

Атжь уjeniң pajdalında Къдаттың Комunistyң патьың sorulgalarы

Къдат улустун temisseli polza, caa уje-се—japonnuң xaldakcь coruunga niitti nasionaldьn cedişkinniң poo cepsektiq udurlancыш кынъп шиit turguzatып yjezin-се kirip turar.

Pir ebes murnukku yjede kol sorulga polza, Japonnuң impre-rializminge udur sangъs se:kil-diq temissezir teleed etus curtia xamaattъ тајыпн sok-sadътъ poop turgan polza, am Jap-onnuң xaldakcьlary-pile poo cepsektiq temissel egelej pergende, kol sorulga polza, Kъdattan Jap-onnuң ezelekciлерин pyryny-pile сывыгър yndyreringe cedir pygy nasionaldьn poo cepsektiq udurlancышкынъп turguzarъ polur.

Pir ebes murnukku yjede Къ-dattың komunistyң патъ, gomin-dan polgaş өске organizastar-pile Japonga udur nasionaldьn sangъs frontuzun turguzatыпн суq-le yndezin cyylderin turguzup шыдаан polza, am Kъdattың komunistyң патъ polza, politikiq namnar pol-gaş organizastarnып kадь azыlda-zыр coruun turguzup, paza na-sional kamgalanышкынъп pygy kъdat cazaktyң pygy Kъdattың sangъs eptiq demokrattyң respubliin pol-gaş pygy Kъdattың Japonga udur kaltışkan seriin turguzup turgas, nasionaldьn Japonga udur ol sangъs frontuzun tyrgen pyryny-pile turguzar teeş шиit temissezip tur-rar tur. Pir ebes murnunda Jap-on-nuң xaldakcь coruunga niitti na-sionaldьn poo cepsektiq cedilge-liq udurlancышкынъп turguzar tu-gajında ajtтың Kъdattың komuni-styң патъып murnunga turvaj-

ып turgan polza, po xyn ol ajt-tyq am шиit cugula sorulga pol-gan. Ыncangaş pir ebes murnunda Kъdattың komunistyң патъы Төр komitedi podunun kol raj-dalып polgaş azылы ko'duunda къзыл seriq istinge polgaş sovet rajonnarga мөөннеş, хамыкты murnunda olarnып kuzunge cele-nip turgan polza, am pistiң komuni-styң патъвьс суq-le къзыл шeriqni kyşterin ръзъолар ulgattы-rar tugajında podal salыr ebes, хар-ын pygy Kъdattың seriinin en murnakcь, sagыlga curumnuq sъ-ryj kaltışkan candybzъ polur къзыл seriqni en ekki canсыldарып, тајыпсъ шыпагын хевеер kaimgalap turguzar tugajında podal salыr uzurluq. Kъdattың komunistyң па-ть polza, Kъdattың sovet rajon-nayp Japonga udur temisseldin suuru poldurar teeş, суq-le ol ra-jonnar istinge corudar azыldь se-giderin podaar ebes, харын pygy Kъdattың saja-saja azылып massala-тып өзүр turar revolustuq kuzunge tajapyp algaş, pygy curttun istinde oon өске rajonnarnы pygy Kъdattың demokrattyң respubliin ръзъол suuru poldurar tugajında komnam temissel corudar uzurluq.

Ol cyl teerge, pireede, Kъdattың komunistyң патъып murnunda turar sorulga polza, antiimperialistiq nasional-xostalgalyq temisselde am pygy Kъdat ulustun en murnakcь, en medereldiq, en sънгъбъ şidurgu рөlyy poop temissezip egelep turar yletpyrecin angълып saja-saja massalarы ki-zizi:lip ebileldeeringe uluq kyşter salыr. Murnukku yjelerde tus curttuq uluq-uluq төртенин yletpyre-cinneriniн polgaş olaryны prof. organizastaryп ortitzungaga corut-kan azыl көненә кошкак turgan tur, ына erga, yletpyrecin aңылып

medereldii polgaş ebileldii өсken tudum-na, oon idepkeji, paza paas-taar idepkeji өзөр polgaş oon суғле Komunistyq namynnyq massalıq qamaaralygazъ polgaş suuru ryzbyr ebes, xatыn Japonnun xaldakcyla-tynga idur niitti nasionaldьn temisseli-taa ulam kyştyq polur ter suveni Kьdattыn komunistarъ pilip turar poor.

Ijide, Kьdattыn komunistyq namynnyq murnunda turar sorulga polza, Kьdat ulustun xөju polur kalbak taraaccын massalarын niitti nasionaldьn polgaş niitti demokratyq temissel-ce ebileldep tyrttar. Taraacсыnnar orttuzunga azы corudar tugajыnda uluq turzulgalыq polza-taa, Kьzyl şeriqni түрган polgaş am turar rajonpatyn-dan angьda komunistar, taraacсыnnarnы organizastaar tugajыnda cer-le koncuq picce azы corulkanы Kьdattыn komunistarъ pilip turar poor. Ыncaarga, taraacсыn massalarын kaж xire kalbak ekkizi-pile organizastaan tuduun-na, olar revolustuq temisselge ulam idepkejlii-pile kirzir polgaş Japonga idur nasional-xostalgalыq temissel ulam kyştyq polur, paza ol şimceeskinin cedilgeliq poluru ulam idegeldiq, xandырыlgalыq polur.

Үште, Kьdattыn komunistyq namynnyq murnunda turar sorulga polza, cer-le Kьdattыn апъjaktaрын polgaş ыlangыja өзөrenikci апъjaktaрын iştine podunun azын тъңzьdьр kalbarttyr. Апъjaktaрыn orttuzunda azы koncuq koşkak ter suveni Kьdattыn komunistarъ pilir poor. Kьdattыn апъjaktaры nasionaldьn xostalыr coruunqa koncuq sonuurgalduq: апъjaktar polza, Japonga idur temisseldin murnakes frontularыnda maadьrlыq, амь-тьнь хаяйра cogu-pile temissezip turar polgaş ol апъjaktar Kьdat ulustun

nasional xostalgalыq temisselinge cugula ojnaasкыпьыq polur uzurluq.

Tөртте, Kьdattыn komunistyq namynnyq murnunda turar sorulga polza, өlymnyq tajzyn-pile төөgylyq aar temisselge şeriqni тајыпс setkilin kөdyryp, revolustuq şeriq sagylga curumun ryzbedьr, maadьrlыq polgaş амь-тьнь хаяйра сок coruktun ylegerin kөrgyzyp, paza şeriq polgaş ulustun arazында tuzalazыr coruun xandыrar төleede, nam podunun kezигyнин polgaş шыпсак setkildиq revoluscu kizilerni nasional-revolustuq şeriqni pygy kezekterinin iştine ebileldep turguzar.

Peşte, Kьdattыn komunistyq namynnyq murnunda turar sorulga polza, Manciurga polgaş Zexege podunun xamaaralyga-xaldavyly polgaş azын тъңzьdar. Kьdattыn komunistyq namь polza, komunistarnын mynсaga cedir uluq-uluq өlym-kassыq-dalga idur Manciurda polgaş Zexede azыldap temissezip turat-pile corgaарланып şыdaar.

Podunun төөgylyq revolustuq uluq-uluq sorulgalarыn kyyssedirde, pisti Kьdattыn komunistyq namь xөj sappыq pergelerge cajlaş сок tabatgyr. Ol pergeler polza, „Kьdattыn kyşterin kazary-pile коşkадьр sularadьr, ol curtun iştinde kaudьq-taa iştikki tenisseldi podunun ezelekci sorulgalarынга az-boşlap turar, paazып azыр серсео-lettingen xoralыq paak tajzyn—Japonnun imperializmi-pile“ temissel corudьтын cugulazы-pile xolsaqdazыr cugaa сок togargaj tur. Paza oon ынаj ol pergeler polza, 1870—1871 сыйдарда poop turgan Franzъ-pile Germannын тајыпьын уjezinde Franzънын burzuas azyl-dakeclarъ ىşkaş, xөrengiliq angylarnыn төleelerinin cuy-taa polza,

самдьк kezее Қыдатта par turar coruk-pile xolbaqdazъr, cyl teerge, ындық xөрөңгiliq aңgыларның төle-eleri polza, pottarlyп aңgызъп хи-узунун erge-azъып nasionaldъn yurge-xyleelgezinden pedik salър, na- sionalыndan өskerlir coruktu pe- leni pile yylgedir polgaş camdьkta Қыдаттың yletpyrcin aңgызънга udur, Қыдат uluska udur өske cer- nin tajzъпынъп temisselingе tuzala- zъ peer cyylder par. „Қыдаттың kom- unistъq nañnyң oruunda iştirki pergeler paza par. Ro yjede Қыдат ulustu kul corukian uñtup alýtyп- ын karacangъs oruu polza, Japon- nun ezeergek tyrymgej idegetterin- ge udur nasionaldъn cangъs front- tuzun turguzatынъп oruu polur tep suveni pilbes sektan idegetternin udurlansышкыны komunistъq nam azър tiileer appaar. Nam-pile Қызыл șeriqniң politik polgaş or- ganizas talazъ-pile tuskaj turar cor- uuun peeringe pelen polgaş olarnы өske organizastarnың iştirke yrep pъdaradығына pelen, poerengej yz- eldioq—tyzyp peerler-pile komuni- istъq nañ paza temissezir appaar“.

Nam iştirke xamaarzы şynar- lъq pir tugaar perge cyyl polza, Kominternanың cangъs-taa salvyr- ыnda çok съсьб, politik talazъ-pile uluq kadъq ergildeni sөөlgy сыldar iştirke Қыдаттың komunistъq nañ corudup turar-pile xolbaqdashan. Murnunda gomindan-pile poo ser- sektil temissel corudup turganlyпын ornunda am komunistъq nam gomindan-pile polgaş өske organi- zastar-pile kadъ azbdazъr teeş tem- issezip turar. Murnunda gomindan- nyп polgaş gomindan ebess șeriq- ler-pile Қызыл șeriqler 10 сыldarnың turguzunda yrgylcylep caalazъp kелгенин ornunda am komuni- stъq nam pygy Қыdattың сыңсыз kattışkan nasiонал revolustuq şer-

iiн-се кызыл șeriqni Қыdattың өske șeriqleri-pile kattıştarar teeş tem- issezip turar. Murnunda Nankin cazaan tyzyrer teeş, paza oon or- nunga pygy Қыdattың sovet cazaan turguzar teeş temiszezip turgan pol- za, am komunistъq nam nasiонаl- kamgalanышкылып pygy Қыdatt cazaaktyq pygy Қыdattың саңсыз kattışkan demokratъq respublii тurguzarынга pygy Қыdattың саң- сыз kattışkan erge-cagırgazъп turguzar teeş gomindan-pile polgaş Nankin cazaan-pile kadъ temiszezip turar. Oon-pile kadъ komunistъq nam polza, Қыdatt sovetcىdar tep podunuñ lozuñun Қыdatt ulustuñ temisseliniñ po cadazьnда soksadы tugajыn azъя-pile cugaalap turar. Komunistъq nam myscaga cedir ol politikiq ergildeni kolduunda cy- geer cedilgeliq corudup turar pol- za-taa, ындық үлиq ergilde poop turda, ideolok talazъ-pile soora pi- lir polgaş praktik talazъ-pile azъ peer coruktarnың setkilerine tut- tuna peer kiziler komunistъq nañnyң podunuñ xyreleçinиñ iştirke am çok tep cugaalap cer-le polbas. Cogum am xatыn komunistъq nam kazandan-taa arttik ideolok temis- seldi en cugulaalap corudar polgaş podunuñ kaadylaryn Marks, Len- innin teorizin jozugaar kizizider coruktu тъңздар uzurluq.

Podunun uluzunuñ şynsъ ool- darar polur қыdattың komunistarar polza, Қыdattың nasiональның xam- aatışpas coruu teeş, nasiональны тuskaj turaryn kamgalaarынъп en murnakcь frontularыnda temiszezip turar, ындық polza-taa, ol polza Қы- dattың komunistararы burzuas nasi- onalistar poldorarar-taa polur ebess, komunistarnы nasiонаlistarnың xug- eeleninge yrep ezildireri-taa polur ebess, komunistar-pile burzuas nasi- onalistarnың arazьnда erttinmes

kızıgaar par polgaş kezeede par polur. Podubustuñ uluzubustuñ na-
sional erge-azыып kamgalaarынга
en erezii-pile temissepi-şaan, pis
polza, şыңсыз revoluscu internacio-
naliscыlar polgaş proletarnың şың-
сыz şudurgu temisselcileri xeveer
arttar-pis.

Komunistar polza, podun kom-
unizm-pile sunjatsenizmniñ arazын-
da turup turar kol-kol ыlgavырың
cyylderinge udur, paza Sun Jat-
senniñ kol-kol revolustuq lozun-
narынп, Kьdattuñ ulustuñ revolustuq
ekki caңsýldarынп talalakcыlары-
pis tep carlavы-şaan, marksiscы-
leninci surtaaldың şыңсыz şudurgu
eøerenikcileri polurun pir minutta-
taa, kancap-taa cer-le sularatpas.

Kьdattuñ komunistarы pister
polza, tuskaj tøegylyq ejede niitti
tajzьngä udur kadыnын kyzy-pile
corudar niitti temisseldin niitti pro-
gramыn yndezileeş gomindan-pile
polgaş eiske organizastar-pile na-
sionalдың caңsý frontuzun turgu-
zar teeş azы corudup turgaş, po-
dubustuñ namъvьstуñ politik pol-
gaş organizas talazy-pile tuskaj tur-
ar coruun ыşкынар coruktu ijik-pe
azы podubustuñ komunistоq aň-
vьstуñ polgaş tugubustu cazyrar cor-
uktu pir minutta-taa kancap-taa cer-
le poldurbas-pis. „Kьdattuñ komu-
nistоq namъ ezelekcieler-pile temis-
sel tugaýnda oon carыp turar ke-
ree-cøpseerezilgezinin jozugaar po-
dunuñ xyleelgelerin ak setkildиq
şыңсызы-pile kyyssedip turgaş, ev-
ilelcizinge sogur суве-teq idege-
erinin oruunga-taa kire tiveen, al-
zыp tyzyp peerinin oruunga-taa ki-
rer tiveen“—tep ej Dimitroftuñ ajt-
tyışkынп kezeede utrajып pilip
coruur xerek.

Kьdattuñ komunistarы, tuskaj
tøegylyq ejede pygy Kьdattuñ kat-
tyşkan demokratоq respubliin tur-

guzar teeş, paza pygy Kьdattuñ par-
lamentizin (picce xuralып) сылдьт-
ar teeş temissezip turgaş, pir min-
uita-taa kancap-taa cer-le burzuas
demokraticalar polu perbes polgaş
sovet erge-cыgырганып, paza sosial-
izmnyң şыңсыz şudurgu talalakcыlары
polurun cer-le sularatpas.

Nam iştinge xamaarzыr şыnarың
iji tugaar perge cyyl polza, soølgы
сылдарынп işlinde ezyп yngен
massalыq revolustuq şimceeşkinnin
idepkejliqlerinden polgaş udurttuk-
cularыndan caa kaadыrlары kizi-
dip tepşideriniñ caa sorulgalarынга
taarыşыр namыn ergi kaadыrlарын
caartтыр kizizideri-pile xolvaçdaş-
kan. Kьdattuñ komunistоq namъ-
нып amь kaadыrlарынп xөj nuru-
uzu polza, xamaattы tаjынпa kizi-
zittinip peletkettingen. Olarnып xөj
nuruuzu taraaccыnnardan yngен.
Olarlar polza, gomindan polgaş oon
şerii-pile poo cepsekliq temisseldin
turzulgazыn pilir, ындьq polza-taa,
olarnып xөjy-le polza, sovet erge-
cagыrga polgaş kыzyl şeriq çok
cerge massalarы podunun talazын-
ce xandьdьp alыr temisseldin tur-
zulgazыn-taa pilbes, oon turzuk,
uluq - uluq xoorajlарын şimceeş-
kinin pezin pilbes. ындьqнып төл-
eezinde namыn ergi kaadыrlарын
azыldып caa rajdalынга polgaş ar-
galарынга taarыşтыr kizizideri cer-le
pelen xerek eves.

Paza pir cugula sorulga polza,
caa kaadыrlары, xамыктын mur-
nunda yletpyrcinnderden kizi-
dip tepşideri polur. Soølgы сылдарынп
iştinde Japonga i dur massalыq şim-
ceeşkinnin polgaş azыl-kaap temis-
sezir temisseldin xөj-xөj idepkej-
liqleri paza udurttukcularы eiske
polgaş ezyп-taa turar. Komunistоq
nam polza, olarnып iştinden kalbak
massalar-pile şuut xolbaalыq, tem-
issel polgaş azыldып caa turzulgal-

шоң саа күштерни, саа кур хөрөнгілерни, подунун саа тајыпсы шыдалдаңың күштерин үндүргүр пеletkep ар шыдаар полгаş peletkep алғы үзүрлүң. Нам оларга тузалазыр келген полгаş moon songaar-taa tuzalazыр, сүге teerge, pistin үлүзүбүстүн ақ setkildиң шыңсыз полгаş шыдаңырылғың оолу pyryzyn консуң унеlep көрүр turar. Japonga udur temisseldin amby idepekejliqlerinin полгаş udurtulukcularының хөжү-лә polza, национал revolustuң temisseldin corul-gazынга комунизмының теоризи полгаş практил-pile танъэр-шaan, pistin нағызына үлам-улам-na cook-şulap turar полгаş ырак ебес келир yjede үлүң комунистың нағызы оoldаръ, къстаръ полур. Olarnың саңдыбызь Къдаттың комунистың нағызының хураеленінде am-na кир pergen. Біндің полза-taa, Japonga udur шимкешкіннің idepekejliq kir-zikcileri toozazы комунистар poop шыдабас teerzin pilir xerek. Комунистың нағызы kezigyny полурда, сүңгі-le саңғыs Japonga udur temisselge kirzirin kyzetri полгаş шиit-pirlі ыракта-la cedişpes полур. Комунистар полза, сүңгі-le национал revolustuң шимкешкіннің тајыпсыларъ полур ебес, хатып yletpyrccin аң-ғыны полгаş pygy азыңын kizi-ter-elgettenni xostadбытын, todargaj-laarga, proletariattyң diktaturu teeş, sovet erge-sagyrga полгаş комунизм teeş, corudar temisseldin шыңсыз шудурғу temisselcileri полур үзүрлүң.

Nam işiñge xamaarзың шынар-лың yş tugшар перge cyyl cydel teerge, pot-pottarъ arazында caalazыр coruk soksaan полгаş niitti националдың poo cepsektiң kamgalаның temisselli egeleen amby yjede, Къдаттың revoluzunyң тајыштаръ, хатыктың түрнүнде Japonның саңыт medee xuraar cerleri полза, en re-

voluseu en тајыпсы шыдалдаңың полгаş pistin сүттүвистүн оларға en koғыпсесиң патын kyş шыдаңын yreer teeş, хатыктың түрнүнде саңыт tros-kijsyлар: cendusysisterden locanlu-noftardan полгаş eskelerdен elzidip ap turar подунуншибишкіннің, cөn-geelekcilerin, yreqdekcilerin, өlyrykcylerin полгаş xoralakcыларының комунистың нағызының хураеленін-се surgudup күрер teeş, консуң оралдаңызь сајлаş çok полур. Pistin нағызының хураеленінин іштінде revolustuң seremcileldi полгаş тајызьнаның сенгеелеер coruunga, pazaшибишкіннеер coruunga udur yrgyl-су corudar temisseldi консуң кошкак полгаş cedişpes pottandытыр turarының xaraazы-pile ystynde аյ-ыткан coruk консуң аյылдаңы. Pygy nam organizastарының, oon iştiinde udurttur organizastарының tal-azындан kaadырның хыпаар coruk paza консуң кошкак.

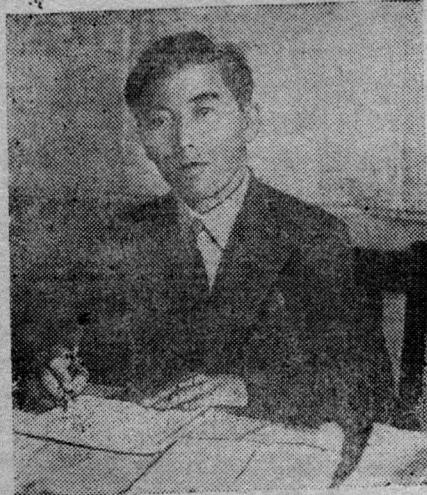
Бнсаарга, Къдат полза, подунун төөгүзүнде en cugula полгаş en perge tyksyyrlyq yjede turup turar. Къдаттың национал tuskaj turaryн полгаş pygy niitti ep тајызының xereen kamgalaar teeş, Japonның xaldakcысында udur pygy националдың, pygy үлустүн poo cepsektiң temisselin түргузар teeş, corudar temisseldin орунда үлүң-үлүң pergeler turar. Pygy Къдат ulus, Къдаттың politikiq нам полгаş pelyqlel pyryzy, politikiq, şeriопнiң, хөj niittinиң азылдаксы pyryzy po xyn pygy telegej төөгүлүң perge yjeniң түрнүнде turar tur. Yletpyrccin аңғының полгаş pygy азыңын kizi төrelgettenniң үлүң paş-кылары—Marks, Engels, Lenin, Stalinның шыңсыз surukeulabъ полгаş подунун үлүзүнин рызығ шыңсыз оoldар, къстаръ полур Къдаттың комунистаръ оi pergelerden kort-

pas polgaş olarnы азър тиileerinin
oruun тъвар. Қыдаттын комунистаръ
polza,caa xamaarъшпас, xostuq pol-
gaş aas-keziktiq uluq Қыdat res-
publik teeş, pygy telegejnin pro-
letarlarъ polgaş pygy purungaar

tepşilgeliq kizi-torelggettennin ep-
sagъş kattъzъышкыпъ polgaş tuzal-
atmсызьнга таянър. pygy Қыdat ul-
us-pile kadъ Japonnuq imperial-
izminge udur uluq төөгүлүq тул-
сүүшкүн-се егеlep kiripken!

Oktavryň 20сы Ojunda SSRE polgaş Тыва Arat Respublik

По сыйлын појавр teer 11 айның 7 хүнүнде, pygy telegejinin кыгында kizi amyttannың erge şoleezinin tóleezinde, temissezip turar xej cys saja kiziler, Oktavr revoluzunun tiilelgeliq ojuň 20 kattap съksaal-pile temdeqlep turar.

Bncap temdeqleerde, Taývyn coruktu ryzkylar, kizi amyttannың өlym аյыбындан kamgalaar, xostalga polgaş demokratyq kyşty padbæzdar, faşizmga udur саңы frontunu xanbladır, cer - cerde azысын angь revoluscu temisselin kalbarttýr, arazynың ep najyralsańnyň kuzyn ulgattıgvı-şaan uluq

sovjet orannы kamgalaar teeş, kyzyl-kızzy tutkaryn өry kylđır tutkaş, саңыс съksaal-pile kudumcu-se upypter. Bncangaş, azысын, tarasssyn angь-pile xorengitten idegettin arazynың karzь udurlancak coruu ulam cidiolenir polgaş po iji polyktyñ karzyladaş temisseli onza cidi-pile yskylezip ertter.

Oktavryň revoluzu polza, хаан казактюq Orus ulustunç curitunga kaaş-kaaş cys сыldarda, хамык connu. xemidip tarlap turgan, xorengit-tennin turguzuun yndezini-pile uzutkap ap oktaş, telegej kyrnda tarlatkan kizi amyttannың erge şelée tývagylып сыкь oruu azytkan. Oktavryň sosialistyq revoluzunun 20сыl poop turaryn, revoluscu Тываň arat tymeni, SSRE-nin uluzu polgaş telegejinin azyssyn angyz-pile pir tømej, kyzyl tugun kedyryp algaş, „pygy telegejinin tarlatkan arattarynyň erge şoleezinin temisseli tiileer polzun“! tep саңыs lozunnuq, саңыs ылт-pile syr kuzyn kattystyryp съksaalы tur.

Cuge teerge, pygy telegejinin kurgaq cernin aldy kezeenin pireezinde, kizi amyttannың xeçzyp terşiirinin şyn tyrymyn sosializmny tiilelgeliq-pile xerek kyrnda turguzup turar Sovet Sosialistyq Respubliktyň yleger cizeenge, ooq saktyr cetpes uluq tuzalamcızınga tajapnyr algaş, Тыва arat ulus podunun

хамаатышас тогуннаарын тајвьң şoleeni-pile 16 азъң сыйдаң иштінде падыткап, хамык-ла политик, азыл-агыj, културунуң xereen онза turgeni-pile өры төпсидіп, oon-pile тенге feodalдың тазылын тura тұртыр национал revoluzun eres tildelegeliq corudup kelgen polgaş corudup turar.

Биңарга ро ужеде, капиталистің оранныңда азыссын, тараассыннан кізі амъттаппың төөгүзүнде көзүлвени тарлал соバラңын edilep, cer күтінга, xyn алдында kizi poop төреен хаяран podun, өңү xөрөнгөe sunukkan, арааттан ықашағына жаңыра соғы-pile ureqdenip, өlyм еидімнін аյылыңа табарзър, кaaş ceze cys тиңи-pile амь тұпьындан kogarap. азыл сок астаан, жадаралының perge айылыңа табарзър turar tur. Шак ыңдың арааттан ықашағы корук полза, азыссын аңбының xoradaan revoluseu шимкешкінин ulam-na тұңзылдыр turar.

Sovet Sosialistің Respublikын curttunda kizi амъттаппың төөгүзүнде табарыпраан, kizinin jozuluq-la kostuo şoleeni-pile сыргалдың xөлгүйүрүнүн ergezin тұвьыкан, pir kizi pir kizini tarlap xemdiir jozunu тұрғынай сок poldurgan polgaş komunistің niitilgeni turguzup turar.

SSRE-de азыл тұрпас, тиленip coruur kizi саңғы-таа сок. SSRE-de, oon xamaattыз kizi шупту son-guur, songudar ergeliq polgaş тұстаныр, өзөнір coruuң шуптuzun tiryymcydyp kaan. Совет oranda poop turar шак ol sosialistің niitilge полза, telegej күтінде erge şelle, xostalga kyzeen, тајвьң coruktu kyzeen kizi амъттаппың, temisseldiқ coruunga kancaar-таа aaj-cok fodargaj yleger turzulga poop turar. Telegejinin arattarъ pottarynyң тај-

зъппагын пазар teeş, хамык kyzyn eibiledep turar appargan.

Биңаңаş, telegej күтінде iji kancaar-taa aaj çok karzъ udurlan-ышкак arazында adaan temisseldiқ аңы polu pergeni ol tur.

Биңарга Октябр revoluzunun 20 сyl oju poop turarynyң уjezinde, капиталистің curttarda poop turar xerekternin pajdalыndan kaaş səs temdeqleerge, xөрөнгөe sunukkan саңы ың ықшаş капиталистің idegetter полза, oran telegejni kaјь pireezinge uluu-pile ap ezelekseeş, cer-cerde азыссын, тараассынның амьдýral curtalgazын сы сыйда-la, aj ajda-la ulam torajtadыр, кызър тарлаар coruu tendep, капиталистар полза, cer-le kizini, kiziden (азыссын kizini paj kiziden) суq-le kudu көгер ebес, хагын азыссын kizi полза, erge şolee polgaş curtalga амьдýral talazъ-pile азътаан maldan tora tur. Хагын malga полза, cogur xemceqqliq cemni peletkep peer polgaş азыл қылар teeş, тұстандардан аңбада oran kazaап-таа pel-ekkep peer-le polgaj.

Биңаңаş азыссыннан полза, улус төре xereenin talazъ-pile picce-таа kirzir erge coktan аңбада, кылган азылың өртteen cecce alыr arga-таа сок, амърап тұстаныр şagъ-таа сок, kirer curtaar oran saba-таа сок, oon tugajында eezinden negelde salыr erge-таа сок, pir ebес negel-deni salыrga oon arttak perge суylge табарыттарыр turar.

Биңаңаş, капиталистар полза, суq-le curttunun иштінде pajlaan ezel-ep, азыссын тараассыннан tarlap съдар ebес, хагын paza pir eske ulustun curttun ezelep tarlaар teeş, olarnың turup turar xeree-le ol тेp суveni шуптубис pilir pis. Ыңдық teleede, oon рагымдаазын topsi läp koreeli: Po tugajында хамыктың-na koncuq kargыs тајынзырак German,

Itali, Japon суң teen curttarda ak elyrykey faistiçiq idegetternin tala-
zьndan өске curtarnы ezelep alýr polgaş azысып angъыпн revolustuq
şimceeskiniñ pazar, ulustun demok-
rattyq ergezin kys-pile kyzylgaarla-
ar, ыlangъja pygy telegejiniñ tarlat-
kan angъыпн ada ijezi polur Sov-
et Sosialistiq Respiblikty cok kы-
llыr teeş, caa-tajynny xamъktың-na
uluu-pile peletkep turar polgaş oon-
pile tengе camdик curtarnы şuut-
la caa-tajyn şeriq kyzyl-pile tabar-
ыр kirip turar tur.

Cizeleerje: Itali polza, 1935
сыlda Avissin теп anaa podunga
tuskaj curttap olurgan ulustu şeri-
q tajyn kyzyl-pile өlyryp şyydedip
turgaş, ezelep aldylar. Añ polza,
Gerinan faistiçiar-pile Italiniñ faisti-
çiar Ispan ulustun demokrattyq
xostalgazынга pooqdal kылъr teeş,
I pydyn сыл азъып caa-tajyn kылъr,
anaa curtlap olurgan azысып, tara-
assып connu kaaş muñu-pile өlyry-
yp, oran sava xoorajlaryn ureqdep
xujuktap, azъып cobalanga tabar-
тыр turar tur.

Paza ol ыşkaş сөөп cykте Jap-
onnun kizi tyrylyq arattannarы
polza, Kьdat orannы ezeleer teeş,
xөj сыldarda peletkenip kelgen pol-
gaş camdик cerlerin, cizeen: Man-
cuurnu suң ezelep algannar.

Бнсangaş, Japonnuq iperializmi
polza, cyq-le ol ezelep algan ceri-
pile xанър algan ebес, xатып am
polza, „pygy Kьdattы ezeleer pol-
gaş cer-le Azij tipti ezeleer“ teen
planып xerek kытнга pottandыгасы-
pile Kьdattы oran-ce şeriq tajynnyн
ханъып coruun şuut-la kылъr kire-
pergen, Kьdattын xөөkkyj xөj az-
alсып, taraassып connu xoralыq sem-
zektiq kyzyl-pile kam-xaýra cokka
өlyryp, хыдър turup pergen polgaş
xooraş-palgalыn өrtitedip, xujuktap
turup pergenin ap kөөrge, cerlik

araattannып аазъындан өskerliр
cүve cok tur.

Ol polza, cyny ajtтар tur teer-
ge, Imperialister, telegej kытны
curttaryn, oon kizi amътаны eze-
lep tarlaar teeş, ыlangъja uluq ok-
tabr revoluzunuq odaa polur, Len-
inniñ nomnalыn pottandыр, kizi
torelgettengе caa сыгък oruktu az-
ьдыр, komunizmny turguzup turar
Sovettin telgem pajlak, xөj kiziliq
curttun ezelep alьksaaş, oon assы
tuzalыq yleger cizeen, telegejiniñ
azысып angъып polgas pydyn cart-
тык kolonij picce puuraj ajnak ul-
ustarnып karaandan ырадыр palart-
tадыр kaaptar teeş, SSRE-ge xal-
daar coruktu onza cidii-pile pelet-
kep turat ol tur. Cizeen ap kөөr-
ge, Japon polza, kazaalыq mal-ce
kirip өөрөнген рөry ыşkaş SSRE-
nin kyzylgaarын-ce udaa taraa ile,
cazьdь-pile şaap kaap turar polgaş
ol tugыјында SSRE kyzylgaarын
xol teqdinmes salыm teq kamgal-
алындан сылса kagyüşkynnarga tabar-
зыр turar turlar.

Ыnsaarga ystynde cugaalaan ar-
aattannarnып şak ындьыq corudul-
galarынъп pajdalы суу-poor cүve?
Pygy telegejiniñ sosialistiq revol-
uzunuq xereen pottandытар teeş, erg-
e şөlee, xostalga, demokrat tugaj-
ында temissezip turar xөj saja ki-
zilernиñ temisselin faistiş şыпь-ri-
le „yrezin yze“ pazьptar-pe? Paza
SSRE-niñ curttun-ce xol sunup şы-
daptar-pe? теп ajtтарыq salыr polza,
cok! Olar ol ajtтарыqlарынъп kaјъ-
зын-taa kyssedip şыdabas. Cyge
teerge, telegej kытнда azысып an-
gъ polza, uluq Oktabr revoluzunun
тывыган сыldagaanъ polgaş oon
ulamъндан pottangan xerekterni,
ыlangъja Sovet Sosialistiq Respib-
liktaryn тиiledir arga cok uluq şы-
dalыn polgaş ында curttap turar
pygy connuq сыrgaldыq caagaj, kul-

turluq, şeelen, aas-keziktiq curttap, şakryp-pile ozyr xəqzyp turarын keryp ruzyrep turar polgaj.

Bıncangaş German, Itali, Japon-nun faşis-imperialisteri ceze-taa ta-jyn peletkep, ceze-taa azylcsyn aŋ-
sypn amytyn kogaradyp, xan-
ын төр turza-taa şak ol corudul-
ganyn tyñneli, oon eccizi pargas,
ol araattannarnын colu poop pyder
ebes, xaryn azylcsyn aŋsypn colu
poop pyderi todargaj tur. Cyge te-
erge, po tugajynda piske pir-le pil-
dingir parymdaalыq cizekten ap
koreeli: Shaanda orus ulustun curt-
tunga xaan cazaktyн turguzuu, oon
tarlalы ceze-taa cys сыldarnын iş-
tinde Orustun azylcsyn conun pol-
gaş өske-taa picce riuraj ulustar-
ын ezelep, tarlap amidazyp turum-
cuj pergen turgan polza-taa, Orus
curttunun azylcsyn, taraaccsyn conu
polza, şak ol azylq cobalanga tes-
cip cadaaş, pottarыnq negeldezin
kadıy-pile salyp, revolustuq şimce-
eskinin erestii-pile corutkaş. 1917
съlda хаан казакъ, оон тургужуун
pir uqda сълса şapkas, казакън
ergezin azylcsyn aŋsypn xolunga
tudüp alganыndan peer 20 сыл по-
оп, tarlatkan kizi pygydenin pur-
ungaар төпшиир coruunga todargaj
cizek poop turar tur.

Şak ьндьq tiilegenin turzulga-
zyn, par xerek kyrında keryp edil-
ep turgan azylcsyn, taraaccsynar pol-
za, faşistq idegetterge eres xaryn
perip şudaarы rayymdaalыq tur. Pa-
za ol ьşkaş Tıva arat ulus polza,
cys-cys сыldarda taştıkkын xər-
engitten idegetterini koloniji po-
op, iştikki feodalarnын kul calca-
zь poop tarladyp coraan, ol azylq
cobalan polza, Tıva тынmen conu-
nun eet səəgynge singen, өry
endejer argazyn erep, paar oruun
týr cadap, azyp сыдьrda arttýr tal-
azыndan өrsseel poop, aldarыq ok-

tabr revoluzunun odaan kъvьskan Sovet Sosialistىq Respubliktyн tal-
azыndan Tıva ulustun nasional xos-
talgalыq revoluzunun xereen pot-
tandýrar corukka polgaş cer-le oon
xamaarыşpas togunnaarыnga xa-tun-
manын sanap cetpes uluq tuzalam-
syzыn kөrgyzyp kelgeninin xaraazzы-
pile Oktabr 20 сыл ojunda Tıva
arat ulus 16-dan azylq сыл poop
turar tur.

Бндьq төleede, Tıva тын
tymeni polza, xamaarыşpas togun-
naan pot-ergezin ulam-na ръзьq
kamgalaar polgaş şeelen tajvyn xəq-
zyryyn radыzьdarda uluq Sovet
Ebileli-pile carlyş çok xaryzaazып
ulam-na mөgeziderin tangьraqlaar
uzurluq.

Pir ebey taştıkkын q ezelekci-
leri SSRE-niç kытyn-ce caa - tajyn
ajyylы kыль xalyb төр paar polza,
ortta udurlanыr tugajynda Tıva тын
tymen aradь kazan-taa, telegejinin
azylcsyn aŋsyzынq sangы frontu-
luq temisselinge turzur.

Бндьq төleede, SSRE-niç tebis-
keerin tajzynnardan kamgalaar tu-
gajynda ortta turzurlar polza, pəm-
byrzektiñ kaýy-taa talazыnda şuptu
pelen parь todargaj tur. Po tugaj-
ynda Ispannyн azylcsyn, taraaccsyn
conunuq maadrylq temisseli pol-
gaş Kыdattyn conunun саныş çok
temisselin ap kөөrge pildingiri
koncuq tur. Cyg teerge, Ispannyн
conu polza, demokratq ergeni
xolundan salbas teeş, maadrylq
temisseldi mogaq cokka corudup,
German, Italinin faşistarынга ьрьma-
sыnсыq xaryblaryn perip turarlar.
Ol ьşkaş Kыdattyn azylcsyn taraac-
syn conu-polza, Japonnun ezelek-
ci tajyppыq xaldaaşкынга eqlip
peer pajttagaj xaryn, seriqniq pol-
gaş engiin connuq pygy kyzы
esibiledezip, şak ol tajzynnarga, tel-
gem pajlak curttun perbes teeş aj-

ылдың хатыбларын революциян турар.

Bncangaş, Ispan-pile Kbdattyn conu ol maadýr temisseljin corudarda, uluq Sovet oranын көрүп, ону паазында yrgylcy saktyr podap turar telleede, olarnын temisseli şak ындық «апың-сыңық» çok eres cidiq poop turar.

Po-la ystynde cugaalaan erge şelee tugaýında cer-cerde temisseler polza, sangys po xyn-ne týrtyr kelgen ebes, ol polza, ertteden yrgylcylep turgan polgaş ыlangyja oktabr revoluzunun tiilelgezi polgandan songaar cer-cerde revolustuq temisseler tam pargan сүве tur. Şak oon ulamýndan pistin Týva polgaş ol ыşkaş Mool arat ulus xamaarışpas pot-ergeliq curttap turar appargany ol polgaj-pis.

Am po xynden purungaar tepsiir oruk izibisti orannын politik, azyl-agyl, kulturunuñ xereen corudaryvysta, pygy telegejnin revolustuq şimceşkininin pajdalyn kөrүп, ыlangyja Sovet oranнын cedişkininiq tiilelgezin tanlyzyp eñerenmişsaan, oon-pile najraldyq iziq xarlyzaavysta ulam kylpnatry-şaan coraaş, tus oranнын kapitalistyq ebes oruktap oozum xəqzyyryny peletkelderin kyyssedir uzurluq polgaj-pis.

SSRE-nin xej saja conunun curttap aň ыдьrap turaý polgaş oon sosialistyq tudusukunun şakryp-pile əstyryp xədäzydyp turarın ap keørge, ol koncuq aas-keziktioq caagaj xerektili. Komunistyq bolsevik namyngä polgaş sovet cazaanga, ыlangyja uluq etkyt ugaannyoq, paşkы Stalinga paaştadyp algaş kajyla şylgaraan ak setkildiq kiziler manlajlap algan kyyssedip turar polgaş ortta şaal xota cedirer ijik-pe, onu azylsyн angyllyq medereiinden oskundurgaş, kapitalistarga şilcider

tep podaldyq xoralakcýlar ceze-taa oraldaşyп, ol tugajynda şuut taştykkynып faşistarga podun saitqan idegetterni...udaa-taraa ileredip sylca şaap turarın ap keørge, SSRE-nin tebiskeerin-ce kym-taa xol sunar arga çok salym xaja teq ына пыншың ръзъяq padý turup turar todargaj tur.

Bncangaş, SSRE polza, сүq-le podunga podu xəqzyp сыdar ebes, telegej kыгыца тајвып politiki tudarynyq pir tugaar ylegerzizi poop turar-pile kadъ pis ыşkaş picce puuraj ulustarnып xamaarışpas togunnaar coruunga ak setkildiq tek-timci kөrgyzer tugaýında, pir tugaar oran poop turarın pilir-pis. Cizeeleerge, Mool polgaş Tývaga kөrgyzyp kelgen tuzalamcızын ассы-tuzazъ ystynde temdeqlettindi.

Cyl teerge, Týva polza, oktabr revoluzunun murnunda сүq-le politik talazъ-pile kandıq-taa erge medel çok coraan ebes, ыlangyja et-cazaa, kultur ambydýral talazъ-pile tujulduq tudamyk turgan polgaj.

Po arazýnda SSRE-pile xatunma xarlyzaazyn rъzъqlap alganbavystyq xaraazъ-pile kancaar-taa aajcok uluq cedişkinnerliq teşşip turpis 7-gije сыldыq murnunda pygy ulustun iştinge piziktiq (mool tylga) kizi сүq-le 1½ xuu turgan polza, am 8 xardan 40 xarga cedir nazlyq connuq 93 xuudan көвеji(er.) piziktiq polgan tur.

Murnunda jadъ xol kuruq tilenciler, calcalar pygy ulustun parlyk ten kezii turgan polza, am 5 poda cetpes maldyq өrege çok poop tur. Ol ыşkaş taraa, sigen azylyp ratyk kыbaýyn coraş polgaş kedee azyldыq polbaazyrangyj cepsek xerekeli mygynaj çok coraapbavystan am polza, kolduunda taraa, sigen azylyp caa janzъ-pile azaap

кылър полгаş көдее азьлдын полваазын машина (andazynnar, illirler, sigen, taraa kezer, pastyrar машиналар, traktorlar, syt-teerbeleri, комбайинnar полгаş өске-taa) семзектиq полган-pis. Оон узтуру-pile оранда талган-taraa elbek, маъвъстыq azыral azaalgazь-taa sajzьrangyj poop тेpşip turar.

Оон ыңај connun erttem, piziin telgeredir şkolalar polgaş feodalдын cemzee poor şazьппын mugurсаңыl surtaaş-pile arat tymennin азьоq-шевер kulturluq curttalga çok coraanын xaraazында olarnын eet seögynge singen xamъk-la азьоq arzьktar-pile xyrezip, connun kadьын kamgalaar emciler cerlerin kozuun sanьnda par poldurgan. Taştykkынын xoptak sadьoçsylarynyн aspaandan pir mөzyn adыrlыр algaş, am polza, ulustun edinin cazaan, amьdьral pajdalыn sajzьradыр turar nasional kooperastьoq poop, ol ыşkaş arat tymenniç azыl-agыj, kulturluq pygy xarыlzaa pajdałyп şulluudadыr turar afto-maшиna transporttu polgaş telefon-radionun xarыlzaaşоq poop tur-pis.

Şaanda curttubustun cer pajlaktaryн coguuru-pile азьоqlap corvaap-pis, am kaaş kezek cerden алдын kazъp азьoлаar polganvьystan angьda, an azыldыq conga taarымсыюq сemzek cyly-pile xandыrь, olarnын olca тывъзын теpşidip turar po'gan tur.

Ыланьja mal azыль polgaş cerle azыl-agыj sadьoq-yletipr azыльп sajzьradыrьнга tuzalap turar kyrynenin Bankыlq appargan-pis.

1921 сыйдын murnunda Тъва uluska xamaaşыр pistin curttubuska sangыs-taa pazын ыşkaş сuve turbaan polgaj, cyq-le feodal, lam-alalar arat tymennin xөrengizin хавытър turgaş, ulus tarlaaşын ораны kыldыr tudup kaan kaaş shaar-

as xanaňq tugandan өске ыңдыq koda-xooraj хевириq сuve көгвеj-in coraan polgaj-pis.

Am polza, respubliktyq төвүnden egeleeş, көдее kozuun төpteri polgaş sumularga cedar ap көрге, ulustun jaамь, sadьoq, kulturunun paza curttaar oran разыньпын тудulgazь polgaş olarnын arazында, oruk көvyryq tuduqlarynyн хөq-zeeni polza, 16-гыja сы iştinde pytyngen xerek tep murnunda Тъвань көрveen kizi şыпзыгар arga sok өsken tur. 16 сыйдын murnunda Тъва polza, tuskaj ulus ebes coraan-pile kandьoq-taa kamgalanыr cepsektiç kyş turbaan polgaj. Xarыn nasional revolustuq nam, cazak turgustunup kelgenden peer arattыn revolustuq şerii turgustungaş, po arazында tus oranын padыльq kamgalap kelgen polgaş myn po arazында angь tajzыn feodal-teokrat idegetterden uluska udurlangan kaş-taa kattap kontrrevolustuq turaхалььşкып, уjmeen samъын yndyrup keerge, arattыn revolustuq şerii arat tymen-pile ol toraan-na сыла-са şappь-şaan kelgen.

Ыncangaş, arattыn revolustuq şeriinge cingine arat tymennin azьtelyн kiitip algaş, cemzektij q tajьпсy sorulgazыn potlandыragын өөр-enip turarы-pile kadь oon iştinden ulustun kajь-taa azыl-agыjынын adыrlarynqa тeşpitiner şыgadak kadыslaryn сы-сыlda peletkep yndyrup turar.

Şak ыңдыq oran kamgalaarынын kyzyn peletkeer corukka Uluq Sovet ebilelinin uluq tuza cedirip turarынга Oktabr 20 сыл ojunda pajыr cedirip temdeqleer polgaş ыланьja arattыn revolustuq şeriinge xatunma xarыlzaaşоq polgaş uluq ylegercizi polur Sovettiin aldarlyq Kызыл şeriinge TAR-нын revolustuq şerii polgaş arat tymeni revo-

lustsuq рајыгъп cedirgeş, antiimperialistiq, antifeodalдық nasional revoluzun түjulunga cedirip, отаның tuskaj togunnaan pot-ergezin padь kamgalaarып tangъraqiaar uzurluq.

Po-la cyyldyң хамък corudulgany xerek кырьнга pydyryp turgazarda, ortta arat tymenniң xeree teş, podun pergen şының şidurgu, ak setkildiq murnakcьs kaadylar paza-la koncuq şakryп terşip turar polgaj.

1928-29 сүлгә cedir ulustun kandıq pir azыл xereen tuskaj podu ergelep corudar kaadyl parьk-la çok turganыndan am polza, ulustun cazak-cagъrga, xөj-niittinin uluq picce kandıq-taa azыl xereen paşkarып corudar politikiq polgaş tuskaj ertemniq er, xereezен kaadylar cys-cys par poop turar. (Paşkыlar, evrof jozunun emciler, kooperatiftiq сузyn-paazып tuskaj ertemniq kaadylarы, mal polgaş cer-le k/a-pып tuskaj ertemniqleri, colaassы-mixaniktar, taçsylar, sañxөөпүп azыlcыlarь, bugaldыr, sanaksylar, uran cogaalcыlar polgaş eske-taa).

Pistin şak po kaadylarывьс polza, uluq Soviet sosialistiq respubliktarnып eibilelinden TAR-ga kөrgyzyp turar xa-tunma tuzalamсызып arat tymennin caagaj curtaar xereenge сәр azъolap corudaryп pottandyrp turar polgaş tus orannып azыl-agыj amьdýral саңсыльда sinip kalgan feodalizmnyп arttysызып yndezini-pile tura kazar polgaş caa kulturluq jozu-pile kizizidip polva-azъradыr xire coruktarnы pydyтур turar kyysekcieler ol tur.

Moon-pile kadь cugaalap kaarda polza, pistin ындьq cedilişkinner-iwistiq хазъызында am-taa coguurunga cetpejin turar polgaş onu kyysedip alır tugajында uluq negel-

deliq azыl corudulgalar pistin azyl-agыj, kultur turguzuubustun kaýtaa adыrlarында евееş еbes par polgaj.

Ындьq төлееде, Тывапын arat tymeni ol sorulganь pottandyrarda arattыq revolustuq патын polgaş national revolustuq саzактып хамък-la ajtтыşкып кыждыгъфларын tolgандыр pygy sagыş kyzyn sъtyj ebiledezip turgaş, ereztiq cedip alьtyп oktabrнып 20 сүй ојунда paza kattap temdeqlenip alır uzurluq-pis,

Oon-pile kadь pistin pygy-le corudulgavыska polgaş tuskaj togunnaan xereebiske kazan-taa saat xora cedirerin oraldazыr, arat tymennin setkil sagызып уjmedip kududar, SSRE, MAR, TAR-нып хагыззая паýraýalып coruun pactaar, onu өskertikseer, ergi feodalizmnyп jozu саңсыль тургузукрап, onu kуzeer, TAR-da Soviet xamaattylarы con-pile arattыq arazып yskylestirерин oraldazыr, yndezin seөk ыlgabыrlaar, өске taa janzь-pile poda-lynda, sezynde uluska udur xoralыq coruk kadagalap coruur şak ындьq kontrrevolustuq feodal-teokrat ide-getter, paza olarnып tuzalakcыlarып ындьq сузyn-paazып corudulgalarы-pile саңсы-taa саңыq cokka eres temisseldi ulam-na şыngъyrat-ry-şaan, arat tymennin politik seremcilelin pedider, ыlangыja tus orannып хамаагьшпас togunnaapын radыkaar polgaş iştikki, taştykkылып tajzynnarындан pistin oran curttibustu kamgalaar төleezinde хамък kyşterin kezeede tъңzьdarып oral-dazыr.

Ыncaarga, oktabr revoluzunun 20 сүй ојунда, TAR-da curttap turar sovet xamaattylarы po arazында TAR-pile SSRE arazынып ха-tunma xarylzaazып parьmdaalap, ыlangыja Lenin—Stalinnyп nasional politiin jak ederip, TAR-нып azыl-agыj, kul-

turun өстүрүп сајзьрадыр полгаş оон туңдај тогуннаанын камгалаасынга ти залазыр турарлар.

Тывапың соңу-pile internasionalдың харылзаазын консноң түңздөр, TAR-ның cazak, намынъын toktaal шиитирлерин xerek көрьингө күйсүтсип турар tur. Бандың төлеелде, moon songaar-taa ol corrupt kelgen oruk үсүгүмүн парымдаалап, tus ulustun mal, taraa азылагыж полгаş kultur corudulgalarын pottandyrarda pistin сыйдир kalgan xozudangыj азылагыжывьска кајыла polur coguur pygy talalar-pile yleger cizeen kөrgyzyp, orannың pydyrykcy kyşterin ръзъялаар corukka eres kirzikciler polurun TAR cazaа идеgeп турар.

Oon ulamындан pistin iji ulustun xa-tunma харылзаазь ulam-na padызьыр төр шуут temdeqleer ие urluq tur.

Тывапың tymen arады kelir уеде moon-taa arttuk kulturluq, saj-

zьrangыj азылагыж curttalganъ седип алзын teeş, ulustun төөгүлүq 3 тугаар онза Picce xuralы polgaş 8 тугаар Uluq xuralы, raza ARN-ны 10 тугаар Uluq xuralынъ щакындьоq төөгүлүq шиитирлерин ерестиң pottandyrлыр турас, pygy telegejinin revolustuq шимкешкінин төр оддаа poor yş тугаар Komunistyq Internasionalдың кыжыттын ыjak парымдалабы-шаан, uluq SSRE-ниң pis-се xyn-pury sagызын salыр, kөrgyzyp turar tuzalamсызын ышкыппайып шып сөр сүдүр сөленип coraaş, orannың kapitalistyq евес oruktaq oozum хөлзүйрүнүп peletkelderин eres kүyssedip coraaş, ystynde sorulgalarыбысть xerek көрьингө pydyryp alypis.

TAR, SSRE-ниң харылзаазь telgerezin!

Antiimperialistiq, antifeodalдың Тыва улус telgerezin!

Oktabr revoluzunun 20 сүл ою telgerezin!

Namnyň sangys eviň ryzdarýnyň cidioj semzee polur namnyň politikiň seremcilelin pedideri cugula

UXK ARN-nyň sangys evi xyn pyryde ulamı-na ryzdýr, namnyň polit. massalıq azýldarý massa rygydege kalvatýr, namnyň podunun murnunda xamýk kyyssedir cugula sorulgalarын xyn pyryde şyn-arzıdýr, namnyň politikiq corudulgazýnga saat pooqdal uzuraştyrar feodal-teokrat kontrrevolustuoj idegetter-pile polgaş paza namnyň ataldarыn podavas, massadan namny ýradýr, suzyn-paažyn yzeldiç aar surtaaldoj idegetter pile canýş-sýnpý çokka eres xyrezp, olarnыn cýlca şäär, şudurgu azýldarnы corudup turar.

Namnyň iştirinde suzyn-paažyn yzeldiç, namnyň kezigyn curumun sagybas, namnyň tyrymyn cörcsyry idegetter-pile eres xyrezirde, ARN TK-nyň sanýnda Tep Komizýnyň ajtýyşkynyn ujgu cýdýn çok xerek kÿtýnga kyyssedip turgaş, nam, podunun kezigynnerin tam-sýp turgaş, namnyň azý coruduus-kununga saat pooqdal uzuraştyrar, kudumcuda cýdar şaj saazýný ışkaş idegetterni podunun xyreleniñinden ýradýr yndyr sývvarganyp yndyr sývvýrýp, edip kiziziderin edip kizizider xemceqlerni xyn pyryde corudup turar.

Myn kozuunnun iştirinde namnyň 24 yyry par, oon kezigynneri

1244 sandan azýr turar. Po ys'ynide kezigynnerin azyl-agýjy xyn pyryde ulamı-na ryzýr өzyp turar.

Nam kezigynneriniň maňlyq paş sanýn manaa ar kœerge, 37 сýlda:

1. Inek mal . . . . 11.080 paş.
2. Сыгъ мал . . . . 5.331 паş.
3. Xoj mal . . . . 31.705 паş.
4. Өşкү . . . . 28.926 паş.

Nam kezigynnerinin po ystynde mal-maganý arat tymenden сы-сыlda arttýk өzyyşkynnyq poop, TAR-nyň 20 сýl polur ojunda mal paazyn iji saja cedirer teen nasional revolustuoj cazak, namnyň lozuñ şitpirin xerek kÿtýnga pottandaryp, maldyn cem suurun ryzby-pile reletkep şýdaar uzurluq-pis.

Nam kezigynnerinin politikiq pilin pedider talazý-pile ystynde 1244 kezigynnyň iştirinde pizik piliri 1130, am-taa pizikke өörenenze coguur 114 kezigyn par. Po pizikke өöreneninden xozudap turar coruk polza, pislitin namnyň azýlynyň paza pir cet-pes sula coruu tur. 114 kezigyn pizik pilbes olurar coruk polza, aşşaksyj, kadajzýj pergen xojudu şajlap kaap, xölyn erttir udup kaap olurashylsta tur. Pir ~~ewet~~ namnyň

xyn pyryde lozun şiltpirin pister xerek kyringa şudurgu kyssedip turgan polzubussa, jozuluq namnyq kezigyny poluksaan polzubussa ol coruk piske turbas polgas cys xuu oorenip algan turar uzurluq ijik-pis.

Am-taa pizik pilvejin olurar ol kezigynneribis cunu podap olurar irgi? Men podaarymga po ystynde kezigynner am nam, cazaktyn kygyrvoqqa, haippeşkynnyq cibinda şuptu pizikke oorenip alryp sedip alrycugula. Poduñarny ынса түкка өрреjlevejin, jozuluq nam kezigyny teen xereenerni pydyryp koryner!

Ester! Pistin cedişkinniq cyzunpaazyn azyllyvys xej, ol cedişkinne tajanyl algaş, azyl-agylyvys, kultur corudulgavystyq istinde, oon xolegezinde cetepesteri ileredip azyldaar namnyq yyrlerinden, oon tus-tus kezigynnerinden kadyl-pile negettiner uzurluq. Po coruk-pile kadyl namnyq xyndylyq at-aldaryn kamgalaar, oon sangys evin yreer idegetter-pile tort xyrezir. Cizee: 1) Castyp, 2) Siirin, 3) Ryrwy, paza Şagaan-arýq sumuzunun Ak-talda nam yyrynyň istinge 10 azyl kezigyn ebileldep algaş xoojlu tyrymge udur oor pelyy turguzup turgan Melvej-ool, Kara-cyldyk suqlar teen idegetter-pile kaý xire xyrezip turzuk-pis. Olarny nam curumu-pile kaý xire cibca şaap turzuk-pis, moon songaar-taa ol ьşkaş idegetterni ынсаaldyr eres cibca şavarganya pelen turar uzurluq-pis.

Bndyq janz idegetter pistin namnyq xyreeleninge şurgup algaş turgany yja ol-la ebes, bndyq janz idetter piske xej turgan, olarny pis namnyq tuyumy jozugaar namdan yndyr savyr, nam talaz-pile kizizidip edip ca-

zap, namnyq coguur xemceen perip turar tur-pis.
сандың по сыңын пистин козуунда 70 азьыр kezigyyn namnyq curum sajgazын алдап turarlar, ol kezigynnernin cетpes coruktar yylgedip turarын ар көрг :

Feodal-teokrat idegetterge azyladыр, olarga естин, ettiñ talaz-pile xandыыр, politikitiq piliin өryletpes, pot-seremcilelin peditpes, ergeleen alban azyllyngä ee харбассалга cok, et-xorengi samcьqdaar, xoojlu tyrum yreer, oor-suk, sadar-samъын coruk yylgedir, araga-tarlycе xandыыр, ergi jozu-pile kuda - хивиј кылъ, oon-taa өске cyzyn-paazyn coruktar yylgedip turar poor tur.

Am pisten cyy negettineril

1. Namnyq sangys evin ryzddarda, namnyq tyrymyn jozugaar namnyn xamyl ajtibyş-kylyp uye-şaanda eres şudurguu kyssedir, namnyq kezigynneri politikitiq piliin pedider, pot seremcilelin ryzddar, cyzyn-paazyn yzeldiç, namnyq istinde iji aryllyq idegetter-pile eres xyrezir. Cizee: PK(в)N-нын TK-nin plenumunga paşky Stalinnyň iletkelinde cyy tizik, onu pistin namnyq хамык kezigynneri kibyndan кыра оorenir, SSRE-ge udurlangan puruu yzeldiç Kamenev, Zinovjef suq ьşkaş idegetter pygy Komunistyq namnyq istinge şurgup kirip algaş faşis tøleezi Troskij tep idegetke celenip algaşcyny kancap turzuktar, sler onu pilir-sler.

Ol ьşkaş TARN-нын corudulgaznya moondak kyllyr teen Tanzynnar, Sandyltar polgas Sodunam ьşkaş idegetter pistin ARN-нын xyreeleninge şurgup kirip algaş pistin cazak, namyvyska udur cunu kancap turzuktar, ol ьşkaş idegetterni, ol ьşkaş irik meeliç ideget-

terni сылса şaat kelgen-pis, am moon songaar oon-taa arttak сылса şaat turgaş pistin nam, orannың kъmga-taa xamaatışpas pot-ergezin ulam na ръзъялаарынга politikiči paaştalgazын postandyrar.

Pistin camidik yyrleribis coguur cerden pargan ajtışkыnnarыn kyyssetpes janzıyq coruk eves eves par. bndıq janzı coruk piste emge cok.

Cizee: a) Caa-xel sumuzunda nam yury.

b) Caattı sumuzu Arty-torgalıqdı nam yury.

c) Şagaan arıq sumuzunda Cinge-taqda nam yury.

e) Kara-tal sumuzunda nam yury.

f) Utvyn sumuzunda nam yury.

g) Xendergenin Calaat-tıda nam yury.

Po yyrler polza, coguur kozkomdan pargan ajtışkыnnarыn yje şanda şudurgu kyyssetpes turary okta şın eves, bndıq janzı coruktur oon-taa eske yyrlerde par.

Po coruktu Şagaan-arıq sumuzunun Cinge-taqda nam yuryyn targazı es Combiuzuktan yleger alır uzurluq. Cizee: es Combiuzuk, azılyp kыrgыпын uluu kezede aragъ-ce xandır algan, 1937 сыlda kol azıly ыштыq kara pylgeer poop cajladı, yyrynge pir-taa xural kыbas, cer-le corutkan azıly cok, kozuundan kizi paarga, „xam-ık azılym ekki cediikkinniq“ tepeçyzyn-paazыn kurgaq сүве хөөрөер, хөj mege san cugaalaar, ulusun arnyň caar, coguur cerni negelep erttirer coruu par oon-taa eske.

Po ystynde yyrler paza oon-pile temej bndıq şenparıyq tur.

Po coruktu moon songaar uzutkaar xerek. Po yzeldi сылса şapkaş ырады oktaptarы cugula. bndıq ja-

nzı coruktu ыпса тыкка pistin nam өрреjebes uzurluq tur-pis.

Namnyq coruduuskunun ciik kœr namnyq taalga paaştalgazыn erengej jozu-piie kœr, azıldı kyyssedirde erengej kыгъ-pile erttirer coruk, po ystynde 6 nam uyrynden kœstyr tur.

Am Moon songaar ol cizekti kerges, namnyq murnunda pygy-le kyyssetse coguur sorulgalarыn nam yyrleri, oon targalarы namnyq xamılk azıly-agъyj poor tanzı materialыn curumcudar, kezigyn şınarlıq xaryssalgalıq azbidaar coruk kol negettiner. Namnyq azıly-agъyj sâjzbradı coruktu cugulazыn bilet soluuskunu polza, piske xerek kыгънга kөrgyzyp pergen, onu pis cop uttupkan pis. Onu pis cop eskervejin pargan-pis. Onu ragymdaalap namnyq xamılk azıly amtaa tınzıdar xerek. Yyrler podunun tus-tus keigynnerinden namnyq negeldezin negeeri alban, cyge teerge paza pir cizek, nam kezigyny kizi polza, „namnyq tyutymn cöpseereer men, namnyq xundylyq kыzyl biletin xolunda tudup algan tur men, namnyq taalgazыn kyyssedir men“ teeş namnyq kыzyl xyreeleninde paktaagan toleede, ol kezigynden azıldı negeeri cyyldyq, azıldı taqzırtı cyyldyq poor tur.

Pir eves onu toobas kezigynner turar polza, onu pis anaa erttibes-pis.

Namnyq tyutymn jozugaar kœr-pis, tyutymny parymdalaar-pis.

Pistin kozuunda paza pir cizek: Am yjede тындыq janzı targalar par. Ol сүү kандыq aajlyq targalar сүве-ijik, oon сыldagaan - taa cyde сүве-ijik.

Caattı, Kara-tal, Caa-xel, Ezim, Kek-sıraa po sumularda nam

yyrlerinin targalarъ-pile sumu targalarъ arazъnda тьгъпай харылзаза сок, арай төр сыл истинде 2-1 tabarъ pergende tuguruşkan azъль тьгъпай сок, azъldы kyssedirde, picce-taa arga syme сок poor tur. Po coruktu tapъq оөренип көрге, arvannar-pile ындъq janzъ харылзаза сок coruk paza-la көвөй poor tur.

Po can polza, azъldы kyssedirde koncuq аյылдаq, koncuq tyzymetsiq, aar surttaaldыq, өskeer tyrymceen coruk poor tur. Po ьш-каш cyylder ystynde ol-la евес естер, өske sumularныq yyrlerinde шупту събъзында par. Ol yzeldi am ьрады oktaptary cugula, oon-pile pis am temissezir-pis. ындъq харылзаза сок azъль xerek, piske am xeree сок tur. ындъq janzъ coruk polbas tugajыnda ARN-пъq TK-пъq targazъ еш Toka Tees-xem kozuun-nunga coraaş, solunga cyny pizip turzuk, ol polza, piske tuzalъq, xerek кърьнда ajttыşкын tur евес-ре! Eş-өөр, onu pilip algaş ky-ysetse coguur.

Nam polgaş xөj niittiniq organizastarъ

Амьш уjеде ystynde sumu сагыргаларъ-pile nam yyrlerinin arazъnda харылзаза cetpes төр мен cugaaladыт. Ыnсаarga хөj niittiniq organizastar OKTE, RTO, xeree-zenner azъль, Profes ebileliniç azъль cugulaga көрбес coruk piste тък-ка хөj, ol organizastarnыq azъль cugulaga көр xемсөqler tugajыnda ARN-пъq 10 tugaar Uluq xuralынга еш Tokanыq iletkelinde сүү төр turzuk, олу pis am-taa xerek кърьнда kyysetpejin turar-pis. Ol organizastardan nam onzalanыq polza, сүү polurul? Xoldarъвъs сандызыз azъldasas polza, pis ге-

volustuq амьдьralganъ şudurgu corudup şыdabas-pis. Onu parьmdalaas, pis ol organizastarga todargaj paaştalganъ perip, ol organizastarnыq azъльп тьгъпай cugulaga көрзе coguur. Ol cugulaga көрбес cyylderni pis am сылса շавар polzubussa coguur. ындъq janzъ cyylderni yyrlerden cizeqlep sanaar polzumza cys, mun cedir sanap polur men, po coruk namнын саңыs евинге paza xamaarзы tur.

Po ystynde cetpes turzulganъ, өskeer pililişkinni namнын yyrleri tarjy-la uzutkaar polza coguur.

Cazak, namga udur idegetter pistin camdьk kezигynneribiske xal-dap turar tur.

Амьш уjеде pistin camdьk kezигynneribistiñ тајвъңзыраапын ки-зи kajgaar сүве tur.

Амьш temisselinin tugajыnda PK(в)N-пъq TK-niç plenumunga paşкы Stalin cyny-cyny iletkep turzuk, onu pis оөренип көрбес uzu-rubus cydel? Ol iletkel piske koncuq xamaarзы сүве tur. Paza pir cizekter:

UXK Temir-suq sumuzunda 7 tugaar атваппын xamaattылары: 1) Konruk-rajyndы, 2) Sylyun, 3) Шоzal, po 3 ideget polza, ergе xemcezin kazыдьр coraan, xөren-gizin хавырттыр coraan Palcьj-са-ланып түңмаларъ, төрелдерi polur. Po ystynde idegetternin nam ca-zakka udurlanыр turарын көрге polza:

Myn sumuda namныq № 13 yyrynuq kezигynу, شاandan tura nam azъль къыр coraan, nam, ca-zakka udur idegetter-pile xyrezip coraan, pistin namнып pir şudur-gu kezигynу еш Tondujnu өlyrer pis tep, aaldar arazънга syryp et-tep turgan. Kандыq-taa сыldagaan сок cerge po idegetternin cugaa-

lap turganıň kөргөре, „meen akkым Palçyjыň cazak ceri razınp-nap-razınp-nap xlepke xolup cip aldylar. Pis Temir-suq iştinge kontrevolus yndyrer-pis, am pisti paza appatqar, pis razınga сыdarıñdan körtpas-pis, pir kizi өlyryp alzıvısssa olcavıss“ төп tok-pak tudup algaş, xalıdyp turgan.

Paza Ejliq-xem sumuzu erge xemceezin kazıdyp, xөрөngizin хавыртыр coraan Parýndaj, paza ып-дьың cizekti кылар, ol sumuda iderkekliq nam kezigyny Tarzaanı tudup algaş, амьзыñdan oskundur сыбыш tal-pile uldap ettep turgan cyyil par.

Kezeede nam, cazakka udur idegetter cyny-taa kancap cadaaş, cer-cerde pistiň namnyň aldarlıq kezigynnerin pydyy eitep, сылан ышкаş, xoralыq coruuň pistiň namce şurgudup xerek kырьnda udurlansып turarъ ol tur.

Үstynde idegetter polza, тыйнаj yndezini-pile ciqzincek idegetter tur. Ol ышкаş idegetter-pile pistiň namnyň хатык kezigynne-ri eres xyrezir xerek. Біндөң janzyňq idegetternin corudulgazын сылса şavaqынга kezeede pelem turar xerek. Kөrdynær-pe? Біncangaş, politikiq seremcilelibisti тұңздар uzurluq tur-pis.

Pot şygymcylel tugajında kezigynner polgaş arattarnып nam komizъ-pile xarylzaazъ

UXK-ниң nam komizъның төleeziniň ceri-pile nam kezigynneri

polgaş arat massa koncuq xolvaalıq, politik talazъ-pile xarylzaalыq polgan. PK (B) N-ның TK-nıň plenumunga paşкы Stalin polza, pistiň nam massadan 1 minuttaa carıbas төп cugaalaan, onu massa xerek kырьnda kyyssedip turar.

Cazak, namga udur kontrevolustuq feodal-deokrat idegetternin puruu surttaalып сылса şaat ilerediringe polgaş olarnың tuzalakcь şibişkinnerin сылса şavaqынга namnyň cangıs evin yreer, namnyň cažyt azýldarып pytpes angъce telefonnaar idegetterni ilerediringe nasional revolustuq cazaktың revolustuq xoojlu tyrymyn yreer, cazak cagyrghanы at-aldařыn aratymenden ырадыr idegetterni ilerediringe arat tymen pelem polgan. Kajda cyy poop turar poldur, kajda taarışpas сүве yngen poldur, onu toraan coguur cerlerge şygymcylep ileredip turar polgan. Ester! Moon songaar ol хагылаавысты ulamna şudurguzu-pile ръзьдyp turgaş, pygy pytpesterni ileredir uzurluq-pis.

Мыңcangaş, moon songaar pot şygymcyleldi namnyň iştinge şudurgu тұңздыр, namnyň iştirinde cetpesterni ileredip, nam kezigynnerin politikiq piliin pedider, politikiq seremcilelin ръзьдаръ-pile kadы, namnyň at - aldařыn arat tymenden ырадыr, namnyň cangıs evin yreer suzyn-raazын yzeldiқ, iji ағыппың idegetter-pile eres xyrezip temis sel corudarъ tergiin cugula.

TOPCUZU:

Атын

1. Октаөрпүң 20 сүл ојунга ARN TK тезистери	1
2. <i>Van-Min</i> —Japonнун саа халдаашкының полгаş Көдөттүн төмөнкүлөнин саа у жеzi	20
3. <i>Ojdup</i> —Октаөр 20 сүл ојунда SSRE полгаş TAR	45
4. <i>Tarzaa</i> —Нампүң саңғас ебин ръзьдарының сидиқ сәмзее пол- ур нампүң политикилік серемцилелін педідерінеге	53

R E D A K S ь

Ojdup (redaktor).
Pazыр-sat (texniktiq redaktor)
Къзыл-ool.
Sedip-ool.
Tovariştaj.
Sарыоң ool.
Tamдың-cap.
Lopsan.

Харьсалғаңыз redaktor Ojdup

Cogaal № 193

Texniktiq redaktor орну Сътва

Садық № 736

Къзыл-хорал, Шетинкин күдүмчүзу, Kyrtipograf, разъя № 5. Тираж 3000 көзек

„Revolutuң arattың“ помсуксularыңga тұлпадың

По setkyyldy arat pygydeezi сағыр помсунар!

Setkyyldyn сағыр алър өртте:

12 ajda . . . . 5 akşa

6 ajda . . . . 2 akşa 50 kөр.

TAJLBbR: Alvan сегі сағыр polza, 12 ajda 6 akşa, oon kudu xиussaальq
сағық хүлеевес.

50 k.